

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ

ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

**«ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΕΝΤΑΛΜΑΤΟΣ
ΣΥΛΛΗΨΗΣ / ΔΙΤΤΟ ΑΞΙΟΠΟΙΝΟ ΚΑΙ ΛΟΓΟΙ ΑΡΝΗΣΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΕΝΤΑΛΜΑΤΟΣ»**

ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΓΕΩΡΓ. ΚΑΤΣΑΡΟΥ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

ΟΛΓΑ ΤΣΟΛΚΑ, ΕΠΙΚΟΥΡΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΑΘΗΝΑ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	6
<u>Κεφάλαιο Α: Κανονιστικό πλαίσιο και καινοτόμα χαρακτηριστικά στοιχεία του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης</u>	
I. Επί της απόφασης – πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης	7
II. Επί του νόμου ενσωμάτωσης (N. 3251/2004)	10
III. Οι «καινοτομίες» του θεσμού του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης σε σύγκριση με την παραδοσιακή διαδικασία του θεσμού της «έκδοσης»	14
III.1) Επί του θεσμού της έκδοσης	14
III.2) Βασικές διαφορές των όρων και της διαδικασίας του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης έναντι εκείνων της έκδοσης	16
III. 3) Στατιστικά στοιχεία	25
<u>Κεφάλαιο Β: Ο κανόνας του διττού αξιοποίνου και η κάμψη του ως όρου εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης</u>	
I. Ο κανόνας	27
I.1) Η επί της αρχής θέσπιση του διττού αξιοποίνου ως υποχρεωτικού όρου εκτέλεσης	27
I.1.1) Οι ρυθμίσεις του N. 3251/2004 και το περιεχόμενο του κανόνα.....	27
I.1.2) Ειδικότερα ζητήματα ερμηνείας σχετικά με την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως προς τον σκοπό της άσκησης ποινικής δίωξης (άρθρο 10 παρ. 1 περ. α' N. 3251/2004)	30
I.1.3) Ειδικότερα ζητήματα ερμηνείας σχετικά με την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως προς εκτέλεση ποινής ή μέτρου ασφαλείας (άρθρο 10 παρ. 1 περ. β' N. 3251/2004).....	31
I.2) Προβλήματα εφαρμογής του κανόνα ελέγχου του διττού αξιοποίνου	32
II. Η εξαίρεση	34

II.1) Οι ρυθμίσεις του Ν. 3251/2004 και η υποδηλούμενη αντεγκληματική πολιτική	34
II.2) Η αιτίαση περί παραβίασης της αρχής <i>nullum crimen nulla poena sine lege</i> και η νομολογία του ΔΕΕ	38
II.3) Προβλήματα από την κάμψη του κανόνα του διττού αξιοποιήσιμου.....	43
II.4) Ειδικότερα προβλήματα ερμηνείας και εφαρμογής επί των εγκλημάτων του «καταλόγου»	47
1) Εγκληματική οργάνωση	47
2) Τρομοκρατικές Πράξεις	48
3) Εμπορία ανθρώπων και σωματεμπορία	49
4) Προσβολές κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εκμετάλλευση της γενετήσιας ζωής ανηλίκων, πορνογραφία ανηλίκων	50
5) Παράνομη εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών	51
6) Παράνομη διακίνηση όπλων, πυρομαχικών και εκρηκτικών.....	52
7) Δωροδοκία.....	54
8) Εγκλήματα κατά των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας.....	54
9) Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες	55
10) Παραχάραξη και κιβδηλεία, περιλαμβανομένης της κιβδηλείας του ευρώ.....	56
11) Εγκλήματα σχετικά με ηλεκτρονικούς υπολογιστές.....	57
12) Εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένου του παράνομου εμπορίου απειλούμενων ζωικών ειδών και του	

παράνομου εμπορίου απειλούμενων φυτικών ειδών και φυτικών ποικιλιών.....	58
13) Παροχή βοήθειας για την παράνομη είσοδο και διαμονή.....	60
14) Ανθρωποκτονία από πρόθεση και βαριά σωματική βλάβη.....	61
15) Παράνομο εμπόριο ανθρωπίνων οργάνων και ιστών.....	62
16) Απαγωγή, παράνομη κατακράτηση και ομηρία.....	62
17) Ρατσισμός και ξενοφοβία.....	63
18) Οργανωμένες ή ένοπλες ληστείες και κλοπές.....	64
19) Παράνομη εμπορία πολιτιστικών αγαθών, περιλαμβανομένων των αρχαιοτήτων και των έργων τέχνης.....	65
20) Απάτη.....	66
21) Εκβίαση	68
22) Παράνομη απομίμηση και πειρατεία προϊόντων.....	69
23) Πλαστογραφία δημοσίων εγγράφων και εμπορία πλαστών εγγράφων.....	70
24) Πλαστογραφία μέσω πληρωμής.....	72
25) Λαθρεμπόριο ορμονικών ουσιών και άλλων αυξητικών παραγόντων.....	73
26) Λαθρεμπόριο πυρηνικών και ραδιενεργών ουσιών.....	74
27) Εμπορία κλεμμένων οχημάτων.....	74
28) Βιασμός.....	75
29) Εμπρησμός με πρόθεση.....	76
30) Εγκλήματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου	76
31) Αεροπειρατεία και πειρατεία.....	78
32) Δολιοφθορά.....	79
II.5) Συμπερασματική αξιολόγηση.....	80

Κεφάλαιο Γ: Λόγοι άρνησης εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

I. Επισκόπηση των υποχρεωτικών και δυνητικών λόγων άρνησης εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.....	82
II) Ερμηνεία και εφαρμογή ορισμένων λόγων άρνησης εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.....	85
II.1.) Η σύνδεση του εκζητουμένου με το κράτος εκτέλεσης, λόγω υπηκοότητας.....	85
II.1.1) Υπό όρο μη εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης προς το σκοπό εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας σε βάρος ημεδαπού.....	85
II.1.2) Περιπτώσεις εκτέλεσης και, υπό όρους, μη εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης για το σκοπό της δίωξης σε βάρος ημεδαπού.....	91
II.2.) Η παραγραφή του εγκλήματος και της ποινής.....	95
II.3.) Λόγοι συνδεόμενοι με τον περιορισμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην χώρα εκδόσεως του ευρωπαϊκού εντάλματος.....	97
II.3.1) Η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων ως ορίων στην παράδοση του εκζητουμένου.....	97
II.3.2) Παροχή εγγυήσεων ως όρος εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.....	103
III) Νομολογία ΔΕΕ.....	108
ΥΠΟΘΕΣΗ C-306/09.....	108
ΥΠΟΘΕΣΗ C-396/2011.....	110
ΥΠΟΘΕΣΗ C-399/2011.....	111
Συμπερασματική Αξιολόγηση.....	114
Επίλογος.....	116
Βιβλιογραφία.....	118

Εισαγωγή

Η εμφάνιση νέων μορφών οργανωμένου εγκλήματος, διασυνοριακού χαρακτήρα, σε συνδυασμό με τους κινδύνους που ήρθαν ως επακόλουθο της αύξησης των φαινομένων της τρομοκρατίας και με τα νέα δεδομένα στο χώρο της πολιτικής, κατέστησαν επιβεβλημένη την ενδυνάμωση των νομικών εργαλείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με σκοπό την αποτελεσματική αντιμετώπιση και καταπολέμηση των φαινομένων αυτών, ώστε να καταστεί η Ευρώπη ένας χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης υπέρ των Ευρωπαίων πολιτών.

Στο πλαίσιο επίτευξης αυτού του στόχου και σε μια διαδικασία άρσης των υπαρχόντων, κάθε είδους, περιορισμών, που έθεταν εμπόδια στην αποτελεσματική λειτουργία του προγενέστερου θεσμού της έκδοσης, μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης, κρίθηκε αναγκαία η αντικατάσταση του θεσμού αυτού από μια νέα διαδικασία παράδοσης μεταξύ των αρμοδίων δικαστικών αρχών.

Με την παρούσα μελέτη επιχειρείται μια προσέγγιση ορισμένων ειδικών ζητημάτων εφαρμογής του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, ο έλεγχος και η συνδρομή του διττού αξιολοπίου κατά την εκτέλεσή του καθώς και λόγοι αρνήσεως εκτελέσεως του εντάλματος σχετιζόμενοι α) με την υπηκοότητα του εκζητουμένου, β) με την παραγραφή του αδικήματος για το οποίο έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης αλλά και λόγοι αρνήσεως εκτελέσεώς του, σχετικοί με τον περιορισμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην χώρα εκδόσεως του εντάλματος.

Κεφάλαιο Α: Κανονιστικό πλαίσιο και καινοτόμα χαρακτηριστικά στοιχεία του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

I. Επί της απόφασης – πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης

Η μακρόχρονη προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας των κρατών μελών σε ποινικές υποθέσεις και την εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης¹, στον οποίο η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης θα έπρεπε να αποτελέσει τον ακρογωνιαίο λίθο της δικαστικής συνεργασίας, οδήγησε στην υιοθέτηση της απόφασης – πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης.

Έτσι το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την απόφαση πλαίσιο της 13-6-2002², για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, θεσμοθέτησε την νέα διαδικασία, μέσω της οποίας επιδιώκεται η απλοποίηση και επιτάχυνση της διαδικασίας παράδοσης του εκζητουμένου.

Στόχος της απόφασης πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης ήταν η κατάργηση του θεσμού της έκδοσης μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η αντικατάστασή του από ένα θεσμό – σύστημα παράδοσης μεταξύ δικαστικών αρχών³, επί τω τέλει αποτελεσματικότερης και ταχύτερης διαδικασίας.

Το καινοτόμο στοιχείο στο νέο σύστημα συνίσταται στην κατάργηση της διοικητικής (πολιτικής) φάσης της έκδοσης, στην μερική άρση του ελέγχου του διττού αξιοποίνου αλλά και στην δυνατότητα προσαγωγής ημεδαπών.

¹ Άρθρο 3 ΣΕΕ (πρώην άρθρο 2) παρ. 2 και άρθρο 67 παρ. 1 ΣΛειτΕΕ (πρώην άρθρο 61 της ΣΕΚ και πρώην 29 της ΣΕΕ)

² Απόφαση – Πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ δημοσιευθείσα εις ΕΕ L 190 της 18.7.2002, σελ. 1 επ.

³ Βλ. υπ' αριθμ. 5 αιτιολογική σκέψη της απόφασης πλαίσιο

Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης ορίζεται, στο άρθρο 1 παρ. 1 της απόφασης – πλαίσιο, ως «δικαστική απόφαση, η οποία εκδίδεται από κράτος μέλος προς το σκοπό της σύλληψης και παράδοσης από άλλο κράτος μέλος προσώπου που καταζητείται για την άσκηση ποινικής δίωξης ή για την εκτέλεση ποινής ή μέτρου στερητικού της ελευθερίας». Ο επιθετικός προσδιορισμός «ευρωπαϊκό» έχει προδήλως συμβολικό χαρακτήρα, αφού η εν λόγω δικαστική απόφαση εκδίδεται όχι από ένα «ευρωπαϊκό» δικαστικό όργανο, αλλά από την εθνική δικαστική αρχή ενός κράτους μέλους της Ένωσης⁴. Βέβαια, ελλείψει ευρωπαϊκού δικαστικού οργάνου η “ευρωπαϊκή” αρμοδιότητα, εκδόσεως και εκτελέσεως του εντάλματος, παραχωρείται στα κράτη – μέλη.

Κατά το άρθρο 2 παρ. 1 της απόφασης πλαίσιο και αναφορικά με το δίκαιο του κράτους έκδοσης του εντάλματος, η πράξη για την οποία εκδίδεται το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, πρέπει να τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή ή με στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας ανώτατης διάρκειας τουλάχιστον δώδεκα (12) μηνών ή, σε περίπτωση που το ένταλμα εκδίδεται προς το σκοπό εκτέλεσης ποινής, πρέπει να έχει επιβληθεί ποινή ή μέτρο ασφαλείας διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων (4) μηνών. Κατά, δε, την παρ. 4 του ιδίου άρθρου, η παράδοση μπορεί να εξαρτηθεί από την προϋπόθεση ότι η πράξη για την οποία εκδίδεται το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης συνιστά αξιόποινή πράξη (και) δυνάμει του δικαίου του κράτους εκτέλεσης του εντάλματος. Σε περίπτωση που γίνει χρήση αυτής της δυνατότητας, μη συντρεχούσης της πιο πάνω προϋπόθεσης, η δικαστική αρχή εκτέλεσης του εντάλματος μπορεί, να αρνηθεί την εκτέλεση του εντάλματος, η έλλειψη δηλαδή του διττού αξιοποίνου καθιερώνεται ως λόγος προαιρετικής μη εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Άρα, το αξιόποينو της πράξης, που αποτέλεσε και τον γενεσιουργό λόγο εκδόσεως του ευρωπαϊκού εντάλματος

⁴ Βλ. Ό. Τσόγκα, Ευρωπαϊκό Ένταλμα σύλληψης, Ποιν. Χρον. 2002, σελ. 103

σύλληψης, καθίσταται υποχρεωτικό, κατά το δίκαιο του κράτους έκδοσης του εντάλματος, δυνητικό κατά το δίκαιο του κράτους εκτέλεσης⁵, αφού το διττό αξιόποινο ενδιαφέρει ως όρος για το κράτος εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης και όχι για το κράτος έκδοσης. Για τη δικαστική αρχή του τελευταίου, η έκδοση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης προϋποθέτει πάντοτε ότι υφίσταται αξιόποινη πράξη, σύμφωνα με το ποινικό του δίκαιο. Διαφορετικά δεν θα είχε καν δικαιοδοσία. Ο δε λόγος έκδοσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης έγκειται στο ότι ο κατηγορούμενος ή ο καταδικασθείς στο κράτος έκδοσης είναι φυγόδικος ή φυγόποινος (αντίστοιχα).

Ακολούθως, στην παρ. 2 του άρθρου 2, υπάρχει μια εξαίρεση του ανωτέρω κανόνα. Σύμφωνα με τα διαληφθέντα εκεί, η παράδοση βάσει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης χωρεί χωρίς έλεγχο του διττού αξιοποιίνου, εφόσον σωρευτικά συντρέχουν δύο προϋποθέσεις: α) η πράξη για την οποία εκδόθηκε το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης τιμωρείται στο κράτος έκδοσης του εντάλματος με στερητική της ελευθερίας ποινή ή στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας ανώτατης διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών και β) πρόκειται για αξιόποινη πράξη που υπάγεται στον κατάλογο των 32 κατηγοριών αδικημάτων που περιγράφονται θετικά στην παρ. 2 του άρθρου 2 της απόφασης πλαίσιο.

Το σχήμα αυτό οδήγησε, στην θεωρητική εξήγηση του μηχανισμού του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης μέσω της ύπαρξης μιας σχέσης κανόνα προς εξαίρεση μεταξύ των πιο πάνω ρυθμίσεων, όπου κανόνας είναι η διατήρηση της διερεύνησης του διττού αξιοποιίνου και εξαίρεση η άρση του, αναφορικά με τα εγκλήματα του καταλόγου του άρθρου 2 παρ. 2 της απόφασης πλαίσιο. Αντιθέτως, προσεκτικότερη θεώρηση του άρθρου 2 της απόφασης – πλαίσιο αποδεικνύει ότι ναι μεν υφίσταται μια σχέση κανόνα προς εξαίρεση, όμως αυτή έχει ένα εντελώς διαφορετικό περιεχόμενο: στην

⁵ Βλ. Δ. Μουζάκη, Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2009, σελ. 263

πραγματικότητα η μόνη προϋπόθεση που θέτει η απόφαση – πλαίσιο είναι να τιμωρείται η πράξη για την οποία εκδόθηκε το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης στο κράτος έκδοσης του εντάλματος, μολονότι τα κράτη – μέλη κατά τη μεταφορά της απόφασης – πλαίσιο στο εθνικό τους δίκαιο μπορούν να εξαρτήσουν την εκτέλεση του εντάλματος από την προϋπόθεση ότι η πράξη θεωρείται αξιόποινη και κατά το δίκαιό τους (κανόνες), δυνατότητα η οποία ελλείπει σε σχέση με τις πράξεις που απαριθμούνται στην παρ. 2 του άρθρου 2 της απόφασης πλαίσιο (εξαίρεση)⁶.

II. Επί του νόμου ενσωμάτωσης (N. 3251/2004)

Η χώρα μας συμμορφώθηκε προς την ανωτέρω από 13-6-2002 απόφαση – πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τον Ν. 3251/2004⁷, που τιτλοφορείται «Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης, τροποποίηση του Ν. 2928/2001 για τις εγκληματικές οργανώσεις και άλλες διατάξεις».

Το σχετικό με το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης πρώτο μέρος του Ν. 3251/2004 διαιρείται σε έξι κεφάλαια: το πρώτο κεφάλαιο (άρθρα 1-3) περιέχει γενικές διατάξεις και ορισμούς, οι οποίες αφορούν ιδίως το σκοπό και το περιεχόμενο του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Στο δεύτερο κεφάλαιο (άρθρα 4-8) ρυθμίζονται τα ζητήματα που συνδέονται με την διαδικασία έκδοσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης από τις ελληνικές δικαστικές αρχές, ενώ στο τρίτο κεφάλαιο (άρθρα 9-29) καθορίζεται η διαδικασία που διέπει τη εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, όταν αυτό διαβιβάζεται στις αρμόδιες ελληνικές δικαστικές αρχές από δικαστική αρχή κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το τέταρτο κεφάλαιο (άρθρα 30-32) περιέχει διατάξεις σχετικά με την διαμεταγωγή του εκζητουμένου, στο δε πέμπτο κεφάλαιο (άρθρα 33-36) ρυθμίζονται ζητήματα

⁶ Βλ. σχετική παραπομπή (93), Δ. Μουζάκη, όπως ανωτέρω, σελ. 265, Έτσι ρητώς και ο Γενικός Εισαγγελέας D. Ruiz-Jarabo Colomer στις Προτάσεις του της 12.9.2006 στην υπόθ. C-303/05, *Advocaten voor de Wereld VZW κατά Leden van de Ministerraad*, αριθμ. 85

⁷ Ο Νόμος 3251/2004 κατατέθηκε στις 15.6.2004 και ψηφίστηκε στις 24.6.2004

που συνδέονται με τα αποτελέσματα της προσαγωγής, ιδίως όσον αφορά τον κανόνα της ειδικότητας, καθώς και τη μεταγενέστερη προσαγωγή του εκζητουμένου σε κράτος μέλος της Ένωσης ή την έκδοσή του σε τρίτο κράτος. Τέλος, το έκτο κεφάλαιο (άρθρα 37-39) περιέχει τελικές και μεταβατικές διατάξεις.

Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης είναι, κατά τον ορισμό που δίδεται στον νόμο, απόφαση ή διάταξη δικαστικής αρχής κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που εκδίδεται με σκοπόν τη σύλληψη και την προσαγωγή προσώπου – ημεδαπού ή αλλοδαπού- το οποίο ευρίσκεται στο έδαφος άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον το πρόσωπο αυτό ζητείται από τις αρμόδιες αρχές του εκζητούντος κράτους στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, προκειμένου είτε σε πρόσωπο στο οποίο ήδη έχει αποδοθεί η αξιόποινη πράξη να ασκηθεί ποινική δίωξη, είτε να εκτελεσθεί στερητική της ελευθερίας ποινή ή στερητικόν της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας⁸. Κατά την διατύπωση του Ιω. Χαμηλοθώρη το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης αποτελεί "το διαβατήριο"⁹, μέσω του οποίου μία επί της ουσίας εκτελεστή ποινική δικαστική απόφαση ή πράξη, που εκδίδεται σε ένα Κράτος-Μέλος, διεκδικεί την ελεύθερη κυκλοφορία της στα άλλα Κράτη-Μέλη».

Στο άρθρο 2 Ν. 3251/2004, ορίζεται το περιεχόμενο και ο τύπος του εν θέματι εντάλματος. Ο Έλληνας δικαστής¹⁰, ως δικαστική αρχή εκτέλεσης του

⁸ Άρθρο 1 παρ. 1 Ν. 3251/2004

⁹ Βλ σχετ. παραπομπή (5) Σ. Τόγια, Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης και έκδοση αλλοδαπών Επίκαιρες νομολογιακές τάσεις, ΠοινΔικ12/2013 σελ. 1154 επ., Στην συμβολή του με τίτλο «Άρνηση εκτέλεσης του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης εκ μέρους της δικαστικής αρχής εκτέλεσης» στον Τόμο «Το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης: Ένα μέσο υψηλής προστασίας στο χώρο της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης», που εκδόθηκε φροντίδι του Πρωτοδικείου Αθηνών και του Υπουργείου Δικαιοσύνης τον Οκτώβριο 2003

¹⁰ Αρμόδια αρχή στη χώρα μας, σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 του Ν. 3251/2004 για την παραλαβή του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, τη σύλληψη και κράτηση του εκζητουμένου, την εισαγωγή της υπόθεσης στο αρμόδιο δικαστικό όργανο και την εκτέλεση της απόφασης για την προσαγωγή ή μη του εκζητουμένου καθίσταται ο Εισαγγελέας Εφετών, στην περιφέρεια του οποίου διαμένει ο εκζητούμενος. Όταν όμως ο εκζητούμενος είναι αγνώστου διαμονής, δικαιοδοσία έχει ο Εισαγγελέας Εφετών Αθηνών. Σε περίπτωση που ο εκζητούμενος συγκατατίθεται να προσαχθεί στο κράτος έκδοσης, δικαιοδοτικά αρμόδιος να αποφασίσει για την έκδοση απόφασης εκτέλεσης του εντάλματος είναι ο Πρόεδρος Εφετών, στην περιφέρεια του οποίου διαμένει ή συλλαμβάνεται ο

ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, αφού αρχικά ελέγξει την νομιμότητα αυτού, δηλαδή την εξωτερική νομιμότητα –τουτέστιν την νομότυπη έκδοση (π.χ. έκδοση του εντάλματος από δικαστική αρχή) - και την εσωτερική νομιμότητά του (π.χ. έκδοση για αξιόποινες πράξεις και ποινές, για τις οποίες επιτρέπεται η παράδοση του εκζητουμένου), οφείλει στην συνέχεια να ερευνήσει αν συντρέχει κάποιος από τους υποχρεωτικούς ή δυνητικούς λόγους αρνήσεως εκτελέσεως του εντάλματος.

Στο πρώτο αυτό στάδιο του δικαστικού ελέγχου νομιμότητας του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης συναντούμε τον έλεγχο του αξιοποίνου της πράξεως κατά το ημέτερο ποινικό δίκαιο ή αν η πράξη συναριθμείται στον κατάλογο των πράξεων της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 10 Ν. 3251/2004, οι οποίες εξαιρούνται του ελέγχου του διττού αξιοποίνου.

Σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 1 του Ν. 3251/2004 αναγκαία προϋπόθεση για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, είναι η διωκόμενη με αυτό πράξη να συνιστά, ανεξαρτήτως του νομικού της χαρακτηρισμού, *in abstracto* έγκλημα σύμφωνα και με τους ημέτερους ποινικούς νόμους¹¹, άποψη με την οποία έχει συνταχθεί και ο Άρειος Πάγος¹². Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 εδ. ε' και ζ' του Ν. 3251/2004 και άρθρο 6 παρ. 1 Συντ., η εκτέλεση ενός ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης συναρτάται προς την τήρηση της υποχρέωσης, εκ μέρους του εκζητούντος κράτους, για ακριβή περιγραφή της διωκόμενης πράξεως.

Οι διατυπωμένοι, στον ελληνικό νόμο μεταφοράς της απόφασης – πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης στην ελληνική εσωτερική έννομη τάξη, υποχρεωτικοί λόγοι αρνήσεως εκτελέσεως του εντάλματος συνιστούν ένα “φίλτρο”, δια του οποίου σκοπείται η διατήρηση ενός ελαχίστου πεδίου ελέγχου της αίτησης, ώστε να αποφεύγεται η παροχή

εκζητούμενος, ενώ όταν ο εκζητούμενος δεν συγκατατίθεται να προσαχθεί στο κράτος έκδοσης, αρμόδιο είναι το Συμβούλιο Εφετών στην περιφέρεια του οποίου διαμένει ο εκζητούμενος

¹¹ Βλ. Μουζάκη, όπ. ανωτ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2009, σελ. 497-498

¹² Συμβ ΑΠ 678/2012 (Τμ. Ε')

δικαστικής συνδρομής σε υποθέσεις ήσσονος ποινικής απαξίας αλλά και με παράλληλο σκοπό την μη απεμπόληση της ποινικής αξιώσεως της ελληνικής πολιτείας επί πράξεων τελεσθέντων στην επικράτεια από Έλληνα υπήκοο.

Ακόμη δε και η διαπίστωση ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις, κατά τους ελληνικούς νόμους, της εξαλείψεως του αξιοποίνου της παραβατικής συμπεριφοράς, η οποία αποδίδεται στον εκζητούμενο, λόγω παραγραφής ή παροχής αμνηστίας, δηλαδή θεσμών δημοσίας τάξεως, ώστε να διατηρείται ένα *minimum* ασφάλειας δικαίου για την ποινική αντιμετώπιση όσων διαβιούν στην ελληνική επικράτεια. Το γεγονός αυτό επιρρώνεται και από το ότι παρά την πρόβλεψη στην απόφαση – πλαίσιο ως δυνητικού λόγου αρνήσεως εκτελέσεως του εντάλματος της παραγραφής του εγκλήματος ή της ποινής ο Έλληνας νομοθέτης επέλεξε να καταστήσει τον λόγο αυτό υποχρεωτικό.

Περαιτέρω δε, στο Ν. 3251/2004 υπήρξε διεύρυνση των λόγων άρνησης εκτέλεσης ενός ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως όταν ο σκοπός της δίωξης εκφεύγει του ποινικού χαρακτήρα μιας παραβατικής συμπεριφοράς και δια του εντάλματος σκοπείται η δίωξη ή τιμωρία του εκζητούμενου προσώπου για λόγους φρονηματικών προσανατολισμών (πολιτικών ή θρησκευτικών) ή λόγων σχετιζομένων με το φύλο ή τον γενετήσιο προσανατολισμό, τη φυλή, την εθνοτική καταγωγή και την γλώσσα, την ιθαγένεια ή την δράση του υπέρ της ελευθερίας.

Επίσης, η ελληνική υπηκοότητα του εκζητουμένου αναγορεύεται σε υποχρεωτικό λόγο αρνήσεως εκτελέσεως του εντάλματος, όταν το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έχει εκδοθεί προς το σκοπό εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας. Και αυτό διότι η εκτέλεσή της θα γίνει σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους και δια του τρόπου αυτού εμπεδώνεται στους ημεδαπούς ένα αίσθημα ασφάλειας και δικαίου. Η εκδοχή αυτή αναλύεται διεξοδικότερα στο κεφάλαιο Γ' της παρούσας, ώστε η σχετική ερμηνεία να οδηγήσει σε κάποια συμπεράσματα σχετικά με την δυνατότητα παράδοσης ή

μη των ημεδαπών καθώς και του τρόπου έκτισης της επιβληθείσας ποινής ή του μέτρου ασφαλείας, σύμφωνα με τους ελληνικούς νόμους. Και αυτό διότι η ασάφεια της διατάξεως κατατείνει στην διάγνωση νομοθετικού κενού, όσον αφορά τον τρόπο έκτισης της ποινής και συγκεκριμένα όταν διαπιστώνεται ασυμβατότητα μεταξύ των δικαιοκίνων συστημάτων των εμπλεκόμενων κρατών – μελών ως προς αυτό.

Ενόψει των ιδιαιτεροτήτων του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, το άρθρο 38 του Ν 3251/2004 –σε ενσωμάτωση του άρθρ. 31 της απόφασης – πλαίσιο- προβλέπει ότι αντικαθίστανται στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης, με τη θέση σε ισχύ του εν λόγω νόμου, οι προηγούμενες διεθνείς συμβάσεις σχετικά με την έκδοση, τόσο, δηλαδή, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Εκδόσεως του 1957 (Ν. 4165/1961), συμπεριλαμβανομένων των δύο πρόσθετων πρωτοκόλλων αυτής, όσο και οι λοιπές Ευρωπαϊκές Συμβάσεις που αφορούν την έκδοση (Δηλαδή η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την καταστολή της τρομοκρατίας του 1977 (Ν. 1789/1988), Σύμβαση για την απλουστευμένη διαδικασία έκδοσης μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης του 1995 (Ν. 2787/2000), Σύμβαση για την έκδοση μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης του 1996 (Ν. 2718/1999), και ο τίτλος ΙΙΙ κεφάλαιο 4 της Σύμβασης της 19.6.1990 για την εφαρμογή της συμφωνίας Σένγκεν (Ν. 2514/1997). Συνεχίζουν, όμως, οι εν λόγω συμβάσεις να ισχύουν στις σχέσεις μεταξύ της Ελλάδας και των τρίτων, ευρωπαϊκών κρατών αλλά μη μελών της Ένωσης. Οι συμβάσεις που διέπουν την διαδικασία της έκδοσης, έχουν αντικατασταθεί από τον νόμο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης.

Όμως, συμπληρωματικά εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 436 επ. ΚΠΔ για την έκδοση, ως προς τα σημεία που δεν προβλέπει ο Ν. 3251/2004, ο οποίος, ως *lex specialis*, υπερισχύει¹³.

¹³ Βλ. Δ. Μουζάκη, όπ. άνωτ, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2009, σελ. 457

III) Οι «καινοτομίες» του θεσμού του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης σε σύγκριση με την παραδοσιακή διαδικασία του θεσμού της «έκδοσης»

III. 1) Επί του θεσμού της έκδοσης

Ο θεσμός της έκδοσης αποτελεί το αναγκαίο μέσο για τη συνεργασία ενός κράτους, το οποίο αξιώνει την άσκηση της δικαιοδοσίας του σε ένα συγκεκριμένο άτομο, που βρίσκεται εκτός των ορίων της επικράτειάς του, με ορισμένο άλλο κράτος, στην αποκλειστική εξουσία του οποίου υπάγεται ο ένοχος¹⁴.

Κατά τη διάταξη του άρθρου 436 ΚΠΔ, οι όροι και η διαδικασία της εκδόσεως αλλοδαπών εγκληματιών ρυθμίζονται, αν υπάρχει σύμβαση μεταξύ της ελληνικής πολιτείας και του εκζητούντος Κράτους από τις διατάξεις της συμβάσεως αυτής και συμπληρωματικώς από τις διατάξεις των άρθρων 437 επ. του ιδίου κώδικα εφόσον αυτές δεν αντιτίθενται σ' εκείνες της συμβάσεως ή για ζητήματα για τα οποία δεν προβλέπει η σύμβαση.

Δομικό στοιχείο της διαδικασίας της έκδοσης είναι η κατάτμηση της διαδικασίας σε δύο στάδια: το δικαστικό και το διοικητικό – πολιτικό («μικτό μοντέλο»¹⁵). Αυτό άλλωστε το στοιχείο οδηγούσε σε καθυστέρηση αλλά και σε άρνηση ή μη εκδόσεως παρεισφρέοντας σε ένα νομικό θεσμό κριτήρια όχι καθαρά δικαιοδοτικά αλλά συναρτώμενα με πολιτικές επιλογές. Και κατά τούτο πλεονεκτεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, αφού ως προς τα ευρωπαϊκά κράτη απεξάρτησε το θεσμό της έκδοσης από πολιτικά κριτήρια, προφανώς θεωρώντας δικαιοπολιτικά ότι δεν υπάρχουν στον ενωσιακό χώρο κράτη που δεν εφαρμόζουν την δημοκρατική νομιμότητα ή ασκούν πολιτικές διώξεις υπό το μανδύα ποινικών αδικημάτων.

Κατά τις σχετικές ρυθμίσεις του ΚΠΔ, η διαδικασία της έκδοσης πραγματοποιείται σε δύο επίπεδα: στο πρώτο επίπεδο (το δικαστικό), το Συμβούλιο Εφετών (και κατ' έφεση το Συμβούλιο του Αρείου Πάγου, κατ'

¹⁴ Βλ. Κ. Μανωλόπουλου-Βαρβιτσιώτη, Η έκδοση, σελ. 29

¹⁵ Βλ. Δ. Χρυσικός, Η έκδοση ως θεσμός του Ποινικού Δικαίου (ανάλυση και ερμηνεία υπό το πρίσμα της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου), σειρά Μελέτες Ποινικά Χρονικά 7, Δίκαιο και Οικονομία, Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα, 2003, σελ. 406

άρθρο 451 ΚΠΔ) γνωμοδοτεί αιτιολογημένα για την αίτηση εκδόσεως (άρθρο 450 ΚΠΔ), ενώ στο δεύτερο επίπεδο (το διοικητικό – πολιτικό), σε περίπτωση αμετάκλητης υπέρ της έκδοσης γνωμοδότησης του Συμβουλίου, αποφασίζει οριστικά για την έκδοση ο Υπουργός Δικαιοσύνης (άρθρο 452 ΚΠΔ), λαμβάνοντας υπόψη στην σχετική απόφασή του και εξωδικαστικά κριτήρια σκοπιμότητας που σχετίζονται με τις εξωτερικές σχέσεις της χώρας (αποφυγή ή μη της διατάραξης των διεθνών διπλωματικών σχέσεων της χώρας, εκτίμηση πολιτικών παραμέτρων και άσκηση κυβερνητικής πολιτικής).¹⁶

Στις διακρατικές συμφωνίες περί εκδόσεως, όπως και στις διμερείς και πολυμερείς συμβάσεις εκδόσεως περιφερειακού αλλά και διεθνούς χαρακτήρα η επιδιωκόμενη περιφρούρηση των δικαιωμάτων του εκζητουμένου, πραγματοποιήθηκε δια της εγκαθίδρυσης ορισμένων γενικών αρχών που διέπουν το δίκαιο της έκδοσης¹⁷. Οι εν λόγω αρχές έλαβαν την μορφή θετικών ή αρνητικών προϋποθέσεων της παράδοσης του εκζητουμένου. Στις εν λόγω προϋποθέσεις, αλλά και στην ίδια την αντίληψη περί «δικαστικής συνεργασίας» απαντούν οι βασικές καινοτόμες διαφορές μεταξύ έκδοσης και ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

III. 2) Βασικές διαφορές των όρων και της διαδικασίας του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης έναντι εκείνων της έκδοσης

Στα πλαίσια της έκδοσης το άτομο δεν μπορεί να διωχθεί για έγκλημα διαφορετικό από εκείνο για το οποίο ζητείται η έκδοσή του. Με την αρχή της ειδικότητας, η οποία απορρέει από το Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο, διαφυλάσσεται η αξιοπιστία του εκδίδοντος κράτους το οποίο διαδραματίζει άλλωστε έναν πολύ σοβαρό ρόλο στη διαδικασία της έκδοσης¹⁸.

¹⁶ Βλ. Δ. Χρυσικό, όπως ανωτέρω, σελ. 366

¹⁷ Κ. Μανωλόπουλου-Βαρβιτσιώτη, Η έκδοση, σελ. 36-37

¹⁸ Βλ. Ε. Βασιλακάκη, Ποιν. Δικ. 2004, 204, Χ. Μυλωνόπουλο, Η αρχή της ειδικότητας στην έκδοση, Ποιν. Χρ. 1993, 117 επ.

Η αρχή της ειδικότητας λειτουργεί κατά τρόπο διττό¹⁹: από ουσιαστική άποψη αποτελεί προϋπόθεση για την αποδοχή του αιτήματος της έκδοσης από το εκζητούμενο κράτος, από δε δικονομική άποψη περιορίζει την ποινική δικαιοδοσία του εκζητούντος κράτους και μάλιστα υπό τρεις απόψεις²⁰: πρώτον το εκζητούμενο κράτος δεν δικαιούται να διώξει ή να καταδικάσει τον εκζητούμενο για πράξεις προγενέστερες της παράδοσης, άλλες από εκείνες για τις οποίες ζητήθηκε η έκδοση, δεύτερον, το εκζητούμενο κράτος δεν δικαιούται να περιορίσει την ελευθερία του εκζητουμένου με λοιπά μέσα για πράξεις προγενέστερες της έκδοσης και μη καλυπτόμενες απ' αυτήν, έστω κι αν δεν πρόκειται για εγκλήματα και τρίτον, το εκζητούμενο κράτος δεν μπορεί να επανεκδώσει τον εκζητούμενο σε τρίτο κράτος για πράξεις προγενέστερες της έκδοσης που δεν καλύπτονται απ' αυτήν, παρά μόνο με την συγκατάθεση του εκδόσαντος κράτους²¹.

Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, δεν φαίνεται να εμποδίζει την νέα δίωξη και για άλλο αδίκημα, κατά τη διάρκεια της δίωξης ή της έκτισης ποινής, για την οποία εκδόθηκε, αφού στα πλαίσια του ευρωπαϊκού εντάλματος ο κανόνας της ειδικότητας μόνο κατ' αρχήν ισχύει²². Κάμπτεται σε επτά περιπτώσεις, μεταξύ των οποίων και όταν το έγκλημα δεν τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας, όταν ο προσαχθείς δεν εγκαταλείπει το κράτος μέσα σε 45 ημέρες από την οριστική απελευθέρωσή του ή επιστρέφει σε αυτό αφού το εγκαταλείπει, όταν ο ίδιος συγκατατίθεται στην κάμψη της αρχής της ειδικότητας ή όταν η δικαστική αρχή εκτέλεσης του εντάλματος δίνει τη συγκατάθεσή της μετά την υποβολή σχετικής αίτησης.

Η δήλωση παραίτησης από την ειδικότητα είναι κατά τον ελληνικό νόμο αμετάκλητη, ενώ αντίθετα άλλα κράτη έχουν προσφέρει δυνατότητα

¹⁹ Βλ. Δ. Χρυσικό, όπως ανωτέρω, σελ. 86

²⁰ Βλ. Χ. Μυλωνόπουλο, Η αρχή της ειδικότητας στην έκδοση, Ποιν. Χρ. ΜΓ' (1993), σελ. 118, Δ. Χρυσικό, Η Έκδοση ως θεσμός του Ποινικού Δικαίου, όπως ανωτέρω, σελ. 88-91

²¹ Βλ. Δ. Μουζάκη, όπως ανωτέρω, σελ. 283-284

²² Άρθρο 34 του Ν. 3251/2004, αντίστοιχο του άρθρου 27 της Απόφασης – Πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης

ανάκλησης της σχετικής δήλωσης μέχρι την πραγματοποίηση της παράδοσης²³,²⁴.

Παράλληλα, με βάση την Απόφαση – Πλαίσιο κάθε κράτος – μέλος μπορεί να δηλώσει στη Γραμματεία του Συμβουλίου ότι στις σχέσεις του με άλλα κράτη που έχουν κάνει αντίστοιχη δήλωση, δημιουργείται τεκμήριο συγκατάθεσης για δίωξη ή εκτέλεση ποινής και οποιουδήποτε άλλου εγκλήματος, πέραν εκείνου για το οποίο ζητείται η παράδοση, εκτός κι αν σε συγκεκριμένη περίπτωση η δικαστική αρχή εκτέλεσης ορίσει στην απόφασή της διαφορετικά.

Η αρχή της απαγόρευσης της έκδοσης για πολιτικά εγκλήματα ή για πράξεις συναφείς σε πολιτικά εγκλήματα, απαγορεύει την έκδοση όταν η αξιόποινη πράξη, για την οποία ζητείται η παράδοση του εκζητούμενου θεωρείται από το εκζητούμενο κράτος ως πολιτικό έγκλημα. Περαιτέρω όμως, από την εν λόγω αρχή, απορρέει και η μη παράδοση του εκζητούμενου, όταν θεωρηθεί, από το αιτούμενο κράτος, ότι η παράδοσή του αποσκοπεί στην δίωξή του, στην πραγματικότητα, για τα εθνικά, πολιτικά, θρησκευτικά ή και φυλετικά του φρονήματα, παρόλο που τυπικά φέρεται στο αίτημα της παραδόσεως, ως κοινός εγκληματίας.

Η περιχαράκωση και προστασία από την πολιτική αυθαιρεσία, καταστάθηκαν επιβεβλημένες και για το λόγο αυτό αρκετές διμερείς συμβάσεις, που αφορούν την έκδοση, περιλαμβάνουν πρόβλεψη σχετικά με την μη έκδοση πολιτικών εγκληματιών²⁵.

²³ Έτσι η Δανία (βλ. έγγραφο Συμβουλίου της Ευρώπης, 5348/04), η Ιρλανδία (βλ. έγγραφο Συμβουλίου της Ευρώπης, 10393/1/02), η Σουηδία και η Φιλανδία (βλ. έγγραφο Συμβουλίου της Ευρώπης, 10393/02).

²⁴ Βλ. Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, Ποιν. Δικ. 7/2004 (Έτος 7^ο), σελ. 779 επ.

²⁵ Το άρθρο 3 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Εκδόσεως (1957) προβλέπει ότι δεν χωρεί έκδοση αν η αξιόποινη πράξη θεωρείται από το άλλο μέρος ως πολιτική ή ως πράξη συναφής προς πολιτική, στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την καταστολή της τρομοκρατίας (1977) προβλέπεται ότι, για τις ανάγκες της έκδοσης, αφενός μεν συγκεκριμένα εγκλήματα που απαριθμούνται στο άρθρο 2 μπορούν να μην θεωρούνται ως «πολιτικά» από τα συμβαλλόμενα κράτη. Η, δε, Σύμβαση για την έκδοση μεταξύ κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (1996), στο άρθρο 5 παρ. 1 της οποίας προβλέπεται η κατάργηση της αρχής της απαγόρευσης για πολιτικά εγκλήματα στο πλαίσιο της Ένωσης, προβλέπει όμως την ταυτόχρονη δυνατότητα διατύπωσης σχετικής επιφύλαξης από τα κράτη-μέλη (παρ. 2).

Στο πλαίσιο αυτό, όμως, η συμβατική καθιέρωση της υποχρέωσης άρνησης έκδοσης για πολιτικά αδικήματα δεν επέφερε αυτομάτως την δημιουργία ενός θετικού κανόνα δικαίου, ο οποίος κατοχύρωσε σχετικό δικαίωμα των πολιτικών εγκληματιών. Ο βασικός λόγος για τον οποίο δεν πραγματοποιήθηκε ο σχηματισμός ενός τέτοιου κανόνα ήταν η έλλειψη ενός κοινά αποδεκτού ορισμού για το πολιτικό αδίκημα σε εθνικά ή διεθνή κείμενα. Κάθε κράτος, δηλαδή, μπορούσε να θεσμοθετήσει αυτοτελή διαδικασία, προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη ή μη πολιτικού εγκλήματος, με αποτέλεσμα η εν λόγω έννοια να μην καθορίζεται με σαφήνεια.

Στην κατεύθυνση της προστασίας και της παροχής ασύλου στο άτομο που αντιμετωπίζει πολιτικές διώξεις υπό το πρόσχημα ενός εγκλήματος του κοινού ποινικού δικαίου, κινείται η απόφαση – πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, η οποία χωρίς να προβλέπει καμμία διάταξη που να απαγορεύει την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης για πολιτικά εγκλήματα, καταργώντας επομένως το εν λόγω κώλυμα, ορίζει στην υπ' αριθμ. 12 αιτιολογική της σκέψη ότι: «καμία από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης- πλαίσιο δεν μπορεί να ερμηνευθεί κατά τρόπο ώστε να απαγορεύει την άρνηση παράδοσης προσώπου για το οποίο έχει εκδοθεί ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εφόσον αντικειμενικά στοιχεία δείχνουν ότι το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εκδίδεται προς το σκοπό δίωξης ή τιμωρίας προσώπου λόγω του φύλου, της φυλής, της θρησκείας, της εθνοτικής καταγωγής, της ιθαγένειας, της γλώσσας, των πολιτικών φρονημάτων ή του γενετήσιου προσανατολισμού τους ή ότι η θέση του προσώπου αυτού μπορεί να επιδεινωθεί για οποιοδήποτε από τους προαναφερόμενους λόγους». Παρά το γεγονός ότι η εν λόγω ρύθμιση δεν βρίσκεται στο ίδιο το κείμενο της απόφασης-πλαίσιο, αλλά στο προοίμιο αυτής, εντούτοις σε συνδυασμό με το άρθρο 1 παρ. 3 της απόφασης – πλαίσιο μπορεί να θεμελιώσει έναν αντίστοιχο λόγο άρνησης εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης,

είναι δε σαφώς πιο πλήρης απ' αυτήν του άρθρου 3 παρ. 2 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Εκδόσεως.

Η αρχή της απαγόρευσης έκδοσης ημεδαπού, δεν αναγνωρίζεται επίσημα ως αρχή του δημοσίου διεθνούς δικαίου. Ωστόσο, η παράδοση του εκζητουμένου στο εκζητούν κράτος δύναται να αποκλειστεί, όταν το πρόσωπο αυτό φέρει την εθνικότητα του κράτους, στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση, προβλέπεται και στις εθνικές νομοθεσίες περί έκδοσης αλλά και στις περισσότερες συμβάσεις, ως λόγος δυνητικός ή υποχρεωτικός απαγόρευσης της διαδικασίας.

Ο λόγος που δικαιολογεί την εν λόγω εξαίρεση συνδέεται τόσο με την αρχή του «στενού δεσμού» του κράτους με τους υπηκόους του αλλά και με την αρχή του φυσικού δικαστή. Ωστόσο, όμως, μπορεί να οφείλεται και στην δυσπιστία που δείχνουν τα κράτη ως προς τα ξένα δικαιοκίνητα συστήματα και συνδέονται με τα κυριαρχικά τους συμφέροντα²⁶.

Η εν λόγω αρχή, η οποία είχε υιοθετηθεί ευρέως στη συμβατική πρακτική μεταξύ των κρατών μελών, δέχθηκε σημαντική αλλαγή από την απόφαση – πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, αφού κατήργησε την αρχή της μη εκδόσεως ημεδαπών. Συγκεκριμένα, η απόφαση – πλαίσιο δεν συγκαταλέγει την εθνικότητα του εκζητούμενου στους υποχρεωτικούς λόγους άρνησης εκτέλεσης του εντάλματος.

Ειδικότερα, με βάση την παράγραφο 6 του άρθρου 4 της απόφασης πλαίσιο, η δικαστική αρχή εκτέλεσης δύναται να μην εκτελέσει το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, όταν αυτό έχει εκδοθεί προς σκοπό της εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας, στερητικών της ελευθερίας και ο εκζητούμενος διαμένει στο κράτος μέλος εκτέλεσης, είναι υπήκοος ή κάτοικός του, υπό τον όρο ότι θα αναλάβει το ίδιο την εκτέλεση της ποινής ή του μέτρου ασφαλείας, σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο.

²⁶ Βλ. Ι Κυριτσάκη, Το Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και η αρχή του διττού αξιοποιήτου, Θεσ. 2008, σελ. 38

Η χώρα μας, μετέφερε αυτούσιο το περιεχόμενο της ρύθμισης στο άρθρο 12 παρ. ε του ελληνικού νόμου, μόνο για την περίπτωση προσώπων που κατοικούν ή διαμένουν στην Ελλάδα. Αντίθετα, όταν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο εις βάρος του οποίου έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης είναι ημεδαπός, παρέχεται αυξημένη προστασία, καθώς η άρνηση εκτέλεσης καθίσταται υποχρεωτική δυνάμει του άρθρου 11 παρ. στ. του Ν. 3251/2004, υπό τον όρο ότι η Ελλάδα αναλαμβάνει την υποχρέωση να εκτελέσει την ποινή ή το μέτρο ασφαλείας σύμφωνα με τους ποινικούς της νόμους.

Περαιτέρω, η διάταξη του άρθρου 5 παρ.3 της απόφασης – πλαίσιο, παρέχει στη δικαστική αρχή εκτέλεσης τη δυνατότητα να εξαρτήσει την παράδοση του εκζητούμενου προσώπου, εφόσον είναι υπήκοος ή κάτοικος κράτους μέλους εκτέλεσης, από την διαμετακόμισή του, στο κράτος αυτό μετά την ακρόαση, με σκοπό να εκτίσει εκεί την στερητική της ελευθερίας ποινή ή το στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας, που θα απαγγελθεί εναντίον του στο κράτος μέλος έκδοσης²⁷.

Επιπροσθέτως, η παραίτηση από την παραδοσιακή αρχή της απαγόρευσης έκδοσης ημεδαπών συνάγεται από το περιεχόμενο του άρθρου 25 παρ. 1 της απόφασης πλαίσιο, με βάση το οποίο, σε περίπτωση που ο εκζητούμενος είναι υπήκοος ή κάτοικος του κράτους διέλευσης, παρέχεται η δυνατότητα στο κράτος αυτό να εξαρτήσει τη διέλευση του προσώπου από την εκεί διαμετακόμισή του μετά την ακρόαση, προκειμένου να εκτίσει σε αυτό την ποινή ή το στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας που θα του επιβληθεί στο κράτος μέλος έκδοσης.

Τέλος, η σημαντικότερη εγγυητική αρχή του δικαίου της έκδοσης είναι η αρχή του διττού αξιολογίου. Η εν λόγω αρχή, υπαγορεύει, για την

²⁷ Ο ελληνικός νόμος μεταφοράς προέβλεψε, με παρόμοια ρύθμιση στο άρθρο 13 παρ. 3, μόνο, όμως, ως προς τα πρόσωπα που έχουν κατοικία στην Ελλάδα. Αντίθετα, ως προς τους ημεδαπούς, ο νόμος εισάγει ασφαλέστερο εγγυητικό πλαίσιο και κατέστησε, με βάση το άρθρο 11 ζ, υποχρεωτική την άρνηση εκτέλεσης του εντάλματος ως προς αυτούς, εφόσον διώκονται στην Ελλάδα για την ίδια πράξη.

ευδοκίμηση της αίτησης έκδοσης τον αξιόποιο χαρακτήρα της πράξης για την οποία αιτείται η παράδοση του εκζητουμένου, τόσο κατά το δίκαιο του αιτούντος όσο και κατά το δίκαιο του αιτουμένου, κράτους.

Ο εν λόγω έλεγχος διαπιστώνεται τόσο στο επίπεδο του αν η πράξη ορίζεται ως αξιόποινη, κατά τις ποινικές διατάξεις και των δυο κρατών όσο και σε δεύτερο επίπεδο, στο αν συντρέχουν εν προκειμένω λόγοι άρσης του αδίκου χαρακτήρα της πράξης, εξάλειψης του αξιοποίνου ή παρακώλυσης της δίωξης ή της εκτέλεσης της ποινής.

Υπό το νέο νομικό καθεστώς, η αρχή του διττού αξιοποίνου υπέστη, σημαντικότερη συρρίκνωση. Αν και υπήρξε, προσπάθεια ριζικής αλλαγής στο καθεστώς της έκδοσης, εντούτοις προσέκρουσε στις αντιδράσεις πολυάριθμων κρατών, με αποτέλεσμα να επιλεγεί η συμβιβαστική λύση της μερικής κατάργησης της αρχής του διττού αξιοποίνου μόνο ως προς τα αδικήματα βαρύνουσας απαξίας.

Έτσι, με βάση το άρθρο 2 παρ. 2 της ενωσιακής πράξης, η κατάργηση του ελέγχου της διττής εγκληματικότητας κατέστη υποχρεωτική ως προς 32 απαριθμούμενες κατηγορίες εγκληματικών συμπεριφορών, υπό τον όρο ότι τιμωρούνται στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος με στερητική της ελευθερίας ποινή ή στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας ανώτατης διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών και όπως ορίζονται από το δίκαιο του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος.

Ωστόσο, τόσο η ρύθμιση της ενωσιακής πράξης, όσο και οι αντίστοιχες των εθνικών νόμων μεταφοράς, αναφέρονται μόνο στους γενικούς όρους των εγκληματικών συμπεριφορών, χωρίς να προσδιορίζουν τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της κάθε αξιόποινης πράξης, με αποτέλεσμα η προϋπόθεση του διττού αξιοποίνου να αίρεται στην ουσία όχι μόνο ως προς 32 αδικήματα

ευκρινώς προσδιορισμένα, αλλά ως προς έναν καταφανώς ευρύτερο αριθμό αξιολογίων πράξεων, που καλύπτουν ευρύτατο φάσμα ποινικής ύλης²⁸.

Οι εν λόγω παραδοσιακές αρχές του δικαίου της έκδοσης, όπως εξ αντιδιαστολής παρουσιάστηκε ανωτέρω, αποδυναμώθηκαν ή και καταργήθηκαν, από τον νέο θεσμό, του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, ο οποίος επέφερε εις βάθος τροποποιήσεις στις διαδικαστικές προϋποθέσεις λειτουργίας της συγκεκριμένης μορφής δικαστικής συνεργασίας.

Πέραν των ως άνω διαφοροποιήσεων που αφορούν τις διαμορφωθείσες παραδοσιακές αρχές του δικαίου της έκδοσης, η απόφαση – πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης επέφερε αλλαγές και τα διαδικαστικά στάδια της διαδικασίας παράδοσης του εκζητουμένου. Οι τροποποιήσεις αυτές μπορούν να συνοψιστούν στις εξής:

Η πρώτη και σημαντική διαφορά μεταξύ των δύο θεσμών είναι η κατάργηση στο ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης του διοικητικού – πολιτικού σταδίου της έκδοσης. Πλέον, η διαδικασία της παράδοσης ή μη του εκζητουμένου εναπόκειται σε μια δικαστική διαδικασία, μη υπάρχοντας πλέον στάδιο διοικητικό και κατ' αυτόν τον τρόπο κατάργησης των διπλωματικών ή και πολιτικών σκοπιμοτήτων.

Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, ως νομικό δημιούργημα του ενωσιακού δικαίου, εδράζεται σε ένα άλλο επίπεδο συνεργασίας και αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών – μελών, μέσα δε σ' αυτό το πλαίσιο η παραδοσιακή αρχή της κρατικής κυριαρχίας υφίσταται μειώσεις, ενώ η πρόσδεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης στις αρχές της αμοιβαίας αναγνώρισης και της αμοιβαίας εμπιστοσύνης επιτρέπει την υπέρβαση των παραδοσιακών εμποδίων του δικαίου της έκδοσης.

Περαιτέρω, μια ακόμη σημαντική καινοτομία που σχετίζεται με την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης είναι η ελαχιστοποίηση των χρονικών περιθωρίων υλοποίησής της.

²⁸ Βλ. Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, Ο νόμος για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, ΠοινΔικ 2004.773 (775),

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 17 της απόφασης πλαίσιο, η εκτέλεση του εντάλματος διενεργείται με τη διαδικασία επείγοντος, σε αντίθεση με το προϋπάρχον καθεστώς, κατά το οποίο η διαδικασία έκδοσης αργούσε υπέρμετρα να ολοκληρωθεί.

Συγκεκριμένα, σε περίπτωση που ο εκζητούμενος παρέχει τη συγκατάθεση του, η απόφαση, περί εκτέλεσης, λαμβάνεται εντός δέκα ημερών, ενώ στις υπόλοιπες περιπτώσεις, η οριστική απόφαση λαμβάνεται εντός 60 ημερών από τη σύλληψη του εκζητουμένου, με τη δυνατότητα παράτασης 30 ημερών κατά το μέγιστο. Επιπλέον περιστελλεται και ο χρόνος παράδοσης, καθώς, σε περίπτωση θετικής κρίσης των αρμοδίων αρχών, αυτή πρέπει να διενεργηθεί το ταχύτερο δυνατό ή το αργότερο εντός δέκα ημερών από την έκδοση της οριστικής απόφασης για την εκτέλεση του εντάλματος, δυνάμει του άρθρου 23 της απόφασης πλαίσιο. Η προθεσμία αυτή, όμως, δύναται να επιμηκυνθεί, αν η παράδοση σε ένα από τα κράτη μέλη παρεμποδίζεται λόγω ανωτέρας βίας.

Ένα νέο δεδομένο στο ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς είναι η παραίτηση από την απαίτηση του εξειδικευμένου διττού αξιόποινου²⁹: ενώ στο κράτος έκδοσης του εντάλματος η πράξη πρέπει να τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή ανώτατης διάρκειας τουλάχιστον δώδεκα μηνών (άρθρο 2 παρ. 1 απόφασης – πλαίσιο), στο κράτος εκτέλεσης του εντάλματος αρκεί το γεγονός ότι η εν λόγω πράξη είναι αξιόποινη χωρίς να απαιτείται κάποιο ελάχιστο ύψος απειλούμενης ποινής³⁰.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 της απόφασης – πλαίσιο και αναφορικά με το δίκαιο του κράτους έκδοσης του εντάλματος, η πράξη για την οποία εκδίδεται το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης πρέπει να τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή ή στερητικό της ελευθερίας μέτρο

²⁹ Στις περιπτώσεις που εκτός από το αξιόποινο της πράξης σωρευτικά κατά το δίκαιο του εκζητούντος και του εκζητουμένου κράτους απαιτείται επιπλέον να απειλείται η πράξη και κατά τα δύο δίκαια με μια ορισμένη κατ' ελάχιστο ποινή γίνεται λόγος για «εξειδικευμένο διττό αξιόποινο»

³⁰ Βλ. Δ. Μουζάκη, ως ανωτέρω, σελ. 263

ασφαλείας ανώτατης διάρκειας τουλάχιστον δώδεκα (12) μηνών ή, σε περίπτωση που το ένταλμα εκδίδεται προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής, πρέπει να έχει επιβληθεί ποινή ή μέτρο ασφαλείας διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων (4) μηνών.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 εδ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Εκδόσεως (N. 4165/1961), η πράξη που αποτελεί το αντικείμενο της αίτησης εκδόσεως πρέπει να είναι αξιόποινη και κατά το δίκαιο του εκζητούντος κράτους και επιπλέον να τιμωρείται και κατά ταμ δύο δίκαια με στερητική της ελευθερίας ποινή «ανώτατου ορίου ενός τουλάχιστον έτους», ενώ σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 της Σύμβασης για την έκδοση μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (N. 2718/1999), προβλέπεται ελάχιστο ανώτατο όριο στερητικής της ελευθερίας ποινής κατά μεν το δίκαιο του εκζητούντος κράτους τουλάχιστον δώδεκα (12) μηνών, κατά δε το δίκαιο του εκζητουμένου κράτους τουλάχιστον έξι (6) μηνών.

Έτσι λοιπόν, η απόφαση – πλαίσιο, με τις εν λόγω προβλέψεις, αίρει την απαίτηση του εξειδικευμένου διττού αξιολοίνου. Εκτενέστερη, δε, αναφορά στις διακρινόμενες περιπτώσεις του άρθρου 2 της απόφασης – πλαίσιο αλλά και του κανόνα που τίθεται στις παραγράφους 1 και 4 του ίδιου άρθρου αλλά και της προβλεπόμενης εξαιρέσεως, ακολουθεί στο δεύτερο κεφάλαιο της παρούσας μελέτης.

III. 3) Στατιστικά στοιχεία

Τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία, για το διάστημα μεταξύ των ετών 2005 και 2009, καταγράφουν την έκδοση 54.689 ευρωπαϊκών ενταλμάτων σύλληψης εκ των οποίων εκτελέσθηκαν 11.630 – ήτοι μια αναλογία μεταξύ εκδοθέντων και εκτελεσθέντων ενταλμάτων περίπου 1 προς 5.

Η Ελλάδα, διά των αρμοδίων δικαστικών αρχών της, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα συνολικώς εξέδωσε 203 εντάλματα, ενώ εξετέλεσε 82 τοιαύτα.

Κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα ποσοστό από 51% έως 62% των καταζητουμένων προσώπων συνήνεσαν στην παράδοσή τους, στις περιπτώσεις δε αυτές ο χρόνος που μεσολάβησε μεταξύ της σύλληψης και της απόφασης παράδοσης του εκζητουμένου προσώπου κυμάνθηκε κατά μέσον όρο από 14 έως 17 ημέρες. Ο αντίστοιχος χρόνος παράδοσης για αυτούς που δεν συνήνεσαν ανήλθε σε 48 ημέρες, γεγονός που αποτελεί σημαντική πρόοδο σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν από την καθιέρωση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, όπου η έκδοση καταζητούμενων προσώπων προϋπέθετε κατά μέσον όρο την παρέλευση ενός έτους³¹.

Από το έτος 2004 έως και 31-12-2014 ο συνολικός αριθμός των εκδοθέντων, υπό των αρμοδίων ελληνικών δικαστικών αρχών, Ευρωπαϊκών Ενταλμάτων Σύλληψης ανέρχεται σε 2446, των δε εισερχομένων, των οποίων ζητείτο η εκτέλεση, από τις ελληνικές αρχές, ανήρχετο σε 11.556.

Όσον αφορά, δε, τις εισερχόμενες αιτήσεις εκδόσεως, για το ίδιο χρονικό διάστημα, ανέρχονται σε 725. Αναλυόμενες κατ' έτος ως εξής: για το έτος 2004 89, για το έτος 2005 117, για το έτος 2006 85, για το έτος 2007 46, για το έτος 2008 44, για το έτος 2009 42, για το έτος 2010 35, για το έτος 2011 62, για το έτος 2012 49, για το έτος 2013 90 και τέλος για το έτος 2014 66.

Κατά το ως άνω χρονικό διάστημα τα εξερχόμενα αιτήματα περί εκδόσεως ανήλθαν σε συνολικά 193, αναλυόμενα κατ' έτος ως εξής: 2004 17, 2005 53, 2006 20, 2007 13, 2008 11, 2009 10, 2010 12, 2011 14, 2012 14, 2013 15, και 2014 14³².

³¹ Τε εν λόγω στατιστικά δεδομένα, εξάγονται από την «Έκθεση της Επιτροπής στο ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της 11^{ης} Απριλίου 2011 για την εφαρμογή, από το 2007, της απόφασης – πλαίσιο του Συμβουλίου, της 13^{ης} Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών – μελών»

³² Στατικά στοιχεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Κεφάλαιο Β: Ο κανόνας του διττού αξιοποίνου και η κάμψη του ως όρου εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

I. Ο κανόνας

I.1) Η επί της αρχής θέσπιση του διττού αξιοποίνου ως υποχρεωτικού όρου εκτέλεσης

I.1.1) Οι ρυθμίσεις του Ν. 3251/2004 και το περιεχόμενο του κανόνα

Ο κανόνας του διττού αξιοποίνου είναι το βασικό κριτήριο ελέγχου της εκτελεστότητας ενός ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψεως, προβλέπεται δε στο άρθρο 10 του Ν. 3251/2004 που μετέφερε στην ελληνική έννομη τάξη την απόφαση πλαίσιο. Ελέγχεται δηλαδή η πράξη για την οποία έχει εκδοθεί ένα ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, ανεξαρτήτως νομικού χαρακτηρισμού, αν είναι αξιόποινη και σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους έκδοσης και σύμφωνα με το δίκαιο του εκζητούμενου κράτους (εν προκειμένω το ελληνικό).

Και αυτό ελέγχεται τόσο επί εντάλματος εκδοθέντος προς άσκηση ποινικής δίωξης (άρθρο 10 παρ. 1 περ. α' εδ. Α' Ν. 3251/2004) όσο και επί εντάλματος εκδοθέντος προς εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψεως προς εκτέλεση ποινής ή μέτρου ασφαλείας (άρθρο 10 παρ. 1 περ. β' Ν. 3251/2004).

Στο άρθρο 10 παρ. 1 εδ. α' προβλέπεται ο κανόνας δυνάμει του οποίου δύναται να εκτελεσθεί ένα ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης: «1. Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 11 έως 13 του παρόντος, το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εκτελείται εφόσον: α) Η αξιόποινη πράξη, για την οποία έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, συνιστά έγκλημα σύμφωνα και με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους, ανεξαρτήτως του νομικού χαρακτηρισμού, το οποίο τιμωρείται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους έκδοσης του εντάλματος με στερητική της ελευθερίας ποινή ή με στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας, το ανώτατο όριο των οποίων είναι τουλάχιστον δώδεκα μηνών. Στις περιπτώσεις που η αξιόποινη πράξη συνιστά έγκλημα σχετικά με φόρους, τέλη, τελωνεία και συνάλλαγμα δεν αποτελεί λόγο άρνησης εκτέλεσης του εντάλματος η διαπίστωση ότι το Ελληνικό Κράτος δεν επιβάλλει ιδίου τύπου φόρους ή τέλη ή δεν προβλέπει ιδίου τύπου ρύθμιση για φόρους, τέλη, τελωνεία και συνάλλαγμα με εκείνη του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος. β) Τα δικαστήρια του κράτους έκδοσης του εντάλματος καταδίκασαν τον εκζητούμενο σε ποινή ή μέτρο ασφαλείας, στερητικό της ελευθερίας τουλάχιστον τεσσάρων μηνών για αξιόποινη πράξη, την οποία και οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι χαρακτηρίζουν ως πλημμέλημα ή ως κακούργημα.

Ο κανόνας αυτός, περιλαμβάνει, στην ουσία, τον έλεγχο διπλής εγκληματικότητας (παλαιότερη ορολογία) ήτοι την συνδρομή, του αναγκαίου, για την εκτέλεση του εντάλματος, όρου του διπτού αξιοποίνου. Κατά την εξέταση λοιπόν της συνδρομής του γίνεται έλεγχος του αν η πράξη για την οποία έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και του οποίου ζητείται η εκτέλεση, είναι αξιόποινη σύμφωνα με το δίκαιο αμφοτέρων των εμπλεκόμενων κρατών μελών, τόσο δηλαδή του εκζητούντος κράτους όσο και του κράτους στο οποίο διαβιβάζεται το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης προς εκτέλεση.

Η κατάφαση του αξιολογίου της πράξεως, κατά τους ποινικούς νόμους του κράτους μέλους που εξέδωσε το προς εκτέλεση ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως, θεωρείται δεδομένη, αφού για τον έλεγχο του διττού αξιολογίου ενυπάρχει κατάφαση του αξιολογίου της πράξεως στην εθνική νομοθεσία του κράτους έκδοσής του, ενώ το ελέγχον όργανο του κράτους εκτέλεσης του εντάλματος με βάση την αρχή της νομιμότητας των δικαιοδοτικών πράξεων του εκζητούντος κράτους, αποδέχεται τα τιθέμενα στο ευρωπαϊκό ένταλμα (ή στα παρεχόμενα συμπληρωματικά στοιχεία, που τυχόν ζητήθηκαν) ως ακριβή καθώς δεν δικαιοδοτεί εκτελώντας το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης.

Για τον ίδιο λόγο και ο έλεγχος του αν η πράξη για την οποία εκδίδεται το εν λόγω ένταλμα είναι ή όχι αξιόποινη, κατά το ελληνικό δίκαιο, δεν κρίνεται *in concreto* αλλά *in abstracto*.

Συμφώνως, λοιπόν, προς τα ανωτέρω ο έλεγχος του έλληνα δικαστή για την δυνατότητα εκτέλεσης ενός ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως προς άσκηση ποινικής δίωξης (άρθρο 10 παρ. 1 περ. α' Ν. 3251/2004) εκδοθέντος παρ' οιοδήποτε κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιορίζεται ουσιαστικά στον έλεγχο συνδρομής των προϋποθέσεων που θέτει ο κανόνας για το αν η αξιόποινη πράξη για την οποία ζητείται η εκτέλεση του εντάλματος εμπίπτει στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 10 παρ. 1 περ. α', για το αν δηλαδή συνιστά έγκλημα σύμφωνα και με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους.

Και ανεξαρτήτως του νομικού χαρακτηρισμού το υπό δίωξη έγκλημα θα πρέπει να τιμωρείται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους έκδοσης του εντάλματος με στερητική της ελευθερίας ποινή ή με στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας, το ανώτατο όριο των οποίων είναι τουλάχιστον δώδεκα μηνών.

Ενώ για την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως προς τον σκοπό εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας (άρθρο 10 παρ. 1 περ. β' Ν. 3251/2004) απαιτείται η πράξη, για την οποία τα δικαστήρια του κράτους

έκδοσης του εντάλματος, καταδίκασαν τον εκζητούμενο σε ποινή ή μέτρο ασφαλείας, στερητικό της ελευθερίας τουλάχιστον τεσσάρων μηνών, να χαρακτηρίζεται από τους ελληνικούς ποινικούς νόμους ως πλημμέλημα ή ως κακούργημα.

Συμπληρωματικά πρέπει να παρατηρήσουμε ότι όλα τα ανωτέρω αφορούν είτε σε αλλοδαπούς, είτε σε ημεδαπούς, αφού με βάση το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης μπορεί να συλλαμβάνεται και να παραδίδεται από ένα κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε άλλο μέρος αυτής κάθε υπόδικος ή κατάδικος για τα εγκλήματα που αναφέρονται στις άνω διατάξεις του Ν. 3251/2004, ακόμη και αν αυτός είναι πολίτης του κράτους από το οποίο ζητείται η παράδοσή του, εφ' όσον βέβαια συντρέχουν οι σχετικές θετικές προϋποθέσεις και ελλείπουν οι σχετικές υποχρεωτικές ή δυνητικές απαγορεύσεις (άρθρα 10, 11 και 12 Ν. 3251/2004).

Ι.1.2) Ειδικότερα ζητήματα ερμηνείας σχετικά με την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης προς τον σκοπό της άσκησης ποινικής δίωξης (άρθρο 10 παρ. 1 περ. α' Ν. 3251/2004)

Όπως προελέχθη, η νομοθετική επιταγή, για την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης προς άσκηση ποινικής δίωξης απαιτεί η αξιόποινη πράξη, για την οποία έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, να συνιστά έγκλημα σύμφωνα και με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους, ανεξαρτήτως του νομικού χαρακτηρισμού, το οποίο τιμωρείται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους έκδοσης του εντάλματος με στερητική της ελευθερίας ποινή ή με στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας, το ανώτατο όριο των οποίων είναι τουλάχιστον δώδεκα μηνών, θέτει το κριτήριο ελέγχου για την έκδοση και εκτέλεση του εντάλματος.

Έτσι η σχετική διατύπωση, ορθά ερμηνευόμενη, παρά την φαινομενική γραμματική αστοχία περί “ανωτάτου ορίου”, αναφέρεται ουσιαστικά στο ελάχιστο της επαπειλούμενης ποινής, για να αποτελέσει έτσι

ένα φίλτρο αποφυγής ενασχόλησης στα πλαίσια του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως με αδικήματα και πράξεις εντελώς ελαφράς παραβατικότητας³³.

Πέραν αυτού, η αντιμετώπιση της περίπτωσης, εκδόσεως ενός ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως που να αφορά περισσότερα του ενός εγκλήματα, έχει μεγάλη πρακτική σημασία, αφού συχνά η παραβατική συμπεριφορά ενός δράστη σε ένα βιοτικό συμβάν ή περιστατικό εκδηλώνεται πολλαπλώς, με αποτέλεσμα και η εγκληματική συμπεριφορά του να στοιχειοθετεί περισσότερα του ενός αδικήματα, καθώς η πρόβλεψη στο άρθρο 2 του Ν. 3251/2004 επιτρέπει το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης να αφορά περισσότερα του ενός εγκλήματα.

Το γεγονός τούτο, σε συνδυασμό προς την απουσία ρύθμισης, αντίστοιχης, προς το άρθρο 2 παρ. 2 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως Εκδόσεως, για την δυνητική ενέργεια του εκζητούμενου κράτους, σε περίπτωση που κάποιο εκ των αδικημάτων δεν καλύπτεται από το όριο που θέτει ο ως άνω κανόνας, επιβάλλει μια ερμηνευτική προσέγγιση επ' αυτού.

Μια πρώτη τοιαύτη προσέγγιση θα ήταν αποφαιτική, ότι δηλαδή δεν προβλέπεται διαδικασία εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως και γ' αυτά. Δικαιολογητικός λόγος περί της μη υπάρξεως αντίστοιχης προβλέψεως με εκείνης του άρθρου 2 παρ. 2 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Εκδόσεως, που φάνηκε να επικρατεί, ήταν η κατάργηση της αρχής της ειδικότητας³⁴.

Για τα φορολογικά αδικήματα όμως, (εξ' αυτών που δεν θα μπορούσαν να υπαχθούν στις περιπτώσεις της παρ. 2 του ιδίου άρθρου) η εξειδίκευση του ελέγχου του διττού αξιοποίνου, γίνεται με καθιέρωση ενός περιορισμού, και όχι διά της καταργήσεως του ελέγχου του διττού αξιοποίνου. Για τα αδικήματα αυτά αρκεί η πράξη να είναι αξιόποινη, κατά το ελληνικό δίκαιο, χωρίς να απαιτείται να προβλέπεται ιδίου τύπου ρύθμιση

³³ Βλ. Δ. Μουζάκης, όπως ανωτέρω, σελ. 491

³⁴ βλ. Πρόταση επιτροπής για υιοθέτηση απόφασης - πλαίσιο του συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό ένταλμα Σύλληψης και της διαδικασίες παράδοσης μεταξύ κρατών μελών (2001) 522 τελικό, Βρυξέλλες 19.9.2001 σελ. 8

φόρων, τελών κ.λ.π.. Γι' αυτό άλλωστε και νομοτεχνικά εντάσσονται στην περ. β' της παραγράφου 1 και όχι στην παράγραφο 2 του ιδίου άρθρου του Ν. 3251/2004.

I.1.3) Ειδικότερα ζητήματα ερμηνείας σχετικά με την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως προς εκτέλεση ποινής ή μέτρου ασφαλείας (άρθρο 10 παρ. 1 περ. β' Ν. 3251/2004)

Όπως προελέχθη, για την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως, προς εκτέλεση ποινής ή μέτρου ασφαλείας (άρθρο 10 παρ. 1 περ. β' Ν. 3251/2004) απαιτείται η πράξη για την οποία, τα δικαστήρια του κράτους έκδοσης του εντάλματος, καταδίκασαν τον εκζητούμενο σε ποινή ή μέτρο ασφαλείας, στερητικό της ελευθερίας τουλάχιστον τεσσάρων μηνών, μα είναι αξιόποινη και οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι να την χαρακτηρίζουν ως πλημμέλημα ή ως κακούργημα.

Έτσι για το ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως που εκδίδεται με σκοπό την εκτέλεση ποινής ή μέτρου ασφαλείας, εξαντλείται ο έλεγχος της δυνατότητας εκτελέσεώς του στην συνδρομή των ως άνω προϋποθέσεων, χωρίς να συμπλέκονται με τον έλεγχο συνδρομής ανωτάτου ελάχιστου ορίου προβλεπόμενης ποινής, για το αδίκημα για το οποίο υπήρξε η επιβληθείσα ποινή.

I.2) Προβλήματα εφαρμογής του κανόνα ελέγχου του διττού αξιοποίνου

Στην περίπτωση εκδόσεως ενός ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως προς τον σκοπό εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας, στερητικού της ελευθερίας τουλάχιστον τεσσάρων μηνών, για πράξη, που όπως και ανωτέρω επισημάνθηκε τίθεται η προϋπόθεση του χαρακτηρισμού της από τους ελληνικούς ποινικούς νόμους, ως πλημμέλημα ή ως κακούργημα.

Η εν λόγω προϋπόθεση, όμως, δεν υπάρχει στην περίπτωση της εκδόσεως εντάλματος προς το σκοπό της διώξεως (άρθρ. 10 παρ. 1 περ. α' Ν.

3251/2004), με αποτέλεσμα να μην υφίσταται το φίλτρο προστασίας εκδόσεως του εκζητουμένου στην περίπτωση που ζητείται η παράδοσή του προς άσκηση διώξεως για πταίσμα.

Η υπ' αριθμ. 106/2012 απόφαση του Συμβουλίου Εφετών απέρριψε το αίτημα των δικαστικών αρχών της Ρουμανίας για εκτέλεση εντάλματος κατά υπηκόου της τελευταίας, προκειμένου να εκτίσει ποινή φυλάκισης εντός έτους για αξιόποινη πράξη, η οποία κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους (άρθ. 417 ΠΚ: διατάραξη ησυχίας) χαρακτηρίζεται ως πταίσμα³⁵.

Κάτι αντίστοιχο, όμως, δεν θα συνέβαινε στην περίπτωση που το ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως είχε εκδοθεί προς τον σκοπό της ασκήσεως διώξεως για αδίκημα που, κατά το μέν δίκαιο του κράτους εκδόσεως τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή ή με στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας, το ανώτατο όριο των οποίων είναι τουλάχιστον δώδεκα μηνών, κατά δε τους ελληνικούς ποινικούς νόμους η εν λόγω αξιόποινη πράξη χαρακτηρίζεται ως πταίσμα.

Όπως και ανωτέρω αναφέρθηκε, ένα ζήτημα που τίθεται κατά την εκτέλεση ενός ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης σχετίζεται με το αν το αξιόποινο της πράξης κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους θα εξεταστεί και θα καταφανθούν όλα τα προαπαιτούμενα από το άρθρο 14 ΠΚ στοιχεία του εγκλήματος ή εάν αρκεί να υπάρχει η αφηρημένη τυποποίηση της πράξης ως έγκλημα τον ΠΚ ή σε κάποιον ειδικό ποινικό νόμο.

Κατά μια διατυπωμένη στην θεωρία άποψη³⁶, τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά, όπως φέρονται ότι τελέστηκαν από το συγκεκριμένο δράστη θα πρέπει να στοιχειοθετούν τελειωτικά άδικη και καταλογιστή πράξη, ως προς την οποία δεν συντρέχουν λόγοι εξαλείψεως του αξιοποίνου, κατά το ελληνικό ποινικό δίκαιο (in concreto εξέταση). Διότι μια τέτοια εξέταση θα μετέθετε την δικαιοδοτική κρίση, για την υλοποίηση της οποίας εκδόθηκε το ένταλμα απ' το εκζητούν κράτος στα δικαιοδοτικά

³⁵ Βλ. σχολιασμό απόφασης Σ. Τόγια, όπ. ανωτ., σελ. 1155

³⁶ Βλ. Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, όπ. ανωτερ., Ποιν. Δικ. 2004, σελ. 775

όργανα του κράτους εκτέλεσης του εντάλματος, ενώ κάτι τέτοιο επιτρέπεται μόνο στις περιπτώσεις των άρθρων 3 και 4 της απόφασης – πλαίσιο και 11 και 12 του Ν. 3251/2004.

Κατά την κυρίαρχη, όμως άποψη, που φαίνεται και ως ορθότερη, η εξέταση του αξιοποίνου της πράξης κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους χωρεί μόνο *in abstracto*³⁷, εν αντιθέσει με την ερμηνεία των άρθρων 5 και 6 του ΠΚ, αφού διαφορετικά δεν θα υπήρχε λόγος να υφίσταται ως λόγος άρνησης εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης τόσο στην απόφαση-πλαίσιο όσο και στον Ν. 3251/2004, η παραγραφή ή η αμνηστία κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους, αφού ούτως άλλως τα στοιχεία αυτά θα έπρεπε να εξεταστούν για τη διαπίστωση του *in concreto* αξιοποίνου της πράξεως κατά το ελληνικό ποινικό δίκαιο. Προς αυτή την κατεύθυνση κινείται και η ελληνική νομολογία.

II. Η εξαίρεση

II.1) Οι ρυθμίσεις του Ν. 3251/2004 και η υποδηλούμενη αντεγκληματική πολιτική

Στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου του Ν. 3251/2004, προβλέπεται όμως, η περιπτωσιολογία των εγκλημάτων που τίθενται εκτός του ελέγχου του διττού αξιοποίνου και ως εκ τούτου αποτελούν την εξαίρεση του ως άνω κανόνα: «2. Η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης επιτρέπεται, χωρίς έλεγχο του διττού αξιοποίνου, για τις ακόλουθες αξιόποινες πράξεις, όπως αυτές ορίζονται από το δίκαιο του κράτους έκδοσης του εντάλματος, εφόσον τιμωρούνται στο κράτος αυτό με στερητική της ελευθερίας ποινή ή στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας, το ανώτατο όριο των οποίων είναι τουλάχιστον τριών ετών: α) εγκληματική οργάνωση, β) τρομοκρατικές πράξεις, γ) εμπορία ανθρώπων και σωματεμπορία, δ) προσβολές κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εκμετάλλευση της γενετήσιας ζωής ανηλίκων,

³⁷ Προς την κατεύθυνση αυτή και Ο. Τσόλκα, όπ. ανωτ., ΠοινΧρ.ΝΒ' (2002), σελ. 108

πορνογραφία ανηλίκων, ε) παράνομη εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, στ) παράνομη εμπορία και διακίνηση όπλων, πυρομαχικών και εκρηκτικών, ζ) εγκλήματα διαφθοράς και δωροδοκίας, η) εγκλήματα σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, θ) νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ι) εγκλήματα σχετικά με το νόμισμα, περιλαμβανομένου του ευρώ, ια) εγκλήματα σχετικά με ηλεκτρονικούς υπολογιστές, ιβ) εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος, περιλαμβανομένου του παράνομου εμπορίου απειλούμενων ζωικών ειδών και του παράνομου εμπορίου απειλούμενων φυτικών ειδών και φυτικών ποικιλιών, ιγ) παροχή βοήθειας για παράνομη είσοδο και διαμονή στη χώρα, ιδ) ανθρωποκτονία με πρόθεση, βαριά σωματική βλάβη, ιε) παράνομο εμπόριο ανθρωπίνων οργάνων και ιστών, ιστ) απαγωγή, παράνομη κατακράτηση, αρπαγή και ομηρία, ιζ) ρατσισμός και ξενοφοβία, ιη) οργανωμένες ή ένοπλες ληστείες και κλοπές, ιθ) παράνομη εμπορία πολιτιστικών αγαθών, περιλαμβανομένων των αρχαιοτήτων και των έργων τέχνης, κ) απάτη, κα) εκβίαση, κβ) παράνομη απομίμηση και πειρατεία προϊόντων, κγ) πλαστογραφία δημοσίων εγγράφων και εμπορία πλαστών εγγράφων, κδ) πλαστογραφία μέσων πληρωμής, κε) λαθρεμπορία ορμονικών ουσιών και άλλων αυξητικών παραγόντων, κστ) λαθρεμπορία πυρηνικών και ραδιενεργών ουσιών, κζ) εμπορία κλεμμένων οχημάτων, κη) βιασμός, κθ) εμπρησμός με πρόθεση, λ) εγκλήματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, λα) αεροπειρατεία και πειρατεία, λβ) δολιοφθορά».

Η εν λόγω νομοθετική πρόβλεψη της εξαιρέσεως του ελέγχου του διττού αξιόποινου, έτσι όπως συμπεριλήφθηκε στον ελληνικό νόμο περί ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως, υιοθέτησε πλήρως τον καθοριζόμενο από την απόφαση - πλαίσιο κατάλογο με τις 32 κατηγορίες αξιόποινων πράξεων για τις οποίες δεν εξετάζεται το διττό αξιόποινο, όταν αυτές οι αξιόποινες πράξεις τιμωρούνται, στο κράτος έκδοσης, με στερητική της

ελευθερίας ποινή ή στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας, διάρκειας τριών τουλάχιστον ετών.

Ο εθνικός νομοθέτης, στο πλαίσιο της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού ενιαίου χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και αμοιβαίας εμπιστοσύνης αντιμετωπίζει τον ευρωπαϊκό θεσμό δικαστικής συνδρομής υπό το πρίσμα ότι τα εμπλεκόμενα δικαστικά συστήματα των κρατών – μελών παρουσιάζουν ένα κοινό πλαίσιο και υπόβαθρο συμβατότητας, το οποίο παρέχει τα εχέγγυα ότι οι 32 κατηγορίες αξιοποιώνων πράξεων, φέρουν τέτοιο χαρακτήρα για όλες τις εθνικές έννομες τάξεις³⁸.

Έτσι με την επιλογή να εντάξει στο εσωτερικό μας δίκαιο αυτούσιες και τις 32 κατηγορίες αξιοποιώνων πράξεων της απόφασης – πλαισίου, τις οποίες υπήγαγε στην εξαίρεση του ελέγχου του διττού αξιοποιού, προέβη σε αντίστοιχη στάθμιση, θεωρώντας προφανώς ότι οι πράξεις αυτές αντιμετωπίζονται από τις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών, με αντίστοιχης μορφής νομοθετική απαξία και ανάλογη ποινική αντιμετώπιση³⁹.

Τα κριτήρια που οδήγησαν στην νομοθετική αυτή επιλογή κινήθηκαν σε δύο βασικούς άξονες, το ποιοτικό που είναι συνυφασμένο με το είδος, την φύση και τον χαρακτήρα του εγκλήματος (μετά από στάθμιση της κοινωνικής και οικονομικής απαξίας του) αλλά και το ποσοτικό (καθώς η έξαρση της εγκληματικότητας και η συχνότητα εμφάνισης των εν λόγω εγκληματικών συμπεριφορών, αποτέλεσε κριτήριο ένταξης ορισμένων αδικημάτων στον κατάλογο), η σύμμιξη των οποίων, οδήγησε στην τελική επιλογή των

³⁸ Διότι σε σχέση με τον προϋπάρχοντα θεσμό της έκδοσης, ο εθνικός νομοθέτης ήταν και είναι σαφώς επιφυλακτικότερος λόγω πιθανής πρόδηλης ασυμβατότητάς των δύο και εμπλεκόμενων δικαστικών συστημάτων, αυτό του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση και εκείνο το δικαστικό σύστημα του κράτους που υποβάλλει την αίτηση

³⁹ Η ευρύτητα στην περιπτώσιολογική αναφορά των εξαιρέσεων από τον έλεγχο του διττού αξιοποιού, δηλαδή μιας εξαίρεσης που κάμπτεται τον κανόνα, φαίνεται να οφείλεται σε αυτό που εύστοχα ο Καλφέλης (βλ. Άρθρο Καλφέλη σε Νομικά Χρονικά <http://www.nomikaxronika.gr/article.aspx?issue=41#>) αναφέρει, σχολιάζοντας και επικρίνοντας ως ακατανόητη την πίστη σε μία ποινικοοικονομική ενοποίηση, χωρίς να έχει προηγηθεί πολιτική ενοποίηση του Ευρωπαϊκού χώρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θεωρώντας πώς: «ο Ευρωπαίος νομοθέτης εμφορείται αδιάλειπτα από την «ιδεολογία» μιας πλασματικής πραγματικότητας. Δηλαδή, πιστεύει εικονικά ότι υφίσταται σήμερα μία ενιαία ευρωπαϊκή κρατική επικράτεια.»

αξιόποιων συμπεριφορών, που συμπεριλήφθηκαν στη σχετική διάταξη της απόφασης πλαισίου (που ενσωμάτωσε στην ελληνική έννομη τάξη η παράγραφος 2 του άρθρου 10 του Ν. 3251/2004, και εξαιρέθηκαν του ελέγχου του διττού αξιοποίνου⁴⁰).

Βέβαια, αξίζει να σημειωθεί εδώ πως η αρχική προσέγγιση σκοπούσε την υποβοήθηση, στα πλαίσια της δικαστικής συνδρομής, της αντιμετώπισης εγκληματικών συμπεριφορών, η πλειοψηφία των οποίων σχετίζονται με εγκληματικές οργανώσεις⁴¹. Κι αυτό διότι οι διασυνοριακές διαστάσεις των εγκλημάτων είναι συνυφασμένες με το οργανωμένο έγκλημα και συνεπώς συντρέχει λόγος ενίσχυσης της διακρατικής δικαστικής συνδρομής. Η ενίσχυση αυτή, υπό το πρίσμα της αποτελεσματικότητας, παρέχεται δια της απλούστευσης και της επιτάχυνσης των διαδικασιών στο πλαίσιο της αντεγκληματικής πολιτικής και δράσης εντός του ενωσιακού χώρου.

Συνυφασμένα, περαιτέρω, με το οργανωμένο έγκλημα είναι και όσα εγκλήματα λειτουργούν ως μηχανισμοί οικονομικής ενίσχυσης της εν λόγω μορφής εγκλήματος, την αντιμετώπιση των οποίων η απόφαση – πλαίσιο επιδιώκει να διευκολύνει και γι' αυτό τα εντάσσει στην κατηγορία της εξαίρεσης του ελέγχου του διττού αξιοποίνου (όπως επί παραδείγματι η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες). Και αυτό διότι τα αποτελέσματά τους επηρεάζουν ή δύνανται να επηρεάσουν το σύνολο των κρατών μελών, κυρίως γιατί, συχνά αν όχι πάντα, συρρέουν με μία σειρά άλλων εγκλημάτων ιδιαίτερης κοινωνικής απαξίας, η διεθνής κατακόρυφη έξαρση των οποίων τις τελευταίες δεκαετίες έχει απασχολήσει, ιδιαίτερα, την Διεθνή Κοινότητα.

⁴⁰ Βέβαια στην απόφαση πλαίσιο η αναφορά στα αδικήματα, που εξαιρέθηκαν του ελέγχου του διττού αξιόποινου δεν είναι περιοριστική και ως εκ τούτου είναι εφικτό με νεώτερη απόφαση να υπάρξει διεύρυνση του καταλόγου

⁴¹ βλ. και Δ. Χλούπη, Διασυνοριακό και υπερεθνικό οργανωμένο έγκλημα, Νομική Βιβλιοθήκη 2004, σελ. 94, όπου αναλύει τις διάφορες εκφάνσεις και μορφές εμφάνισης αξιόποιων δραστηριοτήτων του οργανωμένου εγκλήματος

Ενώ, δηλαδή, φαίνεται αρχικά να επικρατεί το ποιοτικό κριτήριο και να περιορίζεται το πεδίο εφαρμογής της ρύθμισης κυρίως σε εγκληματικές πράξεις, που προσβάλλουν αγαθά σοβαρής κοινωνικοηθικής απαξίας ή επιφέρουν ευθεία προσβολή της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, όπως προελέχθη, το γεγονός αυτό δεν απέκλεισε την συμπερίληψη στις πράξεις μη ελέγχου του διττού αξιοποίνου και άλλων συνδεόμενων με την ατομική ιδιοκτησία, με την γενετήσια ζωή ή την προσωπική ακεραιότητα, την γενετήσια ελευθερία και αξιοπρέπεια αλλά και την προστασία αγαθών οικονομικού χαρακτήρα όχι μόνο των συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή των, με υπερεθνική ισχύ, ευρωπαϊκών ενωσιακών εννόμων αγαθών πολιτιστικής κληρονομιάς και του περιβάλλοντος, που θα ήταν άλλωστε και εύλογο, αλλά ακόμη και αυτών που σχετίζονται με την προβολή της ατομικής ιδιοκτησίας και της περιουσίας. Τελικώς, γίνεται συμπερίληψη και εγκλημάτων, με βάση την συχνότητα εμφάνισης αυτών των εγκληματικών συμπεριφορών στον ενωσιακό χώρο (ποσοτικό χρόνο).

Από τα ανωτέρω, όμως, είναι σαφές λοιπόν ότι σε σχέση με τον θεσμό της έκδοσης επέρχεται ένας σοβαρός περιορισμός της αρχής του διττού αξιόποινου, καθώς όπως σημειώθηκε και ανωτέρω, στον θεσμό της έκδοσης για να επιτραπεί η έκδοση ενός προσώπου απαιτείται το αδίκημα για το οποίο ζητείται η έκδοση να αποτελεί αξιόποινη πράξη και σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας από την οποία ζητείται.

II.2) Η αιτίαση περί παραβίασης της αρχής nullum crimen nulla poena sine lege και η νομολογία του ΔΕΕ

Το Διαιτητικό Δικαστήριο του Βελγίου ενεργοποίησε το μηχανισμό της προδικαστικής παραπομπής μετά από προσφυγή, που είχε ασκηθεί ενώπιόν του από το σωματείο *Advocaten voor de Wereld*, με αίτημα την ακύρωση του βελγικού νόμου μεταφοράς της 19.12.2003.

Το πρώτο ερώτημα που εξετάστηκε αφορούσε τον τύπο της πράξης του τρίτου πυλώνα, διότι με αυτό το Βελγικό Δικαστήριο διερωτήθηκε αν «η απόφαση – πλαίσιο είναι σύμφωνη προς το άρθρο 34 παρ. 2 στ. β ΣΕΕ, κατά το οποίο οι αποφάσεις πλαίσιο μπορούν να εκδοθούν μόνο για την προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών».

Το δεύτερο ερώτημα που εξετάστηκε από το κοινοτικό Δικαστήριο, αφορούσε, το αν το άρθρο 2 παρ. 2 της απόφασης πλαίσιο, αντιβαίνει προς τις αρχές της ισότητας και της απαγόρευσης των δυσμενών διακρίσεων, καθώς και προς την αρχή «ουδεμία ποινή άνευ νόμου», καθόσον καταργεί τον έλεγχο του διττού αξιοποίνου για τις διαλαμβανόμενες στη διάταξη αυτή αξιόποινες πράξεις.

Προτού να προβεί σε εξέταση επί της ουσίας, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι διαθέτει αρμοδιότητα να εξετάσει το κύρος της απόφασης πλαίσιο υπό το πρίσμα των αρχών αυτών⁴², διότι τα κοινοτικά όργανα, όπως και τα κράτη μέλη όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης, υπόκεινται σε έλεγχο όσον αφορά το συμβατό των πράξεών τους με τις Συνθήκες και τις παραπάνω γενικές αρχές του δικαίου, που διαφυλάσσονται στο άρθρο 6 παρ. 2 ΣΕΕ⁴³.

Στη συνέχεια, το ΔΕΚ απεφάνθη αρνητικά όσον αφορά την έλλειψη συμβατότητας του άρθρου 2 παρ. 2 της ενωσιακής πράξης, με την αρχή «ουδεμία ποινή άνευ νόμου». Κατέληξε στο συμπέρασμα αυτό, αφού πρώτα διερεύνησε τους ισχυρισμούς της οργάνωσης *Advocaten voor de Wereld*, με βάση τους οποίους ο κατάλογος με τις αξιόποινες πράξεις ως προς τις οποίες η κλασική προϋπόθεση του διττού αξιοποίνου παύει να ισχύει είναι τόσο ασαφής και αόριστος που παραβιάζεται, ή έστω ενδέχεται να παραβιαστεί, η

⁴² Βλ. ΔΕΚ, C-303/05, σκέψεις 44 – 47

⁴³ Βλ. ενδεικτικά, ΔΕΚ, C-354/04 P, αποφάσεις της 27.2.2007, *Gestoras pro Amnistía* κ.λπ. κατά Συμβουλίου, σκέψη 51, και ΔΕΚ, C-355/04 P, *Segi* κ.λπ. κατά Συμβουλίου, σκέψη 51, δημοσιευμένες σε <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62004J0354:EL:HTML> και <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62004J0355:EL:HTML> αντίστοιχα

αρχή της νομιμότητας. Σύμφωνα, δηλαδή, με τη θέση του σωματείου, στον επίμαχο κατάλογο απαριθμούνται αδικήματα όχι με το νομικό ορισμό τους, αλλά μόνον ως αορίστως οριζόμενες κατηγορίες ανεπιθύμητων συμπεριφορών, με αποτέλεσμα ένα πρόσωπο που στερείται την ελευθερία του λόγω εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης που εκδόθηκε χωρίς έλεγχο του διττού αξιολογίου να μην διαθέτει την εγγύηση ότι ο ποινικός νόμος πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις της ακρίβειας, της σαφήνειας και της προβλεψιμότητας. Με τον τρόπο αυτό όμως, δεν δύναται να γνωρίζει ο καθένας, κατά τη διενέργεια μιας πράξης, αν αυτή συνιστά ή όχι αδίκημα, σε αντίθεση με ότι συμβαίνει ως προς τα πρόσωπα που δεν στερούνται την ελευθερία τους βάσει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

Απαντώντας στους ανωτέρω ισχυρισμούς, το Δικαστήριο υπενθύμισε αρχικά ότι η αρχή *nullum crimen, nulla poena sine lege*, η οποία καθιερώνεται με διάφορες διεθνείς συνθήκες και, ιδίως, με το άρθρο 7 ΕΣΔΑ, αποτελεί μέρος των γενικών αρχών του δικαίου επί των οποίων έχουν θεμελιωθεί οι κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών. Στη συνέχεια αναφέρθηκε στο περιεχόμενό της, τονίζοντας ότι σύμφωνα με αυτή ο νόμος πρέπει να ορίζει σαφώς τις αξιόποινες πράξεις και τις ποινές που τις κολάζουν. Παρέπεμψε, μάλιστα, σε σχετική απόφαση του ΕΔΔΑ, με βάση την οποία η εν λόγω προϋπόθεση πληρούται όταν ο πολίτης μπορεί να γνωρίζει, με βάση το κείμενο της σχετικής διάταξης και, εν ανάγκη, με τη βοήθεια της ερμηνείας που δίδεται στην εν λόγω διάταξη από τα δικαστήρια, ποιες πράξεις και παραλείψεις στοιχειοθετούν την ποινική ευθύνη του⁴⁴.

Κατόπιν, απέρριψε τον ισχυρισμό περί καταστρατήγησης της εν λόγω αρχής, με την αιτιολογία ότι, παρόλο που το άρθρο 2 παρ. 2 της απόφασης πλαίσιο καταργεί τον έλεγχο του διττού αξιολογίου για τις διαλαμβανόμενες στη διάταξη αυτή κατηγορίες αξιόποινων πράξεων, ο ορισμός των εν λόγω πράξεων και ο καθορισμός των εφαρμοστέων ποινών εξακολουθεί να γίνεται

⁴⁴ ΕΔΔΑ, απόφαση *Coëme κ.λπ. κατά Βελγίου*, της 22.6.2000, *Recueil des arrêts και décisions* 2000-VII, παρ. 145

βάσει της νομοθεσίας του κράτους μέλους έκδοσης. Παρατήρησε, δε ότι σκοπός της απόφασης πλαίσιο δεν είναι η εναρμόνιση των κανόνων όσον αφορά τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των εν λόγω αξιόποινων συμπεριφορών ή τις ποινές που αυτές επισύρουν. Επομένως, σύμφωνα με το Δικαστήριο, ακόμη και αν τα κράτη μέλη, στο πλαίσιο της εφαρμογής της απόφασης πλαίσιο, ακολούθησαν κατά γράμμα την απαρίθμηση των αξιόποινων πράξεων του άρθρου 2 παρ. 2 αυτής, ο ορισμός των πράξεων αυτών και οι αντίστοιχες ποινές προκύπτουν με σαφήνεια από το δίκαιο του κράτους έκδοσης, το οποίο, σε κάθε περίπτωση οφείλει να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου, όπως διατυπώνονται στο άρθρο 6 της ΣΕΕ, και, κατά συνέπεια και την αρχή «ουδεμία ποινή άνευ νόμου», σε αρμονία με το άρθρο 1 παρ. 3 της ενωσιακής πράξης.

Κατόπιν, το Δικαστήριο διερεύνησε κατά πόσο η επίμαχη διάταξη της απόφασης πλαίσιο που επιφέρει μερική κατάργηση της αρχής του διττού αξιοποίνου συνάδει προς την αρχή της ισότητας και της απαγόρευσης των δυσμενών διακρίσεων.

Σχολιάζοντας τις παραπάνω θέσεις, το Δικαστήριο διασαφήνισε ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του⁴⁵, η αρχή της ισότητας και της απαγόρευσης των δυσμενών διακρίσεων επιτάσσει να μην αντιμετωπίζονται κατά διαφορετικό τρόπο όμοιες καταστάσεις, ούτε καθ' όμοιο τρόπο διαφορετικές καταστάσεις, εκτός αν μια τέτοιου είδους αντιμετώπιση δικαιολογείται αντικειμενικώς. Έπειτα, ισχυρίστηκε ότι η επιλογή των τριάντα δύο κατηγοριών αξιόποινων πράξεων που απαριθμούνται στο άρθρο 2 παρ. 2 της απόφασης πλαίσιο, στηρίχθηκε στην κρίση του Συμβουλίου ότι, βάσει της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης και του υψηλού βαθμού εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών, οι περιλαμβανόμενες στις εν λόγω κατηγορίες αξιόποινες πράξεις, είτε λόγω της φύσης τους, είτε λόγω του ότι

⁴⁵ ΔΕΚ, C-248/04, απόφαση της 26.10.2006, Koninklijke Coöperatie Cosun, Συλλογή 2006, σ. I – 10211, σκέψη 72 και στην εκεί παρατιθέμενη νομολογία

τιμωρούνται με ποινή ανώτατης διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών, προσβάλλουν τη δημόσια τάξη και ασφάλεια σε τέτοιο βαθμό ώστε δικαιολογημένα να μην υπόκεινται σε έλεγχο του διττού αξιοποίνου.

Ως εκ τούτου, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, ακόμη και αν η κατάσταση των προσώπων που είναι ύποπτα διάπραξης ή έχουν καταδικαστεί για κάποια από τις αξιόποινες πράξεις, που περιλαμβάνονται στον κατάλογο του άρθρου 2 παρ. 2 της απόφασης πλαίσιο είναι συγκρίσιμη προς αυτή των προσώπων που είναι ύποπτα ή έχουν καταδικαστεί για αξιόποινες πράξεις εκτός των προβλεπόμενων στην εν λόγω ρύθμιση, η συγκεκριμένη διάκριση είναι σε κάθε περίπτωση δικαιολογημένη.

Όσον αφορά το ζήτημα η έλλειψη σαφήνειας στον ορισμό των επίμαχων κατηγοριών αξιόποινων πράξεων να ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα την ύπαρξη αποκλίσεων στην εφαρμογή της απόφασης πλαίσιο εντός των διαφόρων εθνικών έννομων τάξεων, το Δικαστήριο αρκέστηκε στο να επισημάνει για μία ακόμη φορά ότι σκοπός της απόφασης πλαίσιο δεν είναι η εναρμόνιση του ουσιαστικού ποινικού δικαίου των κρατών μελών και ότι ουδεμία διάταξη του τίτλου VI ΣΕΕ εξαρτά την εφαρμογή του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης από την εναρμόνιση των ποινικών νομοθεσιών των κρατών μελών όσον αφορά τις επίμαχες αξιόποινες πράξεις⁴⁶. Με τις σκέψεις αυτές, κατέληξε στην κρίση ότι «το άρθρο 2 παρ. 2 της απόφασης πλαίσιο, καθόσον καταργεί τον έλεγχο του διττού αξιοποίνου για τις διαλαμβανόμενες στη διάταξη αυτή αξιόποινες πράξεις, δεν πάσχει ακυρότητα λόγω παράβασης του άρθρου 6 παρ. 2 ΣΕΕ και, ειδικότερα, της αρχής «ουδεμία ποινή άνευ νόμου», καθώς και της αρχής της ισότητας και της απαγόρευσης των δυσμενών διακρίσεων».

Όπως σαφώς προκύπτει από την παράθεση των παραδοχών του ΔΕΚ, η μερική κατάργηση του διττού αξιοποίνου στα πλαίσια του ευρωπαϊκού

⁴⁶ ΔΕΚ, C-187/01 και C-385/01, αποφάσεις της 11.2.2003, Gözütok και Brügge, Συλλογή 2003, σ. I-1345, σκέψη 32, καθώς και ΔΕΚ, C-467/04, της 28.9.2006, Gasparini κ.λπ., Συλλογή 2006, σ. I-9199, σκέψη 29

εντάλματος σύλληψης δεν εγείρει θέματα καταστρατήγησης της αρχής της νομιμότητας.

Υποστηρίζεται, βέβαια, στη θεωρία⁴⁷ και η αντίθετη άποψη η οποία επισημαίνει ότι η πλήρωση της αρχής του διττού αξιοποίνου θα πρέπει να αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την παράδοση του εκζητουμένου, διότι ο όρος του διττού αξιοποίνου αποτελεί απόρροια και έκφανση της αρχής της νομιμότητας, σύμφωνα με την οποία ο νόμος ανάγεται σε ρυθμιστή του κοινωνικού βίου. Η παράδοση, συνεπώς, του εκζητουμένου χωρίς την πλήρωση του όρου του διττού αξιοποίνου, θα συνεπαγόταν την έμμεση καταστρατήγηση της αρχής *nullum crimen nulla poena sine lege*.

II.3) Προβλήματα από την κάμψη του κανόνα του διττού αξιοποίνου

Η αρχή, λοιπόν, του διττού αξιοποίνου, η οποία μέχρι σήμερα ίσχυσε και ισχύει απαρέγκλιτα στο δίκαιο της έκδοσης, κάμπτεται με τις προαναφερθείσες εξαιρέσεις του Ν. 3251/2004 για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης⁴⁸.

Και μάλιστα σε όσα εγκλήματα περιλαμβάνει ο κατάλογος των αδικημάτων για τα οποία κάμπτεται ο κανόνας του διττού αξιοποίνου είναι και αδικήματα, ο χαρακτήρας των οποίων έχει τέτοια ερμηνευτική ευρύτητα, που η δικαιοπολιτική της προσέγγιση και οπτική θα μπορούσε να τα κατατάξει σε κατηγορίες αδικημάτων που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι είναι πολιτικά ή τελούνται από ανθρώπους που δρουν στα πλαίσια διαφόρων ειδών κινημάτων "ή κοινωνικών αγώνων"⁴⁹.

⁴⁷ Βλ. Μ. Καιάφα – Γκμπάντι, Ο νόμος για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, Ποιν. Δικ. 2004.837, Χ. Μυλωνόπουλο, Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, Ποιν.Λ. 2003.2260

⁴⁸ Έτσι ούτε από την απόφαση πλαίσιο αλλά και στους λοιπούς εθνικούς νόμους μεταφοράς η διατύπωση είναι τόσο ευρεία, που στην ουσία δεν είναι σε θέση ο εκζητούμενος να γνωρίζει εκ των προτέρων ποιες ακριβώς είναι οι αξιόποινες πράξεις για τις οποίες καθίσταται δυνατή η παράδοσή του στην αλλοδαπή ανεξάρτητα από την πλήρωση ή μη του όρου του διττού αξιοποίνου, όπως εύστοχα παρατηρεί ο Δ. Μουζάκης, όπ, σελ. 138

⁴⁹ βλ. ενδεικτικά το αδίκημα της «δολιοφθοράς», δηλαδή φθορές ξένης περιουσίας, που πολλές φορές μπορεί να αποδίδονται σκοπίμως στους συμμετέχοντες σε διαδηλώσεις για να αποθαρρύνουν την συμμετοχή τους

Επειδή το ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως αποτελεί αναμφίβολα ένα μέτρο δικονομικού καταναγκασμού, τα ερωτήματα που τίθενται από την επιστημονική υπηρεσία του Ελληνικού Κοινοβουλίου καταδεικνύουν τους κινδύνους που ελλοχεύουν για πράξεις, που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, αλλά και για δυσλειτουργίες που μπορεί να προκύψουν από την υπαγωγή των εν λόγω πράξεων στην εξαίρεση του ελέγχου του διττού αξιοποιίνου.

Στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 3251/2004 αναφέρεται ότι όλες οι σχετικά αναφερόμενες πράξεις που εξαιρούνται της αρχής του διπλού αξιόποινου είναι αξιόποινες κατά το ελληνικό δίκαιο⁵⁰.

Στην περίπτωση αυτή, ορθά, επισημάνθηκε από τον Χ. Μυλωνόπουλο⁵¹ ότι δεν θα συνέτρεχε λόγος υιοθέτησης της απόφασης πλαίσιο περί εξαιρέσεως της αρχής του ελέγχου του διττού αξιόποινου αν όλες οι πράξεις του καταλόγου ήταν αξιόποινες κατά τα διαλαμβανόμενα στην Εισηγητική έκθεση και ότι προσεκτικότερη ανάγνωση του καταλόγου αποδίδει ότι μερικές από τις πράξεις δεν είναι αξιόποινες κατά το ελληνικό δίκαιο, όπως η λαθρεμπορία ορμονικών ουσιών και αυξητικών παραγόντων ως ειδικό έγκλημα, η ξενοφοβία (σε αντίθεση προς το ρατσισμό), η εμπορία ορισμένων φυτικών ειδών, ορισμένα εγκλήματα σχετιζόμενα με ηλεκτρονικούς υπολογιστές, όπως π.χ. ο “ηλεκτρονικός θάνατος”, η υπαρπαγή της ψηφιακής ταυτότητας (identity theft) κ.λπ., αλλά και η “δολιοφθορά” ως ειδικό έγκλημα.

Διότι κριτήριο για την ένταξη μίας διάταξης στον κατάλογο των πράξεων που εξαιρούνται του ελέγχου του διττού αξιόποινου είναι οι εθνικές

⁵⁰Βλ. Εισηγητική Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής, ΠοινΛ 2004. 959 και ΠοινΧρον 2004.1041 (1044), σύμφωνα με την οποία όλες οι πράξεις του καταλόγου είναι αξιόποινες κατά το ελληνικό δίκαιο, καθώς για τον εννοιολογικό προσδιορισμό τους μπορούν να ληφθούν υπόψη τα σχετικά διεθνή συμβατικά κείμενα, που έχει υπογράψει η χώρα μας και τα οποία, μετά την επικύρωσή τους με νόμο αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού δικαίου με υπέρτερη νομοθετική ισχύ δυνάμει του άρθρου 28 παρ. 1 Σ

⁵¹Βλ. Χ. Μυλωνόπουλο, Έκθεση Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής, ΠοινΛ 2004.968 και ΠοινΧρον 2004.1047 (1049)

νομοθεσίες των κρατών μελών να εμφανίζουν επίπεδο σύγκλισης (έναν ελάχιστο κοινό παρανομαστή) που οι σχετικές νομοτυπικές μορφές στην εθνική νομοθεσία των κρατών μελών να παρέχουν έδαφος σχετικά ανάλογης και όχι διαφορετικής νομοτυπικής αντιμετώπισής τους, ώστε η εξαίρεση από τον έλεγχο να μην δημιουργεί προβλήματα εξ' αυτού στα σχετικά αδικήματα, κατά την έκδοση ενός ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης για τα εν λόγω αδικήματα.

Έτσι, η αυτούσια μεταφορά της σχετικής διατάξεως στο νόμο, του αδικήματος περί νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και αποδοχή προϊόντων εγκλήματος επικρίθηκε^{52, 53}.

Περαιτέρω, οι όροι με τους οποίους αποτυπώνεται η συγκεκριμένη, κατά περίπτωση, αξιόποινη συμπεριφορά, πρέπει να αντιστοιχίζονται στις γλώσσες των λοιπών κρατών μελών και στην ορολογία, που κατά το μάλλον ή ήττον, χρησιμοποιούνται στις λοιπές εθνικές νομοθεσίες⁵⁴.

Η έλλειψη, λοιπών ταυτοσήμων όρων στις αποδόσεις των όρων από την απόφαση πλαίσιο στις εθνικές γλώσσες και στους εσωτερικούς νόμους ενσωμάτωσης⁵⁵ και μάλιστα σχετικά με ποινικά αδικήματα που

⁵² Βλ. ενδ. μεταξύ άλλων: Γ. Συλίκο, Επισημάνσεις για την πρακτική εφαρμογή του Ν. 2331/1995 για την «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες», Πραξ/Λογ/ΠΔ 2002.233, Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, Το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες πράξεις – Προβλήματα από τη μέχρι σήμερα εφαρμογή του Ν. 2331/1995, ΠοινΔικ 2003.288, αλλά και παλαιότερα: Π. Βασιλακόπουλο, Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – Κριτικές παρατηρήσεις στις ποινικές διατάξεις του Ν. 2331/1995, ΠοινΧρον 1996.1361 (1363), Α. Διονυσοπούλου, Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και αποδοχή προϊόντων εγκλήματος, ΠοινΧρον 1999.991, και πολλές φορές και με έντονη κριτική θεμελίωση Σ. Παύλου, Διωκτικές εκτροπές στην εφαρμογή του Ν. 2331/1995, για το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος και ο απαιτούμενος εξορθολογισμός της εφαρμογής του, ΠοινΧρον 2003.193, όχι βέβαια χωρίς σχετικό αντίλογο. Π. Νικολούδη, Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ΠοινΔικ 2000.1133 και ΠοινΧρον 2000.769.)

⁵³ Όπως αναφέρει ο καθηγητής Χ. Μυλωνόπουλος, (ΠοινΛ 2004.968), ενώ με βάση την ελληνική νομοθεσία δεν τελείται το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όταν η πρότερη πράξη από την οποία προέρχονται τα έσοδα δεν είναι αξιόποινη κατά το δίκαιο του (τρίτου) τόπου τέλεσης, κατά τις αλλοδαπές έννομες τάξεις είναι δυνατό να στοιχειοθετείται το εν λόγω έγκλημα, ακόμη και σε μια τέτοια περίπτωση

⁵⁴ Παραδείγματος χάρη, η έννοια της δολιοφθοράς δεν υπάρχει ως αξιόποινη συμπεριφορά στην ελληνική νομοθεσία

⁵⁵ Όπως, λόγου χάρη, συμβαίνει με τους όρους των εγκλημάτων του κυβερνοχώρου όπου για την αγγλική απόδοση του όρου επιλέχθηκε ο όρος «εγκλήματα σχετικά με τους υπολογιστές» (computer - related crime, ενώ η απόδοση στα γαλλικά ήταν «εγκληματικότητα στον κυβερνοχώρο»

τυποποιήθηκαν στις εθνικές νομοθεσίες σχετικά πρόσφατα (όπως στα εγκλήματα του κυβερνοχώρου και των ηλεκτρονικών υπολογιστών) εντοπίστηκε ως ελλοχεύων κίνδυνος και πρόβλημα, στην εφαρμογή του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, οι ερμηνευτικές αποκλίσεις των εθνικών νομοθεσιών των υπαγόμενων σε αυτήν την κατηγορία παραβατικών συμπεριφορών. Κι αυτό διότι παρά το ότι η αποφυγή ελέγχου του διττού αξιοποιίου φαίνεται να απαλείφει τέτοια προβλήματα, εν τούτοις παραμένει αδιευκρίνιστο το κριτήριο διαπίστωσης του αν η πράξη που αποδίδεται στον εκζητούμενο εντάσσεται στην συγκεκριμένη κατηγορία, όταν υφίστανται ερμηνευτικές αποκλίσεις μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών, δηλαδή μεταξύ των δύο κρατών, έκδοσης του εντάλματος από τη μια και εκτέλεσης του από την άλλη.

Για αποφυγή κινδύνου ερμηνευτικών αποκλίσεων, στα εγκλήματα του κυβερνοχώρου και των ηλεκτρονικών υπολογιστών λειτούργησε καθοριστικά η πρόταση της επιτροπής για την υιοθέτηση της απόφασης πλαίσιο 2005/222/ΔΕΥ 127 σχετικά με τις επιθέσεις κατά των πληροφοριακών συστημάτων. Σχετικά προβάλλεται ως τρόπος αντιμετώπισης, η προϋπόθεση του διττού αξιοποιίου να παρακάμπτεται από τις αρμόδιες δικαστικές αρχές, μόνο εφόσον η συμπεριφορά του εκζητουμένου εμπίπτει σε κάποια από αυτές που απαριθμούνται στη συγκεκριμένη ενωσιακή πράξη, ανεξάρτητα από τον όρο που χρησιμοποίησαν οι επιμέρους νομοθέτες κατά τη μεταφορά της απόφασης πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης.

Αυτή η μέθοδος αντιμετώπισης μπορεί να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο αντιμετώπισης παρόμοιων προβλημάτων, λόγω της έλλειψης σύγκλισης των νομοθεσιών των εθνικών κρατών, και σε άλλα εγκλήματα του καταλόγου.

Για την ουσιαστική και ριζική, όμως, αντιμετώπιση τέτοιων δυσλειτουργιών απαιτούνται ενέργειες που θα καθιστούσαν δυνατή την

(cybercriminalité), και στην ολλανδική «εγκληματικότητα στον τομέα της πληροφορικής» (informaticacriminaliteit)

σύγκλιση των εθνικών ποινικών δικαιοκτών συστημάτων στον αντίστοιχο τομέα των εγκλημάτων, ώστε να αμβλυνηθεί το πρόβλημα, ιδίως νεοπαγών μορφών εγκληματικής συμπεριφοράς που η τεχνολογική εξέλιξη δημιούργησε. Καθώς επίσης αναγκαία κρίνεται και η καθιέρωση κάποιων κοινώς αποδεκτών ορισμών στη νομοθεσία και νομολογία των εθνικών κρατών, όπου αυτό είναι δυνατό.

Βέβαια δεν αρκεί μόνο η ορολογική ή νομοθετική σύγκλιση των εθνικών νομοθεσιών αλλά επιβάλλεται η αντιμετώπιση ανάλογων ή σχετικά αντίστοιχων ερμηνευτικών προσεγγίσεων από τα εθνικά δικαστήρια, σχετικά με το τυποποιούμενο αδίκημα σε κάθε εθνική νομοθεσία⁵⁶.

Αλλά γενικότερα, όταν διαμορφώνεται, τόσο σε διεθνές όσο και σε ενωσιακό επίπεδο, ένα όσο το δυνατόν πιο ευκρινές νομικό πλαίσιο, τότε ο κίνδυνος της ανομοιομορφής προσέγγισης των εγκλημάτων που εξαιρούνται του ελέγχου του διττού αξιοποίνου, εξανεμίζεται.

Κατωτέρω παρατίθενται κάποια από τα προβλήματα, σχετιζόμενα με καθένα από τα επιμέρους (32) εγκλήματα του καταλόγου⁵⁷, που αναφέρονται κατά την εφαρμογή της εξαίρεσης του ελέγχου του διττού αξιοποίνου.

II.4) Ειδικότερα προβλήματα ερμηνείας και εφαρμογής επί των εγκλημάτων του «καταλόγου»

1) Εγκληματική οργάνωση

Το ποινικό αδίκημα της συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση είναι απαραίτητο να αντιμετωπίζεται από τα δικαιοδοτικά όργανα εντασσόμενο στην έννοια του οργανωμένου εγκλήματος και μάλιστα συστατικά ώστε να μην περιλαμβάνονται σε αυτό οι κοινές συμμορίες, και τα αιτήματα

⁵⁶ Βλ. ενδεικτικά και την διχογνωμία που επικρατεί σχετικά με την έννοια των αντικειμένων που είναι πρόσφορα για επίθεση και άμυνα, κατά το άρθρο 1 παρ. 2 του Ν. 2168/1993, που υιοθετήθηκε σε συμμόρφωση προς την κοινοτική οδηγία 91/477/18-6-1991 με την οποία επιχειρείται προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών, όσον αφορά τις προϋποθέσεις απόκτησης, κατοχής και διασυντοριακής μεταφοράς πυροβόλων όπλων

⁵⁷ Βλ. διεξοδικότερη αναφορά στην ανάλυση του «καταλόγου» των αδικημάτων, Ι. Κυριτσάκη, Το Ευρωπαϊκό Ένταλμα σύλληψης και η αρχή του διττού αξιοποίνου, Θεσ. 2008, σελ. 149

παράδοσης του εκζητουμένου αυτής της κατηγορίας να μην γίνονται για αδικήματα που ουσιαστικά δεν έχουν βαρύνουσα απαξία και επικινδυνότητα, αλλά λόγω της νομοθετικής περιγραφής και ένταξης τους στον κατάλογο.

Στο αντίστοιχο άρθρο 2 παρ. 2 της απόφασης πλαίσιο γίνεται λόγος για το αδίκημα της «συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση», ενώ το άρθρο 10 παρ. 2α του ελληνικού νόμου αναφέρεται στην αξιόποινη πράξη της «εγκληματικής οργάνωσης», σε αρμονία με το έτσι τιτλοφορούμενο άρθρο 187 ΠΚ.

Η νομική αοριστία που χαρακτηρίζει την τυποποίηση του εν λόγω αδικήματος, διατηρεί υπαρκτό το ενδεχόμενο ανεπιεικών προσεγγίσεων που παραβιάζουν την αρχή της ισότητας των πολιτών και για ερμηνεία της συμπεριφοράς αυτής από τις εθνικές αρχές έκδοσης κατά απόκλιση σε σχέση με τις εθνικές αρχές που θα εκτελέσουν το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης.

2) Τρομοκρατικές Πράξεις

Το άρθρο 10 παρ. 2 β του Ν. 3251/2004 αναφέρεται σε «τρομοκρατικές πράξεις», ενώ στο αντίστοιχο άρθρο 2 παρ. 2 της απόφασης πλαίσιο, χρησιμοποιείται ο όρος «τρομοκρατία».

Η ύπαρξη των διεθνών συμβατικών κειμένων⁵⁸ που αποβλέπουν στην καταπολέμηση της εν λόγω εγκληματικής συμπεριφοράς, δεν οδήγησαν

⁵⁸ Διεθνής Σύμβαση για την καταστολή παρανόμων πράξεων κατά της ασφαλείας της Πολιτικής Αεροπορίας που στην ελληνική έννομη τάξη κυρώθηκε με Ν.Δ. 174/1973, Διεθνής Σύμβαση για την καταστολή της παρανόμου κατάληψης αεροσκαφών που στην ελληνική έννομη τάξη κυρώθηκε με Ν.Δ. 1352/1973, Ευρωπαϊκή σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης, που συνάφθηκε το έτος 1977 για την πρόληψη και καταστολή της τρομοκρατίας, Διεθνής Σύμβαση για την πρόληψη και τιμωρία των εγκλημάτων που στρέφονται κατά των διεθνώς προστατευμένων προσώπων που στην ελληνική έννομη τάξη κυρώθηκε με Ν. 1368/1983, Διεθνής Σύμβαση για τη Φυσική Προστασία του Πυρηνικού Υλικού που στην ελληνική έννομη τάξη κυρώθηκε με Ν. 1636/1986, Διεθνής Σύμβαση κατά της σύλληψης ομήρων που στην ελληνική έννομη τάξη κυρώθηκε με Ν. 1688/1987, Πρωτόκολλο για την καταστολή παρανόμων πράξεων βίας σε αερολιμένες που εξυπηρετούν τη διεθνή πολιτική αεροπορία που στην ελληνική έννομη τάξη κυρώθηκε με Ν. 1913/1990)

σε ένα ενιαίο και ολοκληρωμένο ορισμός της τρομοκρατίας σε διεθνές επίπεδο⁵⁹.

Σε ευρωπαϊκό πλαίσιο και με σκοπό την άμβλυνση των νομοθετικών αποκλίσεων μεταξύ των κρατών και τη δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού νομοθετικού μετώπου κατά της τρομοκρατίας υιοθετήθηκε η απόφαση πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ, ΕΕ L 164, της 22.6.2002 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, όπως έχει τροποποιηθεί με την απόφαση – πλαίσιο 2008/919/ΔΕΥ, ΕΕ L 330 της 9/12/2008.

Δι' αυτού του νομοθετικού κειμένου καθορίζεται και προσδιορίζεται η νομοτυπική εμφάνιση του εγκληματικού φαινομένου μορφής της τρομοκρατίας και καθορίζονται οι ποινικές κυρώσεις ανάλογες της αποδιδόμενης απαξίας.

Η ένταξη του εγκλήματος αυτού στην παρ. 2 του άρθρου 10 Ν. 3251/2004, με τους κινδύνους να θεωρηθεί εντασσόμενο στην κατηγορία αυτή και κάθε συναφής πράξη υπέρ της ελευθερίας ή την άσκηση θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων⁶⁰, εξισορροπείται από την περιληφθείσα ειδική διάταξη, με την οποία αποτρέπεται το ενδεχόμενο να υπαχθούν στην αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος πράξεις που εμπίπτουν εννοιολογικά στη δράση υπέρ της ελευθερίας ή την άσκηση θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων.

3) Εμπορία ανθρώπων και σωματεμπορία

Η ένταξη αυτών των αδικημάτων στην εξαίρεση του ελέγχου του διττού αξιόποινου, λόγω των υπαρχόντων νομοθετικών συμβάσεων διεθνούς, ευρωπαϊκού και ενωσιακού χαρακτήρα που επιχείρησαν την αντιμετώπιση σε ποινικό επίπεδο και με τα μέσα του ποινικού νομοθέτη να καθιερώσουν ένα κοινά αποδεκτό ορισμό, ο οποίος να περικλείει όλες τις

⁵⁹ Βλ. J. – M Sorel, Existe - t -il une definition universelle du terrorisme? Σε K. Bannalier, T. Christakis, O. Corten, B. Delcourt (επιμ.), Le droit international Terrorism: A policy-oriented assessment, Harvard International Law Journal 2002.93

⁶⁰ Βλ. Χ Μυλωνόπουλο, Έκθεση Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής, ΠοινΛ 2004.970

σύγχρονες μορφές διάπραξης του, ελαχιστοποιεί τα προβλήματα στην εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως.

Το άρθρο 2 παρ. 2 της ενωσιακής πράξης αναφέρεται μόνο στον ευρύτερο όρο της εμπορίας ανθρώπων, ο Έλληνας νομοθέτης έκρινε σκόπιμο να συμπεριλάβει ρητά στον κατάλογο και τη σωματεμπορία, καθώς έκρινε ότι η τυποποίηση των εγκληματικών φαινομένων δεν παρουσιάζουν σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών⁶¹.

4) Προσβολές κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εκμετάλλευση της γενετήσιας ζωής ανηλίκων, πορνογραφία ανηλίκων

Στις 22.12.2003 θεσπίστηκε απόφαση πλαίσιο για τη σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας⁶², με ορισμούς για τις βασικές έννοιες, και στην οποία καθορίζονται συγκεκριμένες εγκληματικές συμπεριφορές που αντιμετωπίζονται με την πρόβλεψη αντίστοιχων προς την απαξία της συμπεριφοράς ποινικές κυρώσεις.

Με την ληφθείσα στις 29.5.2000 απόφαση⁶³, στοχεύουσα στην καταπολέμηση της παιδικής πορνογραφίας στο Διαδίκτυο, με βάση την οποία τα κράτη μέλη υποχρεούνται να ποινικοποιήσουν την παραγωγή, επεξεργασία, κατοχή και διανομή πορνογραφικού υλικού, που στην ελληνική έννομη τάξη ενσωματώθηκε με το Ν. 3064/2002, αντιμετωπίζεται το συγκεκριμένο εγκληματικό φαινόμενο.

Καθώς ανάλογα έπραξαν και τα άλλα κράτη μέλη εντάσσοντας σχετικές διατάξεις για τη ποινική αντιμετώπιση του σοβαρότατου αυτού εγκλήματος, διαφαίνεται ότι η ποινική αντιμετώπιση τους στον ενωσιακό χώρο δεν αποκλίνει και δεν παρουσιάζει σημαντικές διαφορές στις επιμέρους εθνικές έννομες τάξεις.

⁶¹ Για κριτική επί της τυποποίησης του αδικήματος βλ. Σ Παύλου, Το ποινικό δίκαιο και οι «αποφάσεις – πλαίσιο» της ΕΕ, ΠοινΧρον 2004.961 (974)

⁶² ΕΕ L της 20.1.2004

⁶³ Απόφαση του Συμβουλίου, της 29.5.2000, για την καταπολέμηση της παιδικής πορνογραφίας στο Ιντερνετ, ΕΕ L 138, της 9.6.2000

Ο Έλληνας νομοθέτης, θεώρησε σκόπιμο κατά την μεταφορά της απόφασης πλαίσιο στην ελληνική έννομη τάξη και καθ' υπέρβαση των ορίων της ενωσιακής πράξης να επεκτείνει την κατάργηση του διττού αξιοποίνου και στις προσβολές κατά της γενετήσιας ελευθερίας και στην εκμετάλλευση της γενετήσιας ζωής ανηλίκων.

Τα εγκλήματα των προσβολών της γενετήσιας ελευθερίας διακρίνονται νομοτυπικά σε σχέση με το αδίκημα της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, καθώς τα πρώτα δεν εμπεριέχουν στην αντικειμενική τους υπόσταση τον πορισμό ωφελημάτων ή εισοδήματος μέσω της γενετήσιας ζωής του θύματος, ενώ η αντικειμενική υπόσταση ενός εγκλήματος σεξουαλικής εκμετάλλευσης περιλαμβάνει στην αντικειμενική υπόσταση ως *condition sine qua non* τον όρο αυτόν⁶⁴.

Και κατ' αυτόν τον τρόπο η νομοθετική επιλογή του έλληνα νομοθέτη να υπαχθούν με το Ν. 3251/2004 στην εξαίρεση του ελέγχου του διττού αξιοποίνου και αυτές οι αξιόποινες συμπεριφορές μπορεί να θεωρηθεί ότι θίγει την αρχή της αμοιβαιότητας, δεδομένης της επικρατούσας στις επιμέρους εθνικές τάξεις σχετικής ανομοιογένειας για τα εγκλήματα αυτού του είδους⁶⁵.

5) Παράνομη εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών

Στη χώρα μας το νομοθετικό πλαίσιο για τα ναρκωτικά συνθέτουν κυρίως οι Ν.1729/1987, 2161/1993, 2331/1995, 2721/1999 και 3459/2006⁶⁶.

⁶⁴ Οριοθέτηση της έννοιας αυτής επιχειρείται με την απόφαση – πλαίσιο για την καταπολέμηση σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας, ΕΕ L 13, της 20.1.2004

⁶⁵ Στη χώρα μας η αποπλάνηση ανηλίκου, σε περίπτωση που ο παθών δεν έχει συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας του, τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών, κατ' άρθρ. 339 παρ. 1 στ. α του ΠΚ

⁶⁶ Βλ. σχετ. Χ. Ζαραφωνίτου, Ναρκωτικά: η ποινικο –θεραπευτική αντιμετώπιση ενός κοινωνικού προβλήματος, ΠοινΔικ 2004.1184, Ν. Παρασκευόπουλο, Η καταστολή της διάδοσης των ναρκωτικών στην Ελλάδα, Κ.Δ. Σπινέλλη, Ναρκωτικά: από το φαινόμενο στα μοντέλα ή τη δικαιοπολιτική αντιμετώπιση, σε G. Bemman – Δ. Σπινέλλη (επιμ.), Ποινικό Δίκαιο – Ελευθερία – Κράτος Δικαίου, Τιμ. Τόμος για τον Γ.Α. Μαγκάκη, σ. 715

Η Διεθνής Κοινότητα αντιμετώπισε την παράνομη διακίνηση των ναρκωτικών με συμβάσεις κατά του συγκεκριμένου εγκληματικού φαινομένου, που υπογράφονται ακόμη και στα πλαίσια του Ο.Η.Ε⁶⁷.

Η Σύμβαση του Παλέρμο για το υπερεθνικό οργανωμένο έγκλημα περιέχει διατάξεις σχετικά με την αντιμετώπιση της οργανωμένης εγκληματικής δράσης στον τομέα των ναρκωτικών⁶⁸.

Και στα πλαίσια της Ένωσης, θεσπίστηκαν σημαντικά νομοθετικά μέτρα που αποσκοπούν στην εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών στο πεδίο της πρόληψης και καταπολέμησης της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών.

Η εγκριθείσα στις 25.10.2004 απόφαση πλαίσιο του Συμβουλίου θεσπίζει τις ελάχιστες διατάξεις σχετικά με τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των εγκλημάτων και τις ποινές που ισχύουν στον τομέα της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών⁶⁹, με σκοπό να επιτευχθούν πιο δραστικά αποτελέσματα στον τομέα της εναρμόνισης.

Η απόφαση πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης αναφέρεται σε «διακίνηση» των εν λόγω ουσιών.

Κατά την προσαρμογή, ο Έλληνας νομοθέτης, αποφάσισε να αναφερθεί ρητά και στην «εμπορία», διαφοροποιούμενη εννοιολογικά από τη διακίνηση, καθώς η εμπορία προϋποθέτει τη συνομολόγηση ανταλλάγματος για τη διάθεση του προϊόντος⁷⁰.

Οι αποκλίσεις⁷¹ των δύο εννοιών διακίνηση – εμπορία, που υφίστανται ακόμη και στα πλαίσια της ελληνικής μόνο έννομης τάξης, καθιστά επιτακτική την οριοθέτηση, με γνώμονα τον ενιαίο ορισμό, που προβλέπει η απόφαση πλαίσιο της 25.10.2004, που χρησιμεύει ως εργαλείο

⁶⁷ Βλ. γενικά Ο ΟΗΕ στον αγώνα κατά των ναρκωτικών, Αστυνομική Επιθεώρηση, Νοέμβριος 1998.690

⁶⁸ Βλ. Γ. Χλούπη, Διασυνοριακό και υπερεθνικό οργανωμένο έγκλημα, σελ. 194

⁶⁹ Απόφαση πλαίσιο 2004/757/ΔΕΥ Συμβουλίου, της 25.10.2004, ΕΕ L 335, της 11.11.2004, σελ. 8

⁷⁰ Βλ. ΑΠ 994/78, ΠοινΧρον 1978.139, σύμφωνα με την οποία: «Η διάθεση ως αυτοτελές έγκλημα αποτελεί τη διακίνηση της ναρκωτικής ουσίας από τον κάτοχό της σε άλλο κάτοχο, χωρίς συνομολόγηση ανταλλάγματος.»

⁷¹ Βλ. σχετ. Γ. Σταθέα, Ερμηνεία του νέου Νόμου περί ναρκωτικών (Νόμος 1729/1987, 2161/1993),σ. 25

ερμηνείας. Με βάση αυτό, προϋπόθεση για τη στοιχειοθέτηση της αξιόποινης αυτής συμπεριφοράς είναι ο σκοπός πορισμού κέρδους.

6) Παράνομη διακίνηση όπλων, πυρομαχικών και εκρηκτικών

Η ύπαρξη συναφούς Πρωτοκόλλου, το οποίο επισυνάπτεται στη σύμβαση του ΟΗΕ για την καταπολέμηση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος⁷², αλλά και την υιοθέτηση της Οδηγίας⁷³ 91/477/18.6.1991, με την οποία επιχειρήθηκε η προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τις προϋποθέσεις απόκτησης, κατοχής και διασυνοριακής μεταφοράς πυροβόλων όπλων, δεν αποτέλεσε εμπόδιο στις διαφορετικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις από τα εθνικά δικαστήρια, ιδιαίτερα σε σχέση με την έννοια των όπλων.

Στην ελληνική έννομη τάξη, η διχογνωμία ως προς τον καθορισμό της έννοιας των «αντικειμένων που είναι πρόσφορα για επίθεση ή άμυνα»⁷⁴, κατά το άρθρο 1 παρ. 2 του Ν. 2168/1993, που υιοθετήθηκε σε συμμόρφωση προς την ανωτέρω κοινοτική οδηγία.

Έτσι και λόγω νομοθετικών αποκλίσεων των εθνικών νομοθεσιών και για λόγους οφειλόμενους στις διαφορετικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις από τα εθνικά δικαστήρια, ιδιαίτερα σε σχέση με την έννοια των όπλων καθίσταται πολύ πιθανό το κράτος έκδοσης να ζητήσει την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης για τέτοιες πράξεις που εξαιρούνται

⁷² Το οριστικό κείμενο του Πρωτοκόλλου, εγκρίθηκε από την Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών με το ψήφισμα αριθ. 55/255 της 8.6.2001, και είναι ανοικτό προς υπογραφή από τα κράτη από την τριακοστή ημέρα μετά την έγκρισή του. Για το κείμενο του Πρωτοκόλλου, το οποίο δεν έχει ακόμη τεθεί σε υπογραφή και δεν καλύπτει όλα τα είδη όπλων, βλ. ιστοσελίδα του ΟΗΕ: <http://untreaty.un.org>

⁷³ Οδηγία 91/477/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 18.6.1991 σχετικά με τον έλεγχο της απόκτησης και της κατοχής όπλων, ΕΕ L 256, της 13.9.1991, σ. 51

⁷⁴ Έχει γίνει δεκτό από τη νομολογία μας πως στην έννοια αυτή υπάγονται ακόμη και οι σιδηροσωλήνες μεγάλου μήκους (ΜΟΔΑΘ 40-47/1993, Υπερ 1993.931. Αντίθετες παρατηρήσεις Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, Υπερ. 1993.935), οι σιδηροδοκοί (ΜΟΕΦΠατρ 31-32/1995, ΠοινΧρον 1995.971), το αλυσσοπρίονο (ΠλημΤρικ 213/1994, ΠοινΧρον 994.1181), καθώς και τα μαχαίρια οικιακής χρήσης, εφόσον χρησιμοποιούνται για τη διάπραξη κακουργήματος ή πλημμελήματος (ΜΟΕΦΠειρ 133/1993, ΕλλΔνη 1995.1188. Αντίθετα, η ΕφΘεσ 1163/1996, ΠοινΧρον 1996.1710), χωρίς, ωστόσο, οι θέσεις αυτές να τυγχάνουν ομοιόμορφης αποδοχής

του ελέγχου του διττού αξιοποιήσιμου, δηλαδή για όπλα αντικειμένων, που μπορεί να μη θεωρείται ως όπλο στις άλλες έννομες τάξεις.

Οι ερμηνευτικές αποκλίσεις, είναι αναμενόμενες, και δεν είναι δυνατό να αποφευχθούν, όταν βάση του εντάλματος αποτελεί η διακίνηση μη πυροβόλων όπλων, καθώς η προαναφερθείσα κοινοτική οδηγία μεταθέτει στον εθνικό νομοθέτη τον ορισμό για τα όπλα αυτού του είδους, ο οποίος μπορεί να κινηθεί μέσα σε πλαίσια της επιλεγόμενης από τον ίδιο διακριτικής ευχέρειας.

7) Δωροδοκία

Το αδίκημα της δωροδοκίας, που αντιστοιχεί στον χρησιμοποιούμενο στη διεθνή νομοθεσία όρο «διαφθορά»⁷⁵, αντιμετωπίζεται από τις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών χωρίς μεγάλες αποκλίσεις και βάση τούτης της διαπίστωσης αποτελεί το ότι στα ευρωπαϊκά νομοθετικά κείμενα χρησιμοποιείται για την ίδια αξιόποινη συμπεριφορά ο όρος «δωροδοκία». Γι' αυτό και η απόφαση πλαίσιο στο άρθρο 2 παρ. 2 χρησιμοποιεί τον όρο «δωροδοκία».

Η ελληνική προσαρμογή του Ν. 3251/2004 προτίμησε, όμως, να περιλάβει τον όρο «εγκλήματα διαφθοράς και δωροδοκίας», σκοπώντας να μην αφήσει περιθώρια ερμηνευτικών προβλημάτων.

Οι νομοθετικοί ορισμοί στα σχετικά νομοθετήματα του ενωσιακού δικαίου και της ελληνικής νομοθεσίας⁷⁶ έχουν συμβάλει σε μεγάλο βαθμό

⁷⁵ Για αναφορά στα ευρωπαϊκά και διεθνή κείμενα που αφορούν τη διαφθορά βλ. Γ. Πανούση, Ποιος ο διαφθορέυς του κρατούμενού μας; (Διαφθορά και φυλακή), ΠοινΔικ 2004.315 και Σ. Αλεξιάδη, Προς μια νέα γενιά «κοινώς επικίνδυνων εγκλημάτων»; Το παράδειγμα της διαφθοράς, ΠοινΔικ 2000.1021

⁷⁶ Βλ. ενδεικτικά : Ν. 2656/1998, 2802/2000, 2803/2000, 2957/2001, αλλά και μεταγενέστεροι του νόμου περί ευρωπαϊκού εντάλματος όπως ο Ν.3560/2007 που αφορά την κύρωση-εφαρμογή της Σύμβασης ποινικού δικαίου για τη διαφθορά. Η ελληνική νομοθεσία για το αδίκημα της διαφθοράς διαθέτει τις γενικές διατάξεις του Ποινικού Κώδικα για τη δωροδοκία (άρθρα 159, 165, 235, 236, 237, 238 ΠΚ), όσο και ειδικά νομοθετήματα , όπως άρθρα 1, 5 του Ν. 2713/1999 εσωτερικών υποθέσεων της ελληνικής αστυνομίας, το άρθρο 8 του Ν. 2683/1999, που εμπεριέχει τον κώδικα δημοσίων υπαλλήλων και υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ., καθώς και ο Ν. 5227/1931 «περί μεσαζόντων»

στην εναρμόνιση των επιμέρους εθνικών νομοθεσιών, με αποτέλεσμα να ελαχιστοποιούνται οι περιπτώσεις ανομοιομορφίας εφαρμογής.

8) Εγκλήματα κατά των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας

Η εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών, ώστε να τυποποιείται χωρίς αποκλίσεις η απάτη⁷⁷ σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας αποτελεί ακόμη ζητούμενο.

Με την Σύμβαση της 26.7.1995⁷⁸ επιχειρήθηκε η καταπολέμηση της απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων διά της εναρμόνισης και τυποποίησης χωρίς ουσιώδεις αποκλίσεις της εγκληματικότητάς που στρέφεται κατά των Οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και που εκδηλώνεται σε βάρος του κοινοτικού προϋπολογισμού σε επίπεδο ουσιαστικού δικαίου⁷⁹.

Πάντως η ευρύτητα του επιλεγέντος από το Ν. 3251/2004 του όρου εγκλήματα και ο βαθμός μικρής αποκλίσεως των εθνικών νομοθεσιών φαίνεται ότι απομακρύνει τα προβλήματα που εντοπίστηκαν σε άλλες περιπτώσεις αδικημάτων του καταλόγου για ανομοιογένεια στην προσέγγιση των σχετικών εγκλημάτων και δεν καθιστά ιδιαίτερως προβληματική την ένταξη των συγκεκριμένων αδικημάτων στον κατάλογο των κατ' άρθρο 10 παρ. 2 του Ν. 3251/2004 εγκλημάτων που εξαιρούνται του ελέγχου της διπλής εγκληματικότητας.

⁷⁷ Στο άρθρο 2 παρ. 2 της απόφασης πλαίσιο, όπου χρησιμοποιείται ο όρος «Καταδολίευση, συμπεριλαμβανομένης της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας κατά την έννοια της σύμβασης της 26.7.1995 σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων»

⁷⁸ ΕΕ C 316, της 27.11.1995, σ. 48. Η σύμβαση αυτή, γνωστή ως PIF, και τα συναφή με αυτή Πρωτόκολλα κυρώθηκαν από τη χώρα μας με το Ν. 2803/2000 (ΠοινΧρον 2000.468) και τέθηκαν σε ισχύ στις 17.10.2002. Για αναφορά στην ερμηνεία του νόμου από τα ελληνικά δικαστήρια βλ. Η. Γ. Αναγνωστόπουλο, Απάτη και κοινοτική απάτη (άρθρα τέταρτο έως έκτο Ν. 2803/2000), ΠοινΧρον 2001.759, Χ. Μυλωνόπουλο, Η κοινοτική απάτη, ΠοινΛ 2004.7 και Π. Φιλίππου, Κοινοτικό δίκαιο και εθνικό ποινικό δίκαιο, ΠοινΧρον 2003.289 (309-311)

⁷⁹ Βλ. Ό. Τσόλκα, Απάτη σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (άρθρα τέταρτο του Ν. 2803/2000)

9) Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες

Οι κίνδυνοι που εμπεριέχονται στην εγκληματική αυτή δραστηριότητα εξηγούν την συμπερίληψη σχετικών ρυθμίσεων σε συμβατικά κείμενα αντιμετώπισης άλλων μορφών εγκληματικότητας⁸⁰.

Στο άρθρο 2 παρ. 2 της απόφασης πλαίσιο γίνεται λόγος για «νομιμοποίηση προϊόντων εγκλήματος», ενώ στο άρθρο 10 παρ. 2 περ. θ του Ν. 3251/2004 χρησιμοποιείται ο όρος «νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες».

Στη χώρα μας, το αδίκημα αυτό ρυθμίζεται από το Ν. 2331/95, όπως τροποποιήθηκε με τους Ν. 2479/1997, 2515/1997, 2655/1998, 2656/1998, 2803/2000, 2928/2001, 3028/2002, 3424/2005.

Ως εκ τούτου, οι επιμέρους εθνικές νομοθεσίες δεν εμφανίζουν έντονες αποκλίσεις ως προς τον ορισμό του συγκεκριμένου εγκλήματος⁸¹, με αποτέλεσμα η κατάργηση του διττού αξιοποίνου ως προς το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες να γίνεται υπό παρόμοιους όρους στα επιμέρους κράτη μέλη.

10) Παραχάραξη και κιβδηλεία, περιλαμβανομένης της κιβδηλείας του ευρώ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ενόψει της καθιέρωσης του ευρώ προέβη στην θέσπιση της απόφασης πλαίσιο 2000/383/ΔΕΥ της 29.5.2000 για την ενίσχυση της προστασίας από την παράνομη παραχάραξη με την επιβολή ποινών και άλλων κυρώσεων, υποχρεώνοντας τα κράτη μέλη να μεταφέρουν

⁸⁰ Ενδεικτικά η Σύμβαση του ΟΗΕ για την καταπολέμηση της Παράνομης Διακίνησης Ναρκωτικών και Ψυχοτρόπων Ουσιών, που υπογράφηκε στη Βιέννη, στις 19.12.1988, η οποία υποχρεώνει τα κράτη μέλη να ποινικοποιήσουν πράξεις που στοχεύουν στη νομιμοποίηση παράνομων εσόδων από το εμπόριο ναρκωτικών. Επίσης, διατάξεις σχετικά με την ποινικοποίηση του ξεπλύματος των κερδών, που προέρχονται από τη δωροδοκία, περιέχει το άρθρο 2 του δευτέρου Πρωτοκόλλου της Σύμβασης σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ΕΕ C 221, της 19.7.1997, σ. 12. Βλ. Γ. Χλούπη, Διασυνοριακό και υπερεθνικό οργανωμένο έγκλημα, σ. 279

⁸¹ Βλ. όμως και Χ. Μυλωνόπουλο, Έκθεση Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής, ΠοινΛ 2004.968, ο οποίος αναφέρει ότι, ενώ με βάση την ελληνική νομοθεσία δεν τελείται το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όταν η πρότερη πράξη από την οποία προέρχονται τα έσοδα δεν είναι αξιόποινη κατά το δίκαιο του (τρίτου) τόπου τέλεσης, κατά τις αλλοδαπές έννομες τάξεις είναι δυνατό να στοιχειοθετείται το εν λόγω έγκλημα, ακόμη και σε μια τέτοια περίπτωση

το εν λόγω νομοθέτημα στις εσωτερικές έννομες τάξεις τους με σκοπό την εξασφάλιση της προστασίας του, η οποία ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον Ν. 2948/2001, η οποία τροποποιήθηκε με την απόφαση – πλαίσιο 2001/888/ΔΕΥ της 6.12.2001 και η οποία ενσωματώθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη με τον Ν. 3663/2008.

Ακολούθως, η απόφαση – πλαίσιο αντικαταστάθηκε από την 2014/62 ΕΕ οδηγία της 15.5.2014.

Έτσι οι εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών εμφανίζουν ένα επίπεδο σύγκλισης, που οι σχετικές νομοτυπικές μορφές στην εθνική νομοθεσία των κρατών μελών δεν παρέχουν έδαφος διαφορετικής νομοτυπικής αντιμετώπισης τους, ώστε η εξαίρεση από τον έλεγχο του διττού αξιοποίνου να δημιουργεί προβλήματα εξ' αυτού στα σχετικά αδικήματα, αν γι' αυτά εκδοθεί ένα ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης⁸².

11) Εγκλήματα σχετικά με ηλεκτρονικούς υπολογιστές

Η εγκληματικότητα στον κυβερνοχώρο (διατύπωση για την κατηγορία των σχετικών εγκληματικών φαινομένων του άρθρου 2 παρ. 2 της απόφασης πλαίσιο), περιλαμβάνει όρους με τους οποίους αποτυπώθηκε η συγκεκριμένη αξιόποινη συμπεριφορά, οι οποίοι δεν αντιστοιχίζονται με τις αντίστοιχες μεταφράσεις της απόφασης πλαίσιο στις διάφορες γλώσσες των λοιπών κρατών μελών.

Η έλλειψη λοιπών ταυτοσήμων όρων στις μεταφράσεις των όρων από την απόφαση πλαίσιο στις εθνικές νομοθεσίες (Ενδεικτικά: για την αγγλική απόδοση του όρου επιλέχθηκε ο όρος «εγκλήματα σχετικά με τους υπολογιστές» (computer - related crime, ενώ η απόδοση της στα γαλλικά «εγκληματικότητα στον κυβερνοχώρο» (cybercriminalité), και στην

⁸² βλ. βέβαια Χ. Μυλωνόπουλο, Έκθεση Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής, ΠοινΛ 2004.968, μετά των παρατηρήσεων ότι, ενώ με βάση την ελληνική νομοθεσία δεν τελείται το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όταν η πρότερη πράξη από την οποία προέρχονται τα έσοδα δεν είναι αξιόποινη κατά το δίκαιο του (τρίτου) τόπου τέλεσης, κατά τις αλλοδαπές έννομες τάξεις είναι δυνατό να στοιχειοθετείται το εν λόγω έγκλημα, ακόμη και σε μια τέτοια περίπτωση

ολλανδική «εγκληματικότητα στον τομέα της πληροφορικής» (informaticacriminaliteit).

Στην δε ελληνική έννομη τάξη κυριάρχησε το «εγκλήματα σχετικά με ηλεκτρονικούς υπολογιστές».

Η αποφυγή κινδύνου ερμηνευτικών αποκλίσεων που εντοπίστηκε ως ελλοχεύων, έγινε εφικτή με την πρόταση της επιτροπής για την υιοθέτηση της απόφασης πλαίσιο 2005/222/ΔΕΥ⁸³ σχετικά με τις επιθέσεις κατά των πληροφοριακών συστημάτων, που προβάλλεται ως τρόπος αντιμετώπισης η προϋπόθεση του διττού αξιοποίνου να παρακάμπτεται από τις αρμόδιες δικαστικές αρχές, μόνο εφόσον η συμπεριφορά του εκζητούμενου εμπίπτει σε κάποια από αυτές που απαριθμούνται στη συγκεκριμένη ενωσιακή πράξη, ανεξάρτητα από τον όρο που χρησιμοποίησαν οι επιμέρους νομοθέτες κατά τη μεταφορά της απόφασης πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης.

Στόχος δε είναι δι' αυτής της ερμηνευτικής προσεγγίσεως είναι η σύγκλιση των εθνικών ποινικών δικαιοκτών συστημάτων στον τομέα των εγκλημάτων που χρησιμοποιούν τις προηγμένες τεχνολογίες, ώστε να αμβλυνθεί το πρόβλημα αποκλίσεων, νομικών κενών στις νομοθεσίες των κρατών μελών στον τομέα της ηλεκτρονικής εγκληματικότητας και που εντείνεται συχνά από την έλλειψη κοινώς αποδεκτών ορισμών στη νομοθεσία και νομολογία.

12) Εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένου του παράνομου εμπορίου απειλούμενων ζωικών ειδών και του παράνομου εμπορίου απειλούμενων φυτικών ειδών και φυτικών ποικιλιών

Η υπαγωγή των εγκλημάτων κατά του περιβάλλοντος στον κατάλογο των εγκλημάτων που εξαιρούνται του ελέγχου του διττού

⁸³COM 2002 (175) τελικό, σημ. 15. Για κριτική παρουσίαση του περιεχομένου της Πρότασης απόφασης πλαίσιο βλ. I. Walden, Harmonizing computer crime laws in Europe, EJCCLCJ 004.321 (326-335)

αξιοποιίνου, δημιουργεί προβλήματα εξαιτίας των μεγάλης κλίμακας αποκλίσεων της ποινικής αντιμετώπισης από τα κράτη μέλη του συγκεκριμένου ποινικού φαινομένου και της διαφορετικής περιβαλλοντικής προστασίας⁸⁴ που επιφυλάσσουν από ποινική σκοπιά, η οποία παρουσιάζει σημαντική ανομοιομορφία παρά τον μεγάλο αριθμό διεθνών και ευρωπαϊκών νομοθετημάτων σ' αυτόν τον τομέα⁸⁵.

Η υιοθέτηση της οδηγίας της 9.2.2007, για την ποινική προστασία του περιβάλλοντος, που θεσπίζει ρητά την υποχρέωση των κρατών μελών να λάβουν τα αναγκαία μέτρα, ώστε να θεωρούνται αξιόποινες βάσει του εσωτερικού τους δικαίου μία σειρά από παράνομες ενέργειες που επιφέρουν βλαπτικές συνέπειες στο περιβάλλον, έγινε για να οδηγήσει σε μετριασμό της έντονης ανομοιογένειας που επικρατεί στις έννομες τάξεις των κρατών μελών ως προς την ποινική αξιολόγηση των εν λόγω συμπεριφορών, και να καθιερωθούν ποινικές κυρώσεις κατά κάποιων σοβαρότατων παραβάσεων του ενωσιακού δικαίου για την προστασία του περιβάλλοντος.

Ακολούθησε η θέσπιση δύο οδηγιών της 2008/99 ΕΚ και της 2008/98 ΕΚ, οι οποίες μεταφέρθηκαν στην εσωτερική έννομη τάξη με τον Ν. 4042/2012, που τιτλοφορείται «Ποινική προστασία του περιβάλλοντος – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/99/ΕΚ – Πλαίσιο παραγωγής και διαχείρισης αποβλήτων – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/98/ΕΚ – Ρύθμιση θεμάτων Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής».

Στην ελληνική δικαιοσύνη τάξη, η εμπορία ορισμένων φυτικών ειδών δεν θεωρείται αξιόποινη ούτε καν σε αφηρημένο επίπεδο, ανεξάρτητα της

⁸⁴ Βλ. σχετ. Α. Καλογερόπουλο, Προστασία του Περιβάλλοντος και ποινικό δίκαιο, σε Α. Μαγγανά (εκδ. επιμ.), Δικαιώματα Ανθρώπου – Έγκλημα – Αντεγκληματική Πολιτική, Τιμητικός Τόμος για την Α. Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου, Τόμος Α', σ. 479

⁸⁵ Η ανομοιομορφία αυτή και η ύπαρξη εθνικών νομοθετικών αποκλίσεων μεταξύ των κρατών οφειλόμενη εν πολλοίς στο ότι η ευρωπαϊκή πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος και ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών απαιτήσεων στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιοριζόταν στο παρελθόν στην υιοθέτηση κοινοτικών πράξεων, από τις οποίες εξέλιπαν όμως η θέσπιση ποινικών κυρώσεων

συνταγματικής προστασίας του περιβάλλοντος και της συναφούς υποχρεώσεως της Ελληνικής πολιτείας για την προστασία του⁸⁶.

Έτσι καθίσταται σαφές ότι ο κίνδυνος ανομοιόμορφης κατάργησης της προϋπόθεσης του διττού αξιοποίνου μπορεί να εξοβελιστεί με το να καταστεί εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών το περιεχόμενο της εν λόγω οδηγίας.

13) Παροχή βοήθειας για την παράνομη είσοδο και διαμονή

Η υπαγωγή των αδικημάτων παροχής βοήθειας για την παράνομη είσοδο και διαμονή στην εξαίρεση του ελέγχου του διττού αξιοποίνου δεν προκαλεί σοβαρές δυσχέρειες στην εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, αφού η πλούσια νομοθετική δραστηριότητα των οργάνων της διεθνούς και ευρωπαϊκής κοινότητας σε αυτόν τον τομέα, δίδει δυνατότητες και ερμηνευτικά εργαλεία, που απαλείφουν τις, τυχόν, δυσλειτουργίες. Η ανάσχεση του εγκληματικού αυτού φαινομένου αποτυπώθηκε, σε διεθνές επίπεδο, με την υπογραφή του δευτέρου συμπληρωματικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διασυνοριακού Οργανωμένου Εγκλήματος, που αφορά την «Λαθραία Διακίνηση Μεταναστών δια ξηράς, θαλάσσης και αέρος», το οποίο σκοπούσε στην προστασία των δικαιωμάτων των μεταναστών.

Περαιτέρω, δε, δια μιας σειράς νομοθετικών πράξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις οποίες τα κράτη μέλη ενσωμάτωσαν στο εσωτερικό τους δίκαιο, έχουν προβεί πια σε ομοιόμορφη τυποποίηση της εν λόγω εγκληματικής συμπεριφοράς, με αποτέλεσμα να μην θίγεται και να μην τίθεται εν κινδύνω

⁸⁶ Βλ. Ε Συμεωνίδου – Καστανίδου, Ο νόμος για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, Ποιν. Δικ 2004.775 Πρβλ. Εισηγητική Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής, ΠοινΛ 2004. 959 και ΠοινΧρον 2004.1041 (1044), σύμφωνα με την οποία είναι όλες οι πράξεις του καταλόγου είναι αξιόποινες κατά το ελληνικό δίκαιο, καθώς για τον εννοιολογικό προσδιορισμό τους μπορούν να ληφθούν υπόψη τα σχετικά διεθνή συμβατικά κείμενα, που έχει υπογράψει η χώρα μας και τα οποία, μετά την επικύρωσή τους με νόμο αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού δικαίου με υπέρτερη νομοθετική ισχύ δυνάμει του άρθρου 28 παρ. 1 Σ

η ίση μεταχείριση των εκζητούμενων από την παράκαμψη του ελέγχου του διττού αξιοποίνου⁸⁷.

14) Ανθρωποκτονία από πρόθεση και βαριά σωματική βλάβη

Η κατάργηση της προϋπόθεσης του διττού αξιοποίνου στα εγκλήματα της ανθρωποκτονίας από πρόθεση και της βαριάς σωματικής βλάβης, εγκλήματα που σε όλες τα εθνικές έννομες τάξεις είναι αυξημένης απαξίας, μπορεί να δημιουργήσει ερμηνευτικά διλήμματα για πράξεις, όπως η ευθανασία ή τεχνητή διακοπή εγκυμοσύνης, που θα μπορούσαν μεν να υπαχθούν στην έννοια της ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως, αλλά θεωρούνται από ορισμένα κράτη μέλη ως απολύτως νόμιμες, ενώ στην ελληνική έννομη τάξη η πράξη της ευθανασίας δεν τυποποιείται αυτοτελώς και με πληρότητα⁸⁸.

Για το αδίκημα της βαριάς σωματικής βλάβης, παρά την περιπτωσιολογική προσέγγιση που υφίσταται στις εθνικές νομοθεσίες πολλών κρατών μελών ανάλογα με το είδος και τη διάρκεια της προκληθείσας σωματικής ανικανότητας, την επικινδυνότητα ή τον απρόκλητο χαρακτήρα της επίθεσης, δεν φαίνεται να δημιουργείται πρόβλημα στην εξαίρεσή του από τον έλεγχο του διττού αξιοποίνου, καθώς καθολική φαίνεται η τυποποίηση του εν λόγω αδικήματος στις εθνικές νομοθεσίες.

Έτσι το κριτήριο για τον προσδιορισμό τους και για τον έλεγχο υπαγωγής τους στις περιπτώσεις κατάργησης της αρχής του διττού αξιοποίνου της νομοθεσίας του κράτους έκδοσης του εντάλματος, δεν κρίνεται πιθανό αφού δεν θεωρείται πιθανό μια ορισμένη συμπεριφορά να

⁸⁷ Βέβαια η αντιμετώπιση των προβλημάτων με την υιοθέτηση από τις εθνικές νομοθεσίες των αποφάσεων πλαίσιο, όσον αφορά την ποινική αντιμετώπιση παραβατικών συμπεριφορών έχει κατακριθεί, βλ. Στ. Παύλου, Ποιν. Χρον. 2004 σελ. 961 επ., Το ποινικό Δίκαιο και οι Αποφάσεις πλαίσιο της Ε.Ε.

⁸⁸ Ορισμένες μορφές πραγμάτωσης της ευθανασίας άλλα όχι όλες τυποποιούνται στο άρθρο 300 ΠΚ (ανθρωποκτονία με συναίνεση), ενώ όσες συμπεριφορές δεν πληρούν την αντικειμενική υπόσταση του εν λόγω άρθρου (όταν για παράδειγμα ελλείπει το στοιχείο της επίμονης απαίτησης του θύματος, επειδή ο ασθενής βρίσκεται σε κώμα) υπάγονται στο άρθρο 299 ΠΚ (ανθρωποκτονία εκ προθέσεως)

μην κρίνεται ποινικώς κολάσιμη με βάση τη νομοθεσία του κράτους εκτέλεσης.

15) Παράνομο εμπόριο ανθρωπίνων οργάνων και ιστών

Για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, που αφορά αδίκημα παράνομου εμπορίου ανθρωπίνων οργάνων και ιστών⁸⁹, ενέχει τα ίδια προβλήματα των πράξεων για τις οποίες δεν προβλέπεται ορισμός του εν λόγω αδικήματος σε κάποια δεσμευτική ενωσιακή πράξη και ως εκ τούτου ενδέχεται να μην ταυτίζεται η νομοτυπική μορφή του εγκλήματος από χώρα σε χώρα και έτσι να θίγονται δικαιώματα του εκζητούμενου.

Στην Ελλάδα υφίσταται ποινική κύρωση με το άρθρο 323 Α ΠΚ⁹⁰, το οποίο αποτελεί εγκόλπωση στην ελληνική έννομη τάξη ενωσιακής απόφασης πλαίσιο απόφασης πλαίσιο για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, που συγχρόνως ρυθμίζει και τις περιπτώσεις εμπορίας με σκοπό αφαίρεση οργάνων του σώματος. Αλλά δεν είναι όλες οι περιπτώσεις αυτής της βαριάς μορφής παραβατικότητας πράξεις εμπορίας οργάνων σχετιζόμενες σχετίζονται κατ' ανάγκη με την εμπορία των ίδιων των ανθρώπων, όπως η περίπτωση της παράβασης του Ν. 2737/1999, που επιτρέπει την αφαίρεση ιστών και οργάνων από άνθρωπο ζώντα ή νεκρό με προορισμό τη μεταμόσχευση⁹¹ σε άλλον άνθρωπο, μόνο όμως υπό τον όρο ότι γίνεται χωρίς παροχή ανταλλάγματος και ότι διενεργείται για θεραπευτικούς σκοπούς.

16) Απαγωγή, παράνομη κατακράτηση και ομηρία

Σε ενωσιακό επίπεδο δεν έχει επιτευχθεί εναρμόνιση προς την αντιμετώπιση των αδικημάτων της αρπαγής, της παράνομης κατακράτησης και της περιαγωγής σε ομηρία.

⁸⁹ Βλ. σχετ. Δ. Κιούπη, Εμπόριο ανθρωπίνων οργάνων – Ένα παγκόσμιο εγκληματικό φαινόμενο και ο ρόλος του Διαδικτύου, ΠοινΛ 2002.1629. Για σχετικά δεδομένα, βλ. και www.transplant.org

⁹⁰ Βλ. Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, Οι ποινικές διατάξεις για την εμπορευματοποίηση ανθρωπίνων οργάνων, ΠοινΔικ 2003.305.

⁹¹ Βλ. Α. Κωνσταντινίδη, Η ποινική αντιμετώπιση των μεταμοσχεύσεων, ΠοινΧρον 2003.481 (482)

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της σύλληψης ομήρων της 17.12.1979⁹² περιλαμβάνει τον ορισμό του σχετικού αδικήματος και προβλέπει την θέσπιση κατάλληλων ποινών.

Στην ελληνική έννομη τάξη, συγκεκριμένα, η αρπαγή τυποποιείται στο άρθρο 322 ΠΚ, η αρπαγή ανηλίκων στο άρθρο 324 ΠΚ, η παράνομη κατακράτηση στο 325 ΠΚ και το αδίκημα της «ακούσιας απαγωγής» αποτυπώνεται στο άρθρο 327 ΠΚ .

Προς αποφυγή τυχόν ερμηνευτικών αποκλίσεων φαίνεται ορθό να λαμβάνεται υπόψη από τις εθνικές αρχές ο ορισμός της Σύμβασης του ΟΗΕ⁹³.

17) Ρατσισμός και ξενοφοβία

Το διαμορφωμένο σε διεθνές νομοθετικό επίπεδο, πλαίσιο προστασίας των φυλετικών διακρίσεων δεν εξαρκεί για την, χωρίς αποκλίσεις, από τις εθνικές νομοθεσίες, αντιμετώπιση του εγκληματικού φαινομένου του ρατσισμού και της ξενοφοβίας καθώς οι ουσιώδεις διαφορές στις εθνικές νομοθεσίες ως προς την τυποποίηση των αδικημάτων αυτών, τόσο ως προς το περιεχόμενο, αλλά και ως το πεδίο εφαρμογής, ασκούν μεγάλη επίδραση στο ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως και ενδέχεται να δημιουργήσουν προβλήματα.

Ενδεικτικό παράδειγμα ότι στη Γερμανία και σε ορισμένα άλλα κράτη επίσης για την τιμώρηση της άρνησης του ολοκαυτώματος, επιβάλλεται ποινή, ενώ στην δική μας έννομη τάξη μέχρι πρόσφατα η συμπεριφορά αυτή

⁹² Βλ. www.unodc.org/terrorism_conventions_hostages.html. Κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν. 1688/1987 και τέθηκε σε ισχύ ως προς τη χώρα μας στις 18.7.1987. Για το κείμενο της Σύμβασης στα ελληνικά βλ. Ι. Κρατερό - Σ. Περράκη, Κείμενα Διεθνούς Πρακτικής – Γενικό και ειδικό Διεθνές Δίκαιο, σ. 461

⁹³ Σύμφωνα με το άρθρο 1 του συμβατικού αυτού κειμένου, διαπράττει το έγκλημα της σύλληψης ομήρων «οποιοσδήποτε συλλαμβάνει ένα πρόσωπο ή το κρατά αιχμάλωτο και απειλεί ότι θα το σκοτώσει, θα το τραυματίσει ή ότι θα συνεχίσει να το κρατά αιχμάλωτο, με σκοπό να εξαναγκάσει ένα τρίτο μέρος, δηλαδή ένα κράτος, μια διεθνή διακυβερνητική οργάνωση, ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή μια ομάδα προσώπων, να προβεί σε μια οποιαδήποτε πράξη ή να την αποφύγει ως ρητή ή σιωπηρή προϋπόθεση της απελευθέρωσης του ομήρου»

δεν θεωρείτο ποινικά κολάσιμη και σε άλλες έννομες τάξεις ακόμη και σήμερα.

Ο ευκρινής και κοινός σε ενωσιακό επίπεδο διά των ενωσιακών νομοθετημάτων προσδιορισμός των αξιόποινων συμπεριφορών του ρατσισμού και της ξενοφοβίας είναι αναγκαίος μονόδρομος, διότι διαφορετικά η χρήση του ορισμού του κράτους έκδοσης ως προς τη συγκεκριμένη εγκληματική συμπεριφορά είναι πιθανό να οδηγήσει σε αποκλίνουσα εφαρμογή της ρύθμισης από τις εθνικές αρχές του κράτους που καλείται να εκτελέσει το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης.

Το Συμβούλιο θέσπισε την 2008/913/ΔΕ απόφαση – πλαίσιο της 28^{ης} Νοεμβρίου 2008, η οποία ενσωματώθηκε στην ελληνική εσωτερική έννομη τάξη με τον Ν. 4285/2014 «Για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου».

18) Οργανωμένες ή ένοπλες ληστείες και κλοπές

Όπως προελέχθη και σε άλλα αδικήματα η δικαστική συνδρομή του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης διευκολύνεται από την εναρμόνιση της ποινικής αντιμετώπισης του εγκληματικού φαινομένου σε ενωσιακό επίπεδο.

Τα αδικήματα των οργανωμένων ή ένοπλων κλοπών, παρά την αυξημένη απαξία τους⁹⁴, δεν ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία και παρά το ότι όταν διαπράττονται στα πλαίσια εγκληματικής οργάνωσης, συρρέουν αληθινά με το έγκλημα της συμμετοχής σε αυτήν, λόγω της ετερότητας του προσβαλλόμενου έννομου αγαθού (αφενός της ιδιοκτησίας και της δημοσίας τάξεως αφετέρου).

Η απουσία ενός ενιαίου ενωσιακού πλαισίου, για τα εγκλήματα αυτά και η εξ' αυτού του λόγου ανομοιογένεια σχετικά με την ποινική αντιμετώπιση στις εθνικές έννομες τάξεις των κρατών μελών, καθιστά

⁹⁴ Βλ. Ι. Μανωλεδάκη, Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, άρθρα 372-384 Α ΠΚ, σ. 6 -7

επιτακτική ανάγκη την παρέμβαση του κοινοτικού νομοθέτη ως προς τον καθορισμό των όρων τέλεσης των αξιόποινων αυτών συμπεριφορών, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι η εξαίρεσή τους από τον έλεγχο του διττού αξιοποίνου θα πραγματοποιείται υπό τους ίδιους όρους από τις εθνικές δικαστικές αρχές.

19) Παράνομη εμπορία πολιτιστικών αγαθών, περιλαμβανομένων των αρχαιοτήτων και των έργων τέχνης

Ο διασυννοριακός χαρακτήρας, η αυξημένη συχνότητα τέλεσης των αδικημάτων, το μεγάλο διακύβευμα στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς των κρατών μελών και η αυξημένη απαξία θα εξηγούσε ένα ενιαίο νομοθετικό πλαίσιο δεσμευτικής ισχύος, που θα διασφάλιζε την εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών. Καθώς στην ενωσιακή έννομη τάξη, το ζήτημα της νόμιμης κυκλοφορίας πολιτιστικών αγαθών, ρυθμίζεται λόγω του ότι συναρμονίζεται προς το κοινοτικό καθεστώς της ελεύθερης κυκλοφορίας αγαθών, οι σχετικές διατάξεις έχουν διοικητικό και όχι ποινικό χαρακτήρα. Εν τούτοις δεν υπάρχει απόλυτη διασαφήνιση για τον προσδιορισμό του «παρανόμου» χαρακτήρα της εμπορίας και συγκεκριμένα ως προς τις προϋποθέσεις νόμιμης κτήσης της κυριότητας του πολιτιστικού αγαθού, που αποτελεί πρόκριμα του αστικού δικαίου για την κατάφαση της παράνομης φύσης της διακίνησης.

Λόγω της ελλείψεως εναρμονίσεως των ποινικών ρυθμίσεων των κρατών μελών, αποτελεί επισφαλές κριτήριο η προσφυγή στη νομοθεσία του κράτους μέλους έκδοσης, αφού έχει ενταχθεί στον κατάλογο των εγκλημάτων που εξαιρούνται του ελέγχου του διττού αξιοποίνου, είναι πιθανό να οδηγήσει σε άνιση μεταχείριση των εκζητουμένων ανάλογα με την εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία.

Στην Ελλάδα πράξεις παράνομης εμπορίας πολιτιστικών αγαθών τιμωρούνται ποινικά κυρίως με βάση το Ν. 3028/2002 για την προστασία των

αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς⁹⁵, η γερμανική νομοθεσία δεν προβλέπει καν την ποινική τιμώρησή της εν λόγω συμπεριφοράς, αλλά μόνο κυρώσεις αστικού χαρακτήρα.

Η επιλογή του έλληνα νομοθέτη του Ν. 3251/2004 να χρησιμοποιήσει στο άρθρο 10 παρ. ιθ στενότερο όρο από αυτόν της απόφασης πλαίσιο που κάνει λόγο για διακίνηση μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα καθώς η διασταλτική ερμηνεία θα ήταν ανεπίτρεπτη, διότι θα απέβαινε εις βάρος του εκζητούμενου, θα πρέπει οι αρμόδιες δικαστικές αρχές να περιορίζουν τις περιπτώσεις υπαγωγής στην εξαίρεση ελέγχου του διττού αξιολογίου μόνο σε εκείνες τις περιπτώσεις διακίνησης, που τελούνται με σκοπό το κέρδος.

20) Απάτη

Η απάτη⁹⁶ είναι αδίκημα μεγάλης διασυννοριακής εμβέλειας καθώς οι νέες τεχνολογίες έχουν δώσει μεγαλύτερες ευχέρειες και ευκαιρίες αλλά και ευρύτερα πεδία τέλεσης του αδικήματος.

Η έλλειψη εναρμόνισης σχετικά με τον ορισμό της νομοτυπικής μορφής του εγκλήματος στις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών εξάγεται και μόνο από το γεγονός της ορολογικής απόκλισης στις επιμέρους μεταφράσεις της απόφασης πλαίσιο, καθώς οι όροι που χρησιμοποιήθηκαν στις ενωσιακές γλώσσες δεν έχουν ταυτόσημη νοηματοδότηση της περιγραφόμενης δι' αυτών πράξεως.

Η θέσπιση διαφορετικών όρων τέλεσης και εξαιτίας των θεωριών⁹⁷ αλλά και της ύπαρξης πολυάριθμων παραλλαγών του συγκεκριμένου

⁹⁵ Το κείμενο του νόμου είναι δημοσιευμένο σε ΠοινΧρον 2002.669. Για αναλυτική παρουσίαση του νόμου αυτού βλ. Ι. Χατζοπούλου, Ο Ν. 3028/2002 «Για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς», ΕλλΔνη 2004.652. Θα πρέπει, επίσης, να επισημανθεί ότι υφίσταται άμεση συσχέτιση του εν λόγω αδικήματος με το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, καθώς το άρθρο 70 του Ν. 3028/2002 επεκτείνει την εφαρμογή του Ν. 2331/1995 για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στις αξιόποινες πράξεις που έχουν ως αντικείμενο μνημείο (εδάφιο αθ του άρθρου 1 Ν.2331/1995)

⁹⁶ Όπως προαναφέρθηκε, έχει επιχειρηθεί προσέγγιση σε ενωσιακό επίπεδο μόνο ως προς το ειδικό αδίκημα της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, με τη σχετική Σύμβαση, που κυρώθηκε από τη χώρα μας με το Ν. 2803/2000

αδικήματος, στις εθνικές ποινικές νομοθεσίες των κρατών μελών αποτελεί ένα ακόμη παράγοντα, που μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα παραβιάσεως της αρχής της ισότητας, αν εφαρμοστεί μόνο το κριτήριο του νομοθετικού πλαισίου του εκζητούντος κράτους, καθώς η εγκληματική κατά το εκζητούν κράτος συμπεριφορά μπορεί να μην είναι καν παραβατική ελλειπόντων συγκεκριμένων προϋποθέσεων της αντικειμενικής υποστάσεως του εγκλήματος στο κράτος έκδοσης.

Στο άρθρο 386 του ΠΚ η αντικειμενική υπόσταση της απάτης οριοθετείται ως παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή η αθέμιτη απόκρυψη ή παρασιώπηση αληθινών, που ο δράστης εκδηλώνει, και με το εντάσσεται στην έννοια του γεγονότος μόνο εξωτερικό γεγονός του παρόντος ή του παρελθόντος. Δεν είναι όμως αντίστοιχες οι προϋποθέσεις για την στοιχειοθέτηση της αντικειμενικής υποστάσεως του αδικήματος σε άλλες εθνικές νομοθεσίες.

Έτσι μπορεί να υπάρξει ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως κάποιου τρίτου κράτους μέλους για απάτη, που στην ελληνική έννομη τάξη δεν θα ήταν αξιόποινη, αν η παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή η αθέμιτη απόκρυψη ή παρασιώπηση αληθινών αφορούσε την ενδιάθετη πρόθεση του δράστη να μην εκπληρώσει τα συμπεφωνημένα⁹⁸.

Η προσέγγιση σε ενωσιακό επίπεδο διά ενός ενιαίου ορισμού στον οποίο να εμπίπτουν στην έννοια της απάτης εκείνες οι πράξεις παραπλάνησης, μέσω των οποίων επιδιώκει ο δράστης να αποκτήσει παράνομα, είτε ο ίδιος είτε τρίτος περιουσιακή ωφέλεια, με αποτέλεσμα από την ενέργειά του αυτή να επέρχεται περιουσιακή βλάβη του θύματος, θα

⁹⁷ Για τις θεωρίες αυτές βλ. Μ. Μαργαρίτη, Ποινικός Κώδικας, Ερμηνεία, άρθρο 385, εισαγωγικό

⁹⁸ Εάν η συμπεριφορά συνοδεύεται από ψευδείς διαβεβαιώσεις και παραστάσεις άλλων γεγονότων που αναφέρονται στο παρελθόν ή στο παρόν, κατά τον τρόπο που να δημιουργείται η εντύπωση της μελλοντικής εκπλήρωσης, υπό τις προϋποθέσεις τις εμφανιζόμενης ψευδούς κατάστασης, από το δράστη, θεωρείται ότι στοιχειοθετείται το αδίκημα στην ολλανδική έννομη τάξη άρθρ. 326 Wetboek van Strafrecht. Βλ. σχετ. N. Keijzer, The double criminality requirement, σε R. Blekxtoon, W. van Ballegooij, Handbook on the European arrest warrant, σελ. 157

βοηθούσε καταλυτικά στην υπέρβαση των προαναφερθέντων προβλημάτων εγκολλπούμενη στις νομοτυπικές μορφές των εθνικών νομοθεσιών.

21) Εκβίαση

Παρότι το σχετικό αδίκημα υφίσταται, σε όλες τις ποινικές νομοθεσίες των κρατών μελών, εν τούτοις δεν τυποποιείται ομοιόμορφα⁹⁹, λόγω αποκλίσεων κυρίως ως προς τη συστηματική θέση του συγκεκριμένου εγκλήματος στην ποινική νομοθεσία των κρατών μελών¹⁰⁰, ως προς τους τιθέμενους όρους της αντικειμενικής του υπόστασης γενικά αλλά και ειδικά ως προς το είδος της απαιτούμενης απειλής, ως στοιχείο της αντικειμενικής υποστάσεως.

Σύμφωνα με το άρθρο 385 του ελληνικού ΠΚ, «η επιδίωξη παράνομου περιουσιακού οφέλους» είναι συστατικό στοιχείο του αδικήματος και γι' αυτό το άρθρο 10 παρ. 2 του Ν. 3251/2004 παραπέμπει μόνο στην εκβίαση, επειδή στην ελληνική έννομη τάξη η συμπεριφορά της αθέμιτης προστασίας έναντι παράνομου περιουσιακού οφέλους (που υπήρχε στην απόφαση πλαίσιο) συνιστά διακεκριμένη παραλλαγή της εκβίασης.

Σε άλλα δικαιικά συστήματα όπως το γαλλικό¹⁰¹ δεν αναφέρεται καν η εν λόγω προϋπόθεση, της επιδίωξης παράνομου περιουσιακού οφέλους, στη νομοτυπική περιγραφή του αδικήματος.

Η “απειλή” στην ελληνική έννομη τάξη είναι όρος που προβλέπεται να συντρέχει για την θεμελίωση του εγκλήματος της εκβίασης, χωρίς όμως να γίνεται στην ελληνική διάταξη ειδικότερη αναφορά στο είδος αυτής. Εν τούτοις σε άλλες εθνικές έννομες τάξεις της Ένωσης έχουν προστεθεί στην νομοτυπική περιγραφή του αδικήματος αόριστες νομικές έννοιες περί βαρύτητας της απειλής, που πρέπει να συντρέξουν για την στοιχειοθέτηση του εγκλήματος.

⁹⁹ Βλ. σχετ. Β. Αλεξανδρή, Το έγκλημα της εκβίασης, σ. 33. Πρβλ. Ι Μανωλεδάκη, Η προστασία της πολιτειακής εξουσίας κατά τον ελληνικό Ποινικό Κώδικα, σ. 29 - 30

¹⁰⁰ Βλ. σχετ. Β. Αλεξανδρή, ό.α.π., σ. 40 - 41

¹⁰¹ Βλ. άρθρ. 400 παρ. 2 του γαλλικού ΠΚ

Επίσης οι εθνικές νομοθεσίες παρουσιάζουν αποκλίσεις ως προς τις επιβαρυντικές περιστάσεις, ως προς την διακύμανση του πλαισίου των ποινών, καθώς και ως προς τις μορφές που μπορεί να διαλάβει το εγκληματικό αυτό φαινόμενο.

Οι παρατηρούμενες αποκλίσεις, οδήγησαν σε μεταφραστικές διαφοροποιήσεις κατά την απόδοση της εγκληματικής αυτής συμπεριφοράς που αναφέρεται στην απόφαση πλαίσιο στις ενωσιακές γλώσσες. Αποτέλεσμα τούτου είναι άλλοτε να γίνεται ευρύτερη και άλλοτε στενότερη περιγραφή και οριοθέτηση του αδικήματος και να ελλοχεύει ο κίνδυνος η παράδοση του εκζητούμενου να γίνεται για έγκλημα κατά τη νομοθεσία του κράτους έκδοσης, όχι όμως και κατά τη νομοθεσία του κράτους εκτέλεσης.

22) Παράνομη απομίμηση και πειρατεία προϊόντων

Η παράνομη απομίμηση και “πειρατεία” προϊόντων θίγει ευθέως τα δικαιώματα πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, και τα συγγενικά δικαιώματα των δημιουργών.

Ο μεγάλος αριθμός διεθνών συμβάσεων¹⁰² έχει καθιερώσει ένα πλέγμα προστασίας κυρίως αστικής και εμπορικής φύσεως.

Οι εν λόγω παραβατικές συμπεριφορές πλήττουν την λειτουργία της εσωτερικής ευρωπαϊκής αγοράς και στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό και γι' αυτό η οδηγία 2004/48/ΕΚ¹⁰³, στόχευσε στην προσέγγιση των εθνικών

¹⁰² Ενδεικτικά: Σύμβαση της Βέρνης «για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων» του 1886 που κυρώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με το Ν. 100/1975, Παγκόσμια Σύμβαση για την πνευματική ιδιοκτησία της Γενεύης, του 1952 που κυρώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη ν.δ. 4254/1962, Σύμβαση της Ρώμης σχετικά με την «προστασία των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών φωνογραφήματων και των οργανισμών ραδιοφωνίας και τηλεόρασης» του 1961 που κυρώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη Ν. 2054/1992, Διεθνής Σύμβαση «περί της προστασίας των παραγωγών φωνογραφήματων εναντίον της μη επιτρεπόμενης αναπαραγωγής των φωνογραφήματων τους», Σύμβαση Γενεύης του 1971 στην ελληνική έννομη τάξη με Ν. 2148/1993), καθώς και Διεθνής Σύμβαση των Βρυξελλών που αφορά «τη διανομή σημάτων φορέων προγραμμάτων μεταδομένων μέσω δορυφόρων», του 1974 που κυρώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με το Ν. 1944/1991)

¹⁰³ Οδηγία 2004/48/ΕΚ των Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29.4.2004, σχετικά με τα μέτρα και τις διαδικασίες που αποσκοπούν στη διασφάλιση του σεβασμού των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, ΕΕ L 157, της 30.4.2004, σ. 45

νομοθετικών συστημάτων. Η επιβολή όμως ενιαίων μέτρων ποινικού χαρακτήρα κατά της απομίμησης και πειρατείας, με βάση την τελική έκδοση της κοινοτικής αυτής πράξης αφήνει περιθώρια διακριτικής ευχέρειας στα κράτη μέλη ως προς τη θέσπιση των σχετικών με τις παραβατικές αυτές συμπεριφορές ποινικών κυρώσεων.

Στη χώρα μας, με το άρθρο 66 παρ. 1 και 2 του Ν. 2121/1993 περί πνευματικής ιδιοκτησίας και με το άρθρο 28 του Ν. 2239/1994 περί σημάτων παρέχεται ικανή ποινική προστασία.

Καθώς όμως η συντριπτική πλειοψηφία των κρατών μελών έχει προσδώσει αξιόποιο χαρακτήρα στις συμπεριφορές της παράνομης απομίμησης και πειρατείας, η νομική κατάσταση στις επιμέρους εθνικές νομοθεσίες, δεν διαφαίνεται να υφίσταται ιδιαίτερο πρόβλημα στην εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως για τα αδικήματα αυτής της κατηγορίας, που έχουν περιληφθεί στον κατάλογο του μη ελέγχου του διττού αξιοποίνου.

23) Πλαστογραφία δημοσίων εγγράφων και εμπορία πλαστών εγγράφων

Η πλαστογραφία δημοσίων εγγράφων και η εμπορία πλαστών, ακόμη κι όταν δεν εμφανίζει διασυνοριακό χαρακτήρα¹⁰⁴ έχει ιδιαίτερη κοινωνικοηθική απαξία και εμφανίζει έξαρση, καθώς οι δράστες εκμεταλλεύονται και αξιοποιούν τις νέες τεχνολογίες προς αυτή την κατεύθυνση.

Η ποινική αντιμετώπιση των εγκλημάτων αυτών σε ενωσιακό επίπεδο έχει αφεθεί ουσιαστικά στις προβλέψεις των σχετικών διατάξεων στις εθνικές νομοθεσίες και γι' αυτό αφήνονται περιθώρια για αποκλίνουσες ερμηνείες από τα εθνικά δικαστήρια.

¹⁰⁴ Σημειώνεται ότι, παρά την έλλειψη εναρμόνισης, η «νοθεία κρατικών εγγράφων και εμπορία πλαστών» εμπίπτουν στους τομείς οργανωμένης εγκληματικότητας στους οποίους η Ευροπολ δύναται να αναλάβει δράση, καθώς περιλαμβάνονται στο Παράρτημα της Σύμβασης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομίας.

Το ότι η έννοια του δημοσίου εγγράφου δεν έχει ταυτόσημο περιεχόμενο στις εθνικές έννομες τάξεις των κρατών μελών επιτείνει το πρόβλημα. Διότι είναι γνωστό από την θεώρηση του δημοσίου εγγράφου στην ελληνική έννομη τάξη πώς τέτοιο, νοείται αυτό που εκδίδεται από καθ' ύλη και κατά τόπο αρμόδιο υπάλληλο και είναι προορισμένο για εξωτερική κυκλοφορία προς πλήρη απόδειξη κάθε γεγονότος που βεβαιώνεται σε αυτό και έναντι πάντων¹⁰⁵. Δεν είναι αυτή η αντιμετώπιση που επιφυλάσσεται στην σχετική έννοια και συχνά από ορισμένα κράτη μέλη αποδίδεται διαφορετικό περιεχόμενο¹⁰⁶.

Στη χώρα μας, συγκεκριμένα, τυγχάνουν εφαρμογής τα άρθρα 216 ΠΚ περί πλαστογραφίας, 217 ΠΚ περί πλαστογραφίας πιστοποιητικών και 218 ΠΚ περί πλαστογραφίας ή νόθευσης επίσημων ενσήμων δηλωτικών αξίας. Επιπλέον, όταν η πράξη στρέφεται κατά του δημοσίου ή κατά νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή άλλου νομικού προσώπου από αυτά που αναφέρονται στο άρθρο 263 Α ΠΚ και το συνολικό όφελος που επιδίωξε ο δράστης ή η συνολική ζημία κατά του δημοσίου υπερβαίνει το ποσό των 15.000 ευρώ, εφαρμοστέο είναι το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 1608/1950 περί καταχραστών του δημοσίου.

Η διεύρυνση της απόφασης πλαίσιο, για την εξαίρεση από τον έλεγχο του διττού αξιοποίνου, στον ελληνικό νόμο, με την συμπερίληψη και της εμπορίας εν γένει πλαστών εγγράφων, στην οποία δεν προέβησαν άλλα κράτη μέλη, αλλά και η χρησιμοποίηση στην μετάφραση στις ενωσιακές γλώσσες διαφορετικών όρων που αντιστοιχούν σε διαφορετική νοηματοδότηση των σχετικών εννοιών της απόφασης πλαίσιο, αλλά και στους εθνικούς νόμους μεταφοράς, καθιστούν αναγκαίο κατά την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως να λαμβάνεται υπόψη η στενότερη

¹⁰⁵ Βλ. άρθρα 438 και 439 ΚΠολΔ. Βλ. σχετ. ΑΠ 804/1993, ΠοινΧρον 1993.550, ΑΠ 1099/1994, ΠοινΧρον 1994.837, ΑΠ 1765/1994, ΠοινΧρον 1995.70, ΑΠ 1563/1998, ΠοινΧρον 1998.905, ΑΠ 147/1998, ΠοινΧρον 1998. 777, ΑΠ 507/2000, ΠοινΧρον 2000. 977

¹⁰⁶ Βλ. σχετ. R. Blekxtoon, *Commenatry on article by article basis*, σε R. Blekxtoon, W. Van Ballegooij, *Handbook on the European arrest warrant*, σελ. 32

ερμηνευτική εκδοχή, ως εξυπηρετούσα το συμφέρον του εκζητουμένου, όσο και συναρμοζόμενη προς την αρχή της αμοιβαιότητας. Διότι διαφορετικά, αν το μόνο κριτήριο είναι η νομοθεσία του κράτους έκδοσης, η εφαρμογή του ευρωπαϊκού εντάλματος ως προς το συγκεκριμένο έγκλημα θα πραγματοποιείται υπό άνισους όρους.

24) Πλαστογραφία μέσω πληρωμής

Η έννοια της «παραχάραξης μέσω πληρωμής», της απόφασης πλαίσιο δεν μεταφέρθηκε αυτούσια στην εθνική έννομη τάξη, καθώς το αντίστοιχο άρθρο 10 παρ. 2 στ. κδ' του Ν.3251/2004, αναφέρεται στην έννοια της «πλαστογραφίας μέσω πληρωμής».

Οι δύο όμως έννοιες παραχάραξη και πλαστογραφία έχουν ουσιώδεις διαφορές ως προς το υλικό αντικείμενο τέλεσης.

Κατά την ελληνική έννομη τάξη, στο άρθρο 214 ΠΚ αναφέρονται περιοριστικά οι τίτλοι που εξομοιώνονται με χαρτονομίσματα και εις βάρος των οποίων μπορεί να τελεστεί παραχάραξη. Αναλογική ερμηνεία της διάταξης δεν είναι δυνατή, διότι θα λειτουργούσε εις βάρος του κατηγορουμένου¹⁰⁷.

Έτσι κατά το εθνικό δίκαιο η παραχάραξη είναι δυνατό να τελεστεί ως προς τραπεζογραμμάτια, ομολογίες που περιέχουν υπόσχεση πληρωμής ορισμένου χρηματικού ποσού, μετοχές, προσωρινούς τίτλους μετοχών, τοκομερίδια, μερισματαποδείξεις ή αποδείξεις για την ανανέωση τέτοιων μερισμάτων, τίτλους εις τον κομιστή, οι οποίοι εκδόθηκαν από κάποιον που είχε το δικαίωμα να τους εκδώσει ή φαίνονται ότι εκδόθηκαν από τέτοιο πρόσωπο.

¹⁰⁷ Βλ. άρθρο 214 ΠΚ, το οποίο αναφέρει περιοριστικά τους τίτλους που εξομοιώνονται με χαρτονομίσματα και εις βάρος των οποίων μπορεί να τελεστεί παραχάραξη. Αναλογική ερμηνεία της διάταξης δεν είναι δυνατή, διότι θα λειτουργούσε εις βάρος του κατηγορουμένου. Βλ. Μ. Μαργαρίτη, Ποινικός Κώδικας – Ερμηνεία, άρθρο 1, αρ. περ. 26 και άρθρο 215, αρ. περ. 4

Κατ' αντιδιαστολή ως μη περιλαμβανόμενα στην εν λόγω διάταξη τα μη αναφερόμενα σε αυτή μέσα πληρωμής όπως οι συναλλαγματικές, τα γραμμάτια εις διαταγή, οι επιταγές, οι ταξιδιωτικές επιταγές, αλλά και οι πιστωτικές κάρτες, είναι μέσα πληρωμής τα οποία κατά τον ελληνικό νόμο είναι δεκτικά μόνο πλαστογραφίας και όχι παραχάραξης.

Η διάσταση της, σε διεθνές επίπεδο, αντιμετώπισης της παραχάραξης σε σχέση με την σε ενωσιακό επίπεδο αντιμετώπιση μόνο της πλαστογραφίας δεν βοηθά στην εξεύρεση ενός κοινού βηματισμού σχετικά με την κοινή αντιμετώπιση από το σύνολο των κρατών εγκληματικής συμπεριφοράς.

Διότι με την απόφαση πλαίσιο 2001/413/ΔΕΥ της 28.5.2001 για την καταπολέμηση της απάτης και της πλαστογραφίας που αφορούν τα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών, η οποία περιλαμβάνει ορισμό των μέσων πληρωμής, προβλέπει σειρά αξιόποινων συμπεριφορών που σχετίζονται με την πλαστογραφία μέσων πληρωμής και επιβάλλει σε κάθε κράτος μέλος να λάβει τα απαραίτητα μέτρα, προκειμένου να εξασφαλίσει ότι οι εν λόγω εγκληματικές συμπεριφορές επισύρουν αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές ποινές, πλην όμως, δεν έχουν εναρμονισθεί εισέτι όλες οι εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών.

25) Λαθρεμπόριο ορμονικών ουσιών και άλλων αυξητικών παραγόντων

Η ποινική τυποποίηση του εγκλήματος του λαθρεμπορίου ορμονικών ουσιών και άλλων αυξητικών παραγόντων, παρουσιάζει ανομοιομορφία στον τρόπο που αντιμετωπίζεται νομοτυπικά από τον εθνικό νομοθέτη κάθε κράτους μέλους. Οι σχετικές ενωσιακές πράξεις δεν θεσπίζουν ενιαίο ποινικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση του φαινομένου συμβάλλοντας στην προσαρμογή των εθνικών νομοθεσιών των κρατών μελών που εμφανίζουν σημαντικές αποκλίσεις.

Στη χώρα μας, μάλιστα, η συγκεκριμένη συμπεριφορά δεν έχει αξιολογηθεί καν ως in abstracto αξιόποινη¹⁰⁸.

26) Λαθρεμπόριο πυρηνικών και ραδιενεργών ουσιών

Το λαθρεμπόριο πυρηνικών και ραδιενεργών ουσιών, εμφανίζει τα μικρότερα προβλήματα εκ της εντάξεως της συγκεκριμένης παραβατικής συμπεριφοράς στην εξαίρεση του ελέγχου του διττού αξιοποίνου, καθώς έχει υπάρξει ικανός αριθμός συμφώνων συνεργασίας και συμβατικών κειμένων¹⁰⁹, με σκοπό την αντιμετώπιση αυτού του εγκλήματος και το περιεχόμενο και οι σχετικοί ορισμοί έχουν αποτυπωθεί στο σύνολο των εθνικών νομοθεσιών, με αποτέλεσμα να μην αναφύονται προβλήματα από την κατάργηση του ελέγχου του διττού αξιοποίνου ως προς το συγκεκριμένο έγκλημα.

27) Εμπορία κλεμμένων οχημάτων

Παρά το ότι η εμπορία κλεμμένων οχημάτων αναπτύσσεται ως εγκληματική έκφανση οργανωμένων εγκληματικών οργανώσεων και έχει και διασυνοριακό χαρακτήρα¹¹⁰ δεν έχει αντιμετωπιστεί νομοθετικά με αποτελεσματικό τρόπο σε ενωσιακό επίπεδο, που να εναρμονίζει τις εθνικές έννομες τάξεις. Έτσι η τυχόν πρόβλεψη διαφορετικών όρων τέλεσης στη νομοτυπική μορφή του εγκλήματος στην κάθε εθνική έννομη τάξη ή ο μη ταυτόσημος προσδιορισμός της έννοιας των οχημάτων, αποτελεί ένα πρόβλημα προς αντιμετώπιση.

¹⁰⁸ Βλ. Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, Ο νόμος για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, ΠοινΔικ 2004.773 (775) και Χ. Μυλωνόπουλο, Έκθεση Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής, ΠοινΛ 2004.968 και ΠοινΧρον 2004.1047(1049)

¹⁰⁹ Σύμβαση στα πλαίσια του ΟΗΕ στις 3.3.1980, για ητ φυσική προστασία του πυρηνικού υλικού, η σύμβαση για την απαγόρευση ανάπτυξης, παραγωγής, αποθήκευσης και χρήσης των χημικών όπλων και την καταστροφή τους²⁸⁷, με τα Προσαρτήματα της, που υπογράφηκε στο Παρίσι στις 13.1.1993²⁸⁸, καθώς και το Πρωτόκολλο της Γενεύης του 1925, το οποίο απαγορεύει τη χρήση χημικών όπλων ως μέθοδο εχθροπραξίας

¹¹⁰ Βλ. Γ. Χλούπη, Διασυνοριακό και υπερεθνικό οργανωμένο έγκλημα, σ. 207

28) Βιασμός

Ο βιασμός τυποποιείται αυτοτελώς σε όλες τις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών της ένωσης. Παρ' όλ' αυτά ούτε σε αυτή την περίπτωση η συγκεκριμένη εγκληματική συμπεριφορά έχει αντιμετωπιστεί ενιαία με κάποιο νομοθέτημα διεθνούς, ευρωπαϊκού ή ενωσιακού χαρακτήρα. Οι διατάξεις των επιμέρους κρατών εμφανίζουν ποικιλία, τόσο ως προς τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις πλήρωσης της αντικειμενικής υπόστασης, όσο και ως προς τον απαιτούμενο βαθμό δόλου ή την αυστηρότητα των προβλεπόμενων κυρώσεων.

Κατά την ελληνική έννομη τάξη ο βιασμός έχει νομοτυπική μορφή που περιγράφεται στο οικείο άρθρο του ΠΚ: «όποιος με σωματική βία ή απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου εξαναγκάζει άλλον σε συνουσία ή σε ανοχή ή επιχείρηση ασελγούς πράξης¹¹¹».

Άλλα κράτη μέλη διαθέτουν στο ποινικό τους οπλοστάσιο αντίστοιχη νομοτυπική μορφή, αλλά με πιο αυστηρές προϋποθέσεις για τη στοιχειοθέτηση του εγκληματικής συμπεριφοράς. Ενδεικτικά στην Ολλανδία, εμπίπτουν στην έννοια του βιασμού ακόμη και λιγότερο επαχθείς συμπεριφορές, οι οποίες στην ελληνική έννομη τάξη θα συνιστούσαν το πλημμέλημα της «προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας¹¹²».

Επίσης παρατηρούνται διαφοροποιήσεις σχετικά με το κριτήριο της ανάγκης κάμψης της αντίστασης του θύματος, για να χαρακτηριστεί η πράξη βιασμός, αλλά και διαφοροποιήσεις στη νομοτυπική μορφή του αδικήματος.

Η αντιμετώπιση σε άλλες εθνικές νομοθεσίες της αυτής πράξης ως κακουργηματικής και σε άλλα ως πλημελληματικής, δεν φαίνεται αφ' εαυτής να δημιουργεί ιδιαίτερο πρόβλημα. Αυτό που δημιουργεί πρόβλημα είναι η απουσία από την διεθνή, αλλά κυρίως από την ευρωπαϊκή έννομη τάξη

¹¹¹ Άρθρο 336 παρ. 1 ΠΚ, όπως τροποποιήθηκε από το Ν. 3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας. Για το αδίκημα του βιασμού βλ. αναλυτικά Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, Ποινικό Δίκαιο – Ειδικό Μέρος, σ.155 και Α. Σαρελή, Βιασμός – Η τυποποίηση του στον ελληνικό ΠΚ, σ. 73

¹¹² Άρθρο 337 ΠΚ. Βλ. σχετ. Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, Ποινικό Δίκαιο – Ειδικό Μέρος, σ. 186

νομοθετήματος, που να προσδιορίζει κοινό πλαίσιο για τους όρους της ειδικής υπόστασης του αδικήματος του βιασμού. Διότι είναι επισφαλές για την αρχή της ισότητάς να εναπόκειται, λόγω της συμπερίληψης του εν λόγω αδικήματος στον κατάλογο εξαίρεσης του ελέγχου του διττού αξιολογίου, ως μόνο κριτήριο έκδοσης η πρόβλεψη της νομοθεσίας του εκζητούντος κράτους¹¹³.

29) Εμπρησμός με πρόθεση

Το αδίκημα του εμπρησμού από πρόθεση εμφανίζει νομοτυπική περιγραφή ως εγκληματική συμπεριφορά σε όλες τις εθνικές έννομες τάξεις των κρατών μελών. Παρ' όλ' αυτά οι ρυθμίσεις σε κάθε κράτος συγκρινόμενες μεταξύ τους είναι ανομοιομορφες κυρίως ως προς έννομο αγαθό¹¹⁴ που πλήττει η συγκεκριμένη εγκληματική συμπεριφορά. Δηλαδή αλλού αντιμετωπίζεται ως πλήττουσα ατομικά έννομα αγαθά¹¹⁵ και αλλού τη δημόσια ασφάλεια. Αυτές οι διαφορετικές προσεγγίσεις επιδρούν στην ερμηνεία και εφαρμογή της εκάστοτε διάταξης από τις δικαστικές αρχές των κρατών μελών.

30) Εγκλήματα που εμπíπτουν στην αρμοδιότητα του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου

¹¹³ Βλ. για παράδειγμα την απόφαση ΑΠ 109/2006, ΠοινΛ 2006.99, με βάση την οποία κρίθηκε αβάσιμη η έφεση του ημεδαπού εκζητουμένου, του οποίου η παράδοση ζητείτο από τις δικαστικές αρχές του Η.Β. για απαγωγή και βιασμό, διότι, εκτός των άλλων, οι πράξεις αυτές «τιμωρούνται στο κράτος έκδοσης με στερητική ποινή ισόβιας και πρόσκαιρης κάθειρξης αντίστοιχα», σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 2 του Ν. 3251/2004

¹¹⁴ Βλ. Ι. Μανωλεδάκη, Η διαλεκτική έννοια των εννόμων αγαθών, σ. 24επ., Δ. Σπινέλλη, Το έννομον αγαθόν και η σημασία του εις την σύγχρονον διαδασκαλία του Ποινικού Δικαίου, ΠοινΧρον 1971.721 και Ν. Χωραφά, Ποινικόν Δίκαιον, σ. 5

¹¹⁵ Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στη Γερμανία η κρατούσα άποψη δέχεται ότι το εν λόγω αδίκημα προστατεύει ατομικά κυρίως έννομα αγαθά, όπως η ζωή και η ιδιοκτησία. Ωστόσο, η μειοψηφούσα γνώμη θεωρεί ότι το άμεσα προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι το κοινωνικό σύνολο. Βλ. Μ. Καϊάφα – Γκμπάντι, Έννοια και προβληματική των κοινώς επικίνδυνων εγκλημάτων, σελ. 22

Τα αδικήματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου¹¹⁶, προβλέπονται στο Καταστατικό Ίδρυσης του εν λόγω δικαστηρίου, το οποίο κυρώθηκε από το σύνολο των κρατών μελών της Ένωσης. Η Ελλάδα κύρωσε το Καταστατικό με το Ν. 3003/2002.

Οι διατάξεις του πρόσθετου ειδικού κειμένου που εξειδικεύουν τη νομοτυπική υπόσταση τους είναι μη δεσμευτικού χαρακτήρα¹¹⁷ στο μέτρο που δεν συνιστούν κανόνες εσωτερικού ποινικού δικαίου και δεν δεσμεύουν άμεσα τους εθνικούς νομοθέτες, με αποτέλεσμα να μη στοιχειοθετούν όλες οι συμπεριφορές που τυποποιούνται σε αυτές εγκλήματα στο σύνολο των κρατών μελών. Και είναι αναγκαία η τροποποίηση των εθνικών νομοθεσιών και αντίστοιχη προσαρμογή τους. Και αναλόγως του κράτους και του δικαιοσύνη συστήματος, αυτή η προσαρμογή μπορεί να απαιτεί και συνταγματικές τροποποιήσεις σε κάποια κράτη μέλη¹¹⁸.

Από την άλλη μπορεί ορισμένα από τα αδικήματα να τυποποιούνται με διαφορετικό τρόπο κατά την περιγραφή τους στο Καταστατικό και διαφορετικά σε μία εθνική έννομη τάξη, όπως η τέλεση της πράξης των βασανιστηρίων για την οποία αρκεί, σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 1 περ. στ του Καταστατικού, η «πρόκληση έντονου πόνου ή δοκιμασίας, σωματικών ή ψυχικών, σε άτομο που βρίσκεται υπό κράτηση», ενώ ο ελληνικός Ποινικός Κώδικας κατά την αντίστοιχη τυποποίηση προβλέπει η πρόκληση πόνου και η πρόκληση σοβαρής ψυχικής βλάβης, να είναι «μεθοδευμένη»¹¹⁹.

¹¹⁶ Το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο (ΔΠΔ) ιδρύθηκε στη Ρώμη, στις 17.7.1998. Βλ. σχετ. Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, Νομιμοποιητική βάση και όρια δικαιοδοσίας του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, ΝοΒ 2003.401(402)

¹¹⁷ Βλ. άρθρο 9 του Καταστατικού

¹¹⁸ Η Γερμανία, για παράδειγμα, τροποποίησε το άρθρο 16 του Συντάγματος προκειμένου να καταστήσει επιτρεπτή την έκδοση Γερμανών πολιτών σε Διεθνές Δικαστήριο ή σε κράτος μέλος της Ε.Ε.. Σε συνταγματική αναθεώρηση προχώρησε επίσης και η Λετονία

¹¹⁹ Βλ. σχετ. Ε Συμεωνίδου – Καστανίδου, Νομιμοποιητική βάση και όρια δικαιοδοσίας του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, ΝοΒ 2003.401 (409,413)

Και οι αποκλίσεις στην τυποποίησή των εγκλημάτων αυτών στις επιμέρους έννομες τάξεις, δυσχεραίνουν την εκτέλεση του σχετικού ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

31) Αεροπειρατεία και πειρατεία

Τα αδικήματα της αεροπειρατείας και πειρατείας εντάσσονται στο ευρύτερο πλαίσιο της τρομοκρατίας και προσλαμβάνουν στις περισσότερες των περιπτώσεων διασυνοριακό χαρακτήρα. Γι' αυτό η νομοτυπική τους μορφή και η αντιμετώπιση τους ρυθμίζεται από μία σειρά συμβατικών διεθνών κειμένων¹²⁰.

Η καταπολέμηση των εν λόγω εγκληματικών συμπεριφορών κατέστη αναγκαία και σε ενωσιακό επίπεδο και νομοθετικά με κανόνες δεσμευτικούς για το σύνολο των κρατών μελών. Εξ' αυτού του λόγου οι επιμέρους εθνικές νομοθεσίες δεν αποκλίνουν σημαντικά ως προς τις συγκεκριμένες εγκληματικές συμπεριφορές, ώστε να δημιουργείται προβλήματα εκ της καταργήσεως του διττού αξιοποιού.

Όπως άλλωστε έχει επισημανθεί¹²¹ όταν το κράτος έκδοσης του εντάλματος είναι η Ελλάδα, νομικό έρεισμα για την παράδοση του εκζητουμένου μπορεί να αποτελέσει το άρθρο 178 του Κώδικα Αεροπορικού Δικαίου (κυρ. Ν. 1815/1988), το οποίο φέρει τον τίτλο «παράνομη κατάληψη αεροσκάφους». Όταν την παράδοση αιτείται για το αδίκημα της πειρατείας, η οποία αποτελεί ληστεία τελούμενη επί πλοίου, εφαρμοστέο κρίνεται το άρθρο 380 ΠΚ, το οποίο ενδέχεται να συρρέει με τα άρθρα 264 ΠΚ (εμπρησμός), 268 ΠΚ (πλημμύρα) και 277 ΠΚ (πρόκληση ναυαγίου). Σχετική, επίσης, είναι η διάταξη των άρθρων 291 ΠΚ «περί

¹²⁰ Αξιοσημείωτο ότι τα ναυτικά εγκλήματα (ναυταπάτη, πειρατεία κ.λπ.) ανήκουν στους τομείς συνεργασίας των Κρατών που μετέχουν στην Οικονομική Συνεργασία του Ευξείνου Πόντου, η οποία έχει ως σκοπό την πρόληψη, καταστολή, διερεύνηση και αποκάλυψη εγκλημάτων και τη διεξαγωγή ανακρίσεων

¹²¹Βλ. Ι. Κυριτσάκη, όπ. ανωτ., Θεσ. 2008, σελ. 212

διατάραξης της ασφάλειας σιδηροδρόμων, πλοίων και αεροσκαφών».

32) Δολιοφθορά

Με τον όρο δολιοφθορά νοείται «η ενέργεια ή παράλειψη που αποσκοπεί στην καταστροφή ή χειροτέρευση υλικού ή μείωση της παραγωγής ή παρεμπόδιση της φυσιολογικής λειτουργίας υπηρεσίας ή επιχείρησης», χωρίς αυτό να προκύπτει από τη νομοτυπική τυποποίηση του αδικήματος σε κάποιο νομοθέτημα διεθνούς ή ευρωπαϊκού χαρακτήρα. Η έλλειψη αυτή καθιστά την συμπεριφορά ανομοιόμορφη ως προς την ποινική αξιολόγηση της στα κράτη μέλη.

Στην ελληνική ποινική έννομη τάξη είναι γνωστό ότι δεν συνιστά καν ειδικό ποινικό αδίκημα¹²², παρ' όλο που φαίνεται να συγγενεύει με το άρθρο 270 παρ. γ ΠΚ, που τυποποιεί το αδίκημα της έκρηξης, από την οποία προκλήθηκε βλάβη σε εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας. Αλλά αυτό δεν αρκεί διότι αντίστοιχη συσχέτιση μπορεί να γίνει και με την διάταξη του άρθρου 275 ΠΚ, που ποινικοποιεί την άρση ασφαλιστικών εγκαταστάσεων, αλλά και με το άρθρο 291 ΠΚ περί διατάραξης της ασφάλειας σιδηροδρόμων, πλοίων και αεροσκαφών. Αλλά δολιοφθορά δεν τυποποιείται στην ελληνική έννομη τάξη.

Γι' αυτό επιβάλλεται ο σαφής προσδιορισμός της εγκληματικής αυτής ενέργειας σε ενωσιακό επίπεδο και εν συνεχεία η προσαρμογή της στις εθνικές έννομες τάξεις των κρατών μελών προς αποφυγή ανασφάλειας δικαίου, καθώς περιλαμβάνεται στο κατάλογο των εξαιρέσεων του ελέγχου του διττού αξιοποίνου.

¹²²Βλ. Χ. Μυλωνόπουλο, Έκθεση Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής, ΠοινΛ 2004.968 και ΠοινΧρον 2004.1047 (1049)

II.5) Συμπερασματική αξιολόγηση

Κατόπιν όλων των ανωτέρω και συνοψίζοντας τα ζητήματα που αναφέρονται κατά την εφαρμογή των περιπτώσεων εξαίρεσης του ελέγχου του διττού αξιολογίου, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η έλλειψη ομοιογένειας ως προς την ποινική αξιολόγηση κλασικών ή εξειδικευμένων εγκληματικών δράσεων στις επιμέρους δικαιοτικές τάξεις, για τα αδικήματα, που σχετίζονται με τις εγκληματικές συμπεριφορές του καταλόγου του άρθρου 2 παρ. 2 της απόφασης πλαίσιο και του αντίστοιχου άρθρου 10 παρ. 2 του ελληνικού νόμου μεταφοράς, είναι ένα από τα σημαντικότερα, αν όχι το σοβαρότερο πρόβλημα.

Η ανομοιογένεια αυτή είναι εντονότερη σε ορισμένα αδικήματα του καταλόγου, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα τα αδικήματα της ανθρωποκτονίας και του βιασμού, που παρά την αυξημένη ποινική απαξία στις έννομες τάξεις όλων των κρατών μελών, δεν υπάρχει ταυτόσημη προσέγγιση στις καθ' έκαστον νομοθεσίες¹²³.

Οι αποκλίσεις, δεν έχουν εξαλειφθεί ούτε στις εγκληματικές συμπεριφορές του καταλόγου του άρθρου 10 παρ. 2 του Ν. 3251/2004, ένεκα του ότι είτε η προσαρμογή στις εθνικές νομοθεσίες συνοδεύεται από διατυπώσεις επιφυλάξεων και δηλώσεων εκ μέρους των προσχωρούντων κρατών είτε λόγω της χρήσης της δυνατότητας εξαιρέσεων.

Η προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών, υπολείπεται του επιθυμητού επιπέδου πληρότητας ακόμη και στις περιπτώσεις αδικημάτων των οποίων οι όροι προσδιορίζονται σε νομικά εργαλεία του ενωσιακού δικαίου, εξαιτίας του ότι η μεταφορά στις έννομες τάξεις των κρατών μελών έγινε πλημμελώς.

Η διαφορετικότητα των εθνικών δικαιοτικών συστημάτων, πολλές φορές δυσχεραίνει την πλήρη εναρμόνιση ακόμη και σε περιπτώσεις που υφίσταται σχετική ρύθμιση διεθνούς, ευρωπαϊκού ή ενωσιακού χαρακτήρα, και εμποδίζει τη μεταφορά τους στις έννομες τάξεις των κρατών μελών. Η δε

¹²³Βλ. Ι. Κυριτσάκη, όπ. ανωτ., Θεσ. 2008, σελ. 214

παρεχόμενη δυνατότητα των κρατών μελών να μην ποινικοποιήσουν ορισμένη συμπεριφορά, για λόγους που συνδέονται με τις κοινωνικοηθικές αντιλήψεις και ιδιαιτερότητες των εκάστοτε έννομων τάξεων, επιτείνει το πρόβλημα.

Υποστηρίζεται η άποψη¹²⁴, ότι η υποβολή προδικαστικού ερωτήματος στο ΔΕΕ, σχετικά με την υπαγωγή εγκλημάτων στον εν λόγω κατάλογο, συνιστά μια πρόσφορη οδό για την ενιαία ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 2 παρ. 2 της απόφασης – πλαίσιο. Η οποία, όμως, θα μπορούσε να παρείχε μια κάποια διέξοδο, αν ο κατάλογος αυτός συνοδευόταν από τις τυχόν πηγές του, δηλαδή νομικές πράξεις της Ένωσης που θεσπίζουν κοινούς ορισμούς εγκλημάτων ή θέτουν κοινούς ελάχιστους κανόνες ως προς τις ποινικά αξιολογες συμπεριφορές¹²⁵.

Όλα τα παραπάνω δυσκολεύουν τους εφαρμοστές του δικαίου στην κατάφαση του εάν το έγκλημα για το οποίο αιτείται η παράδοση του εκζητούμενου εμπίπτει σε κάποια από τις προαναφερόμενες εξαιρέσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 10, αλλά και του άρθρου 2 παρ. 2 της απόφασης πλαίσιο γενικότερα. Αυτό φαίνεται ότι πλήττει την αρχή της νομιμότητας, και της ισότητας κατά την εφαρμογή του νόμου, και δημιουργεί και αίσθημα ελλείψεως ασφάλειας δικαίου στον εκζητούμενο που δεν γνωρίζει με βεβαιότητα τις εγκληματικές συμπεριφορές που εξαιρούνται του ελέγχου του διττού αξιολογίου.

¹²⁴ Την άποψη αυτή εξέφρασε μάλιστα και ο Γενικός Εισαγγελέας Colomer στην υπόθεση C-303/2005

¹²⁵ Βλ. Ο. Τσόλκα, Προβλήματα και εμπόδια συνεπεία της διαφορετικής νομικής διατύπωσης βασικών εγκλημάτων στα κράτη μέλη, σελ. 9 επ.

Κεφάλαιο Γ: Λόγοι άρνησης εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

Ι. Επισκόπηση των υποχρεωτικών και δυνητικών λόγων άρνησης εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

Στα άρθρα 3 και 4 της απόφασης – πλαίσιο προβλέπεται μια σειρά από λόγους υποχρεωτικής και προαιρετικής, αντίστοιχα, μη εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

Όσον αφορά τους δυνητικούς λόγους μη εκτέλεσης του εντάλματος, στο άρθρο 4 της απόφασης – πλαίσιο αναφέρεται ότι η δικαστική αρχή εκτέλεσης του εντάλματος «μπορεί να αρνηθεί» την εκτέλεση του, αυτό δεν σημαίνει ότι ο εθνικός νομοθέτης είναι υποχρεωμένος να διατηρήσει τους αναφερόμενους λόγους στο άρθρο 4 της απόφασης – πλαίσιο ως λόγους προαιρετικής άρνησης εκτέλεσης και στον εθνικό νόμο μεταφοράς. Οι εναλλακτικές δυνατότητες τις οποίες διαθέτει ο εθνικός νομοθέτης, σε σχέση με τους δυνητικούς λόγους αρνήσεως εκτέλεσης του εντάλματος είναι οι εξής: α) να μην κάνει χρήση του συγκεκριμένου δυνητικού λόγου άρνησης εκτέλεσης, β) να μεταφέρει τον συγκεκριμένο λόγο άρνησης στον εθνικό νόμο μεταφοράς ως δυνητικό λόγο άρνησης και γ) να μεταφέρει τον συγκεκριμένο λόγο άρνησης και από δυνητικό να τον καταστήσει στον εθνικό νόμο μεταφοράς υποχρεωτικό. Επομένως, ως προς τους προαιρετικούς λόγους άρνησης εκτέλεσης η απόφαση – πλαίσιο παρείχε στον εκάστοτε εθνικό νομοθέτη ένα μεγάλο περιθώριο εκτίμησης¹²⁶.

Στο πλαίσιο αυτό, ο Έλληνας νομοθέτης μετέτρεψε κάποιους από του δυνητικούς, κατά την απόφαση – πλαίσιο, λόγους άρνησης εκτέλεσης, σε υποχρεωτικούς, με αποτέλεσμα ενώ στην απόφαση πλαίσιο να προβλέπονται τρεις υποχρεωτικοί λόγοι άρνησης εκτέλεσης του εντάλματος, στο άρθρο 11

¹²⁶ Βλ. Δ. Μουζάκη, Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, όπως ανωτέρω, σελ. 504

του Ν. 3251/2004 να προβλέπονται συνολικά οκτώ υποχρεωτικοί λόγοι άρνησης εκτέλεσής του.

Ειδικότερα, στο άρθρο 11 του Ν. 3251/2004 καθορίζονται οι υποχρεωτικοί λόγοι άρνησης εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, από τις ελληνικές αρμόδιες αρχές.

Στους περιοριστικά αναφερόμενους υποχρεωτικούς λόγους αρνήσεως εκτελέσεως της απόφασης – πλαίσιο προσθέτει ο έλληνας νομοθέτης και τους ακόλουθους (που στην απόφαση – πλαίσιο διατυπώνονται ως δυνητικοί): α) αν η αξιόποινη πράξη, για την οποία έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, καλύπτεται από αμνηστία σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους, εφόσον η Ελλάδα είχε την αρμοδιότητα για τη δίωξη αυτής της αξιόποινης πράξης, β) αν από τις πληροφορίες που διαθέτει η δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση του εντάλματος προκύπτει ότι ο εκζητούμενος έχει δικασθεί αμετακλήτως για τις ίδιες πράξεις από κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον, σε περίπτωση καταδίκης, η ποινή έχει εκτιθεί ή εκτίεται ή δεν μπορεί πλέον να εκτιθεί σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους που εξέδωσε την καταδικαστική απόφαση, γ) αν το πρόσωπο, εναντίον του οποίου έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, είναι ανεύθυνο ποινικά λόγω της ηλικίας του για την αξιόποινη πράξη για την οποία έχει εκδοθεί το ένταλμα, σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους, και οι εξής: δ) αν έχει επέλθει παραγραφή του εγκλήματος ή της ποινής σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους και η αξιόποινη πράξη υπάγεται στην αρμοδιότητα των ελληνικών δικαστικών αρχών σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους, ε) αν το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έχει εκδοθεί προς το σκοπό της δίωξης ή τιμωρίας προσώπου λόγω του φύλου, της φυλής, της θρησκείας, της εθνοτικής καταγωγής, της ιθαγένειας, της γλώσσας, των πολιτικών φρονημάτων, του γενετήσιου προσανατολισμού του ή της δράσης του υπέρ της ελευθερίας, στ) αν το πρόσωπο, εναντίον του οποίου έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα

σύλληψης προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας, στερητικών της ελευθερίας, είναι ημεδαπός και η Ελλάδα αναλαμβάνει την υποχρέωση να εκτελέσει την ποινή ή το μέτρο ασφαλείας σύμφωνα με τους ποινικούς της νόμους, ζ) αν το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έχει εκδοθεί για αξιόποινη πράξη, η οποία: i) θεωρείται κατά τον ελληνικό ποινικό νόμο ότι τελέστηκε εξ ολοκλήρου ή εν μέρει στο έδαφος της Ελλάδας ή σε εξομοιούμενο προς αυτό τόπο ή ii) τελέστηκε εκτός του εδάφους του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος και κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους απαγορεύεται η δίωξη για το ίδιο έγκλημα που διαπράττεται εκτός του εδάφους της Ελλάδας, η) αν το πρόσωπο, εναντίον του οποίου έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης προς το σκοπό της δίωξης, είναι ημεδαπός και διώκεται στην Ελλάδα για την ίδια πράξη. Αν δεν διώκεται, το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εκτελείται αν διασφαλιστεί ότι, μετά από ακρόαση του, θα διαμεταχθεί στο Ελληνικό Κράτος, ώστε να εκτίσει σ' αυτό την στερητική της ελευθερίας ποινή ή το στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας που θα απαγγελθεί εναντίον του στο κράτος έκδοσης του εντάλματος.

Περαιτέρω, στο άρθρο 12 του Ν. 3251/2004 προβλέπονται οι προαιρετικοί λόγοι αρνήσεως εκτελέσεως του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, ως εξής: «... α) αν το πρόσωπο, εναντίον του οποίου έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, διώκεται στην Ελλάδα για την ίδια αξιόποινη πράξη με εκείνη που αναφέρεται στο ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, β) αν οι ελληνικές αρχές αποφάσισαν είτε να μην ασκήσουν ποινική δίωξη για την αξιόποινη πράξη, για την οποία έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, είτε να παύσουν τη δίωξη, γ) αν ο εκζητούμενος έχει δικαστεί αμετακλήτως για την αξιόποινη πράξη, για την οποία έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να κωλύεται η μεταγενέστερη άσκηση δίωξης, δ) αν από τις πληροφορίες που διαθέτει η δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση του εντάλματος προκύπτει ότι ο εκζητούμενος έχει δικαστεί

αμετακλήτως για τις ίδιες πράξεις σε τρίτη χώρα, εφόσον, σε περίπτωση καταδίκης, η ποινή έχει εκτιθεί ή εκτίεται ή δεν μπορεί πλέον να εκτιθεί σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας που εξέδωσε την καταδικαστική απόφαση, ε) αν το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έχει εκδοθεί προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας, στερητικών της ελευθερίας, εφόσον ο εκζητούμενος κατοικεί ή διαμένει στην Ελλάδα, και η Ελλάδα αναλαμβάνει την υποχρέωση να εκτελέσει την ποινή ή το μέτρο ασφαλείας σύμφωνα με τους ποινικούς της νόμους.».

Στον παρόν κεφάλαιο επιχειρείται η προσέγγιση ορισμένων εκ των λόγων αρνήσεως εκτέλεσης του εντάλματος και συγκεκριμένα: i) λόγων που άπτονται της σύνδεσης του εκζητουμένου με το κράτος εκτέλεσης, λόγω υπηκοότητας, υπό όρους ii) της παραγραφής του εγκλήματος και της ποινής καθώς και iii) λόγων συνδεόμενων με τον περιορισμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην χώρα εκδόσεως του ευρωπαϊκού εντάλματος.

II) Ερμηνεία και εφαρμογή ορισμένων λόγων άρνησης εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

II.1.) Η σύνδεση του εκζητουμένου με το κράτος εκτέλεσης, λόγω υπηκοότητας

II.1.1) Υπό όρο μη εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης προς το σκοπό εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας σε βάρος ημεδαπού

Στο άρθρο 11 περ. στ' του Ν. 3251/2004 προβλέπεται λόγος υποχρεωτικής μη εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, ο διαλαμβανόμενος στο άρθρο 4 αριθμ. 6 της απόφασης – πλαίσιο, λόγος προαιρετικής μη εκτέλεσεως. Σύμφωνα με την εν λόγω πρόβλεψη αν το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έχει εκδοθεί προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας, στερητικών της ελευθερίας και ο εκζητούμενος είναι ημεδαπός, δεν χωρεί εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης,

υπό τον όρο ότι η Ελλάδα αναλαμβάνει την υποχρέωση να εκτελέσει την ποινή ή το μέτρο ασφαλείας, σύμφωνα με τους ποινικούς της νόμους.

Εξ αντιδιαστολής, συνάγεται ότι υπάρχει υποχρέωση εκτέλεσης του ως άνω εντάλματος όταν η Ελλάδα δεν μπορεί να εκτελέσει την ως άνω ποινή ή το μέτρο ασφαλείας¹²⁷. Και αυτό, φαίνεται, να συμβαίνει είτε όταν: α) δεν υπάρχει στη χώρα μας αντίστοιχη ποινή ή μέτρο ασφαλείας, ώστε να μπορεί να εκτελεστεί είτε β) όταν δεν υπάρχει καν αξιόποινο για την πράξη του ημεδαπού, οπότε δεν νοείται να εκτελείται στην Ελλάδα οποιαδήποτε κύρωση¹²⁸. Και τούτο διότι η εκτέλεση ποινής στην ημεδαπή προϋποθέτει η αξιόποινη πράξη να είναι και κατά το ελληνικό δίκαιο αξιόποινη, διαφορετικά, αντίκειται στο άρθρο 2 παρ. 2 ΠΚ¹²⁹.

Ενόψει του ανωτέρω προβλήματος, έχει διατυπωθεί, ορθώς, η άποψη, ότι στην περίπτωση που έχει εκδοθεί ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, κατά ημεδαπού προς το σκοπό της εκτέλεσης στερητικής της ελευθερίας ποινής όταν στην Ελλάδα δεν υπάρχει αξιόποινο, ούτε το ένταλμα πρέπει να εκτελείται ούτε όμως και η ποινή, αν η πράξη για την οποία έχει δικαστεί και καταδικαστεί ο ημεδαπός δεν είναι αξιόποινη στην Ελλάδα και, επομένως, δεν ισχύει γι' αυτήν η κατάργηση του ελέγχου του διττού αξιοποίνου, διότι σε διαφορετική περίπτωση θα βρισκόταν σε δυσμενέστερη θέση ο ημεδαπός που έχει τελέσει πράξη αξιόποινη και κατά το δίκαιο του κράτους έκδοσης του εντάλματος και κατά το ελληνικό δίκαιο¹³⁰.

Αντίθετη άποψη θεωρεί ότι κάτι τέτοιο ισοδυναμεί με εισαγωγή εκ νέου του ελέγχου του διττού αξιοποίνου, ως προς τα εγκλήματα του καταλόγου του άρθρου 10 παρ. 2 Ν. 3251/2004 και για να υπάρξει υπέρβαση αυτής της δυσκολίας υποστηρίχθηκε η άποψη ότι πρέπει να αποσυνδεθεί ο έλεγχος του διττού αξιοποίνου, όταν ζητείται έκδοση για έκτιση ποινής που

¹²⁷ Βλ. Χ. Μυλωνόπουλο, όπως ανωτέρω, Ποιν. Χρ. (2004) σελ. 1048

¹²⁸ Βλ. Μ. Καιάφα-Γκμπάντι, Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης: Οι ρυθμίσεις του Ν. 3251/2004 και η μετάβαση από την έκδοση στην «παράδοση», ΠοινΔικ. 11/2004, σελ. 1302

¹²⁹ Βλ. Ε. Φυτράκης, Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης σε εφαρμογή: Νέες εξελίξεις, νέες ανησυχίες, ΠοινΔικ 2006, σελ. 215

¹³⁰ Βλ. Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, όπως ανωτέρω, ΠοινΔικ 2004, σελ. 779

επιβλήθηκε στην αλλοδαπή, σε ημεδαπό για πράξη μη αξιόποινη στη χώρα εκτέλεσης του εντάλματος. Η σκέψη αυτή εκπορεύεται και από τον τρόπο αντιμετώπισης του εν λόγω ζητήματος από τον Γερμανό νομοθέτη¹³¹, ο οποίος προέβλεψε αυτό ρητώς στον σχετικό νόμο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης. Δικαιολογητική βάση της απόψεως αυτής φέρεται να αποτελεί το γεγονός ότι η χώρα εκτέλεσης του εντάλματος δεν ασκεί ίδια ποινική εξουσία αλλά υποστηρίζει μια αλλοδαπή ποινική διαδικασία. Σε κάθε, δε, περίπτωση οι υποστηρικτές της άποψης αυτής δεν διαβλέπουν παραβίαση του Συντάγματος, από το γεγονός της εκδόσεως ημεδαπού, καθώς, όπως υποστηρίζουν, δεν υπάρχει συνταγματική απαγόρευση που να αποκλείει την έκδοση για πράξη μη αξιόποινη στην ημεδαπή και πολύ περισσότερο δεν αποκλείεται η εκτέλεση της ποινής στην Ελλάδα, που επιβλήθηκε στον ημεδαπό.

Η ερμηνευτική αυτή προσέγγιση είναι εσφαλμένη, καθώς αντίκειται στο Σύνταγμα. Συμφωνώ με την θέση που διατυπώνεται στη θεωρία ότι η έκδοση ελλήνων πολιτών δεν επιτρέπεται, κατά το άρθρο 5 παρ. 4 Συντ., δηλαδή αντίκειται στην προστασία της ελευθερίας εισόδου, παραμονής και εξόδου τους από τη χώρα, από την οποία συνάγεται ότι η έκδοση απαγορεύεται, αφού δεν περιλαμβάνεται στις εξαιρέσεις του Συντάγματος για τον περιορισμό της ελευθερίας αυτής. Επιπλέον, η απαγόρευση έκδοσης ημεδαπού θεμελιώνεται και στο άρθρο 5 παρ. 2γ' Συντ., δηλαδή στην απαγόρευση έκδοσης αλλοδαπών για την δράση τους υπέρ της ελευθερίας, όπου η μη αναφορά στους Έλληνες μπορεί να δικαιολογηθεί με τη γενική απαγόρευση έκδοσής τους¹³². Επίσης σχετικό έρεισμα βρίσκεται και στο άρθρο 4 παρ. 1 του Συντ., δηλαδή στην αρχή της ισότητας των Ελλήνων πολιτών έναντι του νόμου. Όπως επίσης δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η διάταξη του άρθ. 2 παρ. 2 ΠΚ υποχωρεί έναντι του ειδικότερου Ν. 3251/2004, αφού και οι ίδιοι οι υποστηρικτές της εν λόγω απόψεως καταφάσκουν ότι ο

¹³¹ Βλ. Δ. Μουζάκης, όπως ανωτέρω, σελ. 515

¹³² Βλ. . Μ. Καιάφα-Γκμπάντι, όπως ανωτέρω, ΠοινΔικ. 11/2004, σελ. 1303

συγκεκριμένος νόμος περιλαμβάνει διατάξεις μόνο δικονομικού χαρακτήρα, η δε διάταξη του ΠΚ είναι ουσιαστικού δικαίου. Συνεπώς, δεν μπορεί να υποχωρήσει κατ' εφαρμογή του κριτηρίου γενικού προς ειδικό.

Περαιτέρω, δημιουργείται ζήτημα στην περίπτωση που το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης αφορά, την εκτέλεση ποινής, με βάση απόφαση που έχει εκδοθεί ερήμην του εκζητουμένου ημεδαπού.

Κατά το άρθρο 13 παρ. 1 Ν. 3251/2004, αν το αίτημα της παράδοσης αφορούσε αλλοδαπό, η Ελλάδα θα μπορούσε να εξαρτήσει την εκτέλεση του εντάλματος από την προϋπόθεση ότι ο εκζητούμενος θα έχει τη δυνατότητα να ξαναδικαστεί στο κράτος που εξέδωσε το ένταλμα και να παρίσταται κατά την λήψη της απόφασης. Αντιθέτως, τέτοια δυνατότητα δεν παρέχεται στον εκζητούμενο ημεδαπό, ο οποίος υποχρεούται να εκτίσει, άνευ ετέρου, την ποινή που του έχει επιβληθεί ερήμην από αλλοδαπό δικαστήριο, παραβιαζόμενης έτσι, κατάφορα, της αρχής της ισότητας.

Έτσι η υπ' αριθμ. 135/2005 απόφαση του Εφ.Θεσ., η οποία έκρινε ότι από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρ. 11 περ. στ' και 13 παρ. 1 και 2 του Ν. 3251/2004, "προκύπτει ότι και στην περίπτωση που εκζητούμενος είναι ημεδαπός σε βάρος του οποίου έχει εκδοθεί ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας που έχει επιβληθεί με απόφαση εκδοθείσα ερήμην του και η αξιόποινη πράξη τιμωρείται με ισόβια κάθειρξη ή με μέτρο στερητικό της ελευθερίας εφ' όρου ζωής, αν υφίστανται οι προϋποθέσεις που ορίζονται στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 13, μπορεί να εκτελεστεί σε βάρος του το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης από την αρμόδια δικαστική αρχή, χωρίς στην περίπτωση αυτή να καταργείται η προστασία που προσφέρει η χώρα στους πολίτες της, καθόσον με την εκτέλεση του εντάλματος και την παράδοση του εκζητουμένου ημεδαπού στην αιτούσα χώρα θα εξαφανισθεί η σε βάρος του εκδοθείσα ερήμην απόφαση και θα λάβει χώρα μια νέα δίκη ενώπιον του αρμοδίου

δικαστηρίου σύμφωνα με τις διατάξεις της ποινικής δικονομίας παρουσία του και με όλες τις νομικές εγγυήσεις της υπεράσπισης”.

Κάτι τέτοιο, σαφώς, ισχύει στην περίπτωση συγκατάθεσης του εκζητουμένου στην προσαγωγή του στο κράτος έκδοσης του εντάλματος. Ζήτημα όμως γεννάται στην αντίθετη περίπτωση, κατά την οποία αφού εκτελεστεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και ο ημεδαπός παραδοθεί στο κράτος έκδοσης αυτού, αφού εξαφανιστεί η ερήμην απόφαση και δικαστεί εκ νέου, όντας πλέον παρών, σε περίπτωση καταδίκης του δεν φαίνεται να προκύπτει από τις διατάξεις του Ν. 3251/2004 η δυνατότητα να εκτίσει την επιβληθείσα ποινή στην Ελλάδα, αφού δεν προβλέπεται τέτοια περίπτωση.

Ακολούθως προς τα ανωτέρω, η υπ’ αριθμ. 144/2013 απόφαση του Συμβ. Εφετ. Αθηνών, που αφορούσε ημεδαπό, σε βάρος του οποίου έχει εκδοθεί ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης προς το σκοπό της έκτισης στερητικής της ελευθερίας ποινή φυλάκισης δύο ετών, που έχει επιβληθεί με καταδικαστική απόφαση εκδοθείσα, ερήμην του, στην Γαλλία, για τις αξιόποινες πράξεις της απάτης, παραπλάνησης, καταπάτησης εμπιστοσύνης, υπεξαίρεσης κατ’ εξακολούθηση, και ο οποίος δεν συναίνεσε στην παράδοσή του αλλά αιτήθηκε την εκτέλεση της επιβληθείσας ποινής, σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους, δέχθηκε τα ακόλουθα: «...εφόσον ο εκζητούμενος για την έκτιση της ποινής είναι Έλληνας υπήκοος και συντρέχουν προς τούτο και οι λοιπές νόμιμες προϋποθέσεις, (εν. έκδοση ευρωπαϊκού εντάλματος προς τον σκοπό της εκτέλεσης ποινής, η Ελλάδα αναλαμβάνει την υποχρέωση να εκτελέσει την ποινή ή το μέτρο ασφαλείας, σύμφωνα με τους ποινικούς της νόμους – στην περίπτωση αυτή μάλιστα δεν είναι απαραίτητη η προηγούμενη σχετική απόφαση ή συναίνεση για την έκτιση ποινής στην Ελλάδα, του Ελληνικού Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ή του κατά τόπον αρμοδίου για την εκτέλεση του εντάλματος Εισαγγελέα Εφετών¹³³) οφείλει, λόγω

¹³³ Βλ. ΑΠ 324/2012, ΝΟΜΟΣ

συνδρομής της περίπτωσης του άρθρου 11 περ. στ': Ι) να αρνηθεί την εκτέλεση του ενδίκου εντάλματος και την παράδοση του εκζητουμένου στις Γαλλικές Αρχές, ΙΙ) να διατάξει την εκτέλεση της ποινής σύμφωνα με τους Ελληνικούς ποινικούς και σωφρονιστικούς νόμους...». Παράλληλα, η εν λόγω απόφαση απέρριψε τους εξής, προταθέντες, υποχρεωτικούς λόγους άρνησης εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος α) τον εκ του άρθρου 11 περ. ζι του Ν. 3251/2004 λόγο, διότι το προς εκτέλεση ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης είναι προς τον σκοπό εκτέλεσης ποινής και όχι προς άσκηση δίωξης και β) τον λόγο της περ. δ του άρθ. 11 του ίδιου νόμου, με την αιτιολογία ότι η εν λόγω διάταξη που αφορά την παραγραφή του εγκλήματος, δεν εφαρμόζεται στην υπό κρίση υπόθεση, αφού το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έχει εκδοθεί προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής, αλλά και στην προκειμένη περίπτωση εξετάζεται η παραγραφή της ποινής, σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους, αφού οι αξιόποινες πράξεις υπάγονται στην αρμοδιότητα των ελληνικών δικαστικών αρχών, σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους (άρθρα 5, 6, 16 ΠΚ), η οποία (παραγραφή της ποινής) δεν έχει επέλθει, καθόσον δεν έχουν παρέλθει δέκα έτη από την αμετάκλητη επιβολής της (άρθρο 114γ ΠΚ).

Περαιτέρω δε, αφού η επιβληθείσα, από το κράτος έκδοσης του εντάλματος ποινή προσαρμόζεται στα ελληνικά δεδομένα, ορθώς έκρινε η υπ' αριθμ. 56694/2013 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών ότι η επιβληθείσα καταδικαστική ποινή έπρεπε να μετατραπεί κατ' εφαρμογή των ελληνικών ποινικών νόμων και μετέτρεψε την ανωτέρω επιβληθείσα από το Γαλλικό Δικαστήριο ποινή φυλακίσεως δύο ετών σε χρηματική, καθώς η έκτιση μιας ποινής αλλοδαπού δικαστηρίου, γίνεται σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς και σωφρονιστικούς νόμους. Ο, δε, θεσμός της μετατροπής ανήκει στο ουσιαστικό ποινικό δίκαιο και γι' αυτό και προβλέπεται από διάταξη του ΠΚ.

Αντίθετη άποψη που υποστηρίζει ότι η επιβληθείσα ποινή δεν μπορεί να μετατραπεί και ότι η έκτισή της θα γίνει βάσει της Σύμβασης για τη μεταφορά των καταδίκων του 1983, με δικαιολογητική βάση ότι ούτε η απόφαση πλαίσιο αλλά ούτε και ο Ν. 3251/2004 προβλέπουν άλλη διαδικασία, δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Καθώς η εν λόγω σύμβαση αφορά διαμεταγωγή καταδίκου αλλά και διότι με την θέση σε ισχύ του Νόμου για το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης, η εν λόγω σύμβαση εφαρμόζεται μόνο στις σχέσεις μεταξύ των τρίτων μη μελών της Ένωσης και επομένως δεν έχει πεδίο γενικότερης εφαρμογής. Περαιτέρω δε, η σωστή ερμηνευτική προσέγγιση της Σύμβασης περί μεταφοράς καταδίκων προϋποθέτει το να έχει προηγηθεί η έναρξη έκτισης της ποινής, διότι μόνο τότε αποκτά ο καταδικασθείς την ιδιότητα του καταδίκου.

Εξ αντιδιαστολής, μια αυστηρότερη ερμηνευτική προσέγγιση που θα θεωρούσε ότι η ύπαρξη κενού δεν επιτρέπει την εφαρμογή του θεσμού της μετατροπής, προσεγγίζει το ζήτημα μη ορθά. Αφ' ενός μεν, διότι δεν υφίσταται κενό, αφού η έκτιση της ποινής ρητά προβλέπεται ότι γίνεται κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους. Και αφετέρου ακόμη και υφισταμένου θεωρούμενου του εν λόγω κενού η αναλογική εφαρμογή του ελληνικού ποινικού νόμου επιτρέπεται καθόσον τελεί προς όφελος του καταδικασθέντος και όχι σε βάρος του, ώστε να θεωρηθεί ανεπίτρεπτη αναλογική εφαρμογή. Αλλά και σε κάθε περίπτωση, η ανελαστική αυτή ερμηνεία, της μη δυνατότητας μετατροπής θα παραβίαζε την αρχή της ισότητας καθώς η ίδια επιβληθείσα ποινή από ελληνικό δικαστήριο θα έδιδε την δυνατότητα στον καταδικασθέντα να αιτηθεί και να πετύχει την μετατροπή της, συντρεχόντων των σχετικών προϋποθέσεων, εν αντιθέσει με τον καταδικασθέντα ημεδαπό από αλλοδαπό δικαστήριο.

II.1.2) Περιπτώσεις εκτέλεσης και, υπό όρους, μη εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης για το σκοπό της δίωξης σε βάρος ημεδαπού

Σύμφωνα, με την πρόβλεψη του άρθρου 11 περ. η του Ν. 3251/2004, υπάρχει υποχρέωση εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, που εκδόθηκε για το σκοπό της δίωξης, αν ο ημεδαπός, κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση του εντάλματος, δε διώκεται για την ίδια πράξη στην Ελλάδα¹³⁴. Αυτό μπορεί να συμβαίνει είτε: α) όταν η πράξη του ημεδαπού δεν είναι καν αξιόποινη στην Ελλάδα, είτε β) όταν η Ελλάδα δεν έχει δικαιοδοσία για την δίωξη της πράξης. Κατά δε το άρθρο 6 ΠΚ, αυτό συμβαίνει όταν η πράξη δεν αποτελεί έγκλημα ή δεν έχει τον χαρακτήρα κακουργήματος ή πλημμελήματος. Αφού οι ελληνικές αρχές είναι υποχρεωμένες να ασκήσουν ποινική δίωξη, ακόμη και μετά την έκδοση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

Ουσιαστικά, δηλαδή, όταν υφίσταται ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης σε βάρος έλληνα πολίτη για την άσκηση ποινικής δίωξης, η μόνη περίπτωση που επιτρέπεται καταρχήν η παράδοσή του είναι για πράξεις που έχουν τελεστεί στο κράτος της έκδοσης του εντάλματος και που δεν υπάγονται στην αρμοδιότητα των ελληνικών αρχών, επειδή δεν είναι αξιόποινες ή δεν έχουν το χαρακτήρα κακουργήματος ή πλημμελήματος¹³⁵.

Υποστηρίζεται, βεβαίως, η άποψη ότι θα μπορούσε να αποφευχθεί η παράδοση με βάση το άρθρο 11 περ. η, με την άσκηση ποινικής δίωξης στην Ελλάδα. Στην περίπτωση, όμως, αυτή και πάλι τίθεται μια προϋπόθεση στην παράγραφο 3 του άρθρου 6 ΠΚ, η έγκληση δηλαδή του παθόντος ή η αίτηση της κυβέρνησης της χώρας που τελέστηκε το πλημμέλημα, ελλείψει των οποίων η Ελλάδα στερείται δικαιοδοσίας για την άσκηση της δίωξης, με αποτέλεσμα να υφίσταται κίνδυνος να αποβεί εις βάρος των ελλήνων πολιτών.

Αν βεβαίως, το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης αφορά πράξη που έχει τελέσει ο ημεδαπός εξ ολοκλήρου ή εν μέρει στο έδαφος της ελληνικής επικράτειας, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να εκτελεσθεί το ένταλμα,

¹³⁴ Βλ. Μ. Καιάφα-Γκμπάντι, όπως ανωτέρω, ΠοινΔικ. 11/2004, σελ. 1302

¹³⁵ Βλ. Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, όπως ανωτέρω, Ποιν. Δικ. σελ. 778

σύμφωνα με τον προβλεπόμενο στην περ. ζ' του άρθρου 11 Ν. 3251/2004 υποχρεωτικό λόγο άρνησης εκτέλεσης, ανεξαρτήτως μάλιστα του εάν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη σε βάρος του στην Ελλάδα για την ίδια πράξη¹³⁶.

Ο Άρειος Πάγος ερμηνεύοντας την περ. η' του άρθρ. 11 του Ν. 3251/2004, προχώρησε στην ταύτιση της έννοιας της δίωξης, προς την έννοια της ποινικής δίωξης, κατ' άρθρο 43 ΚΠΔ¹³⁷. Και για το λόγο αυτό έχει κριθεί, ότι απαιτείται, για την εφαρμογή της διάταξης αυτής, να έχει πραγματικά ασκηθεί ποινική δίωξη σε βάρος του ημεδαπού και όχι απλώς να υπάρχει η δυνατότητα άσκησης ποινής δίωξης με τα αρμόδια όργανα του κράτους για την ίδια πράξη κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους¹³⁸.

Κατά δε άλλη άποψη η ποινική δίωξη στην Ελλάδα μπορεί να ασκηθεί μεταγενέστερα, δηλαδή μετά την έκδοση του σχετικού ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης και το αργότερο κατά το χρόνο κρισιολόγησης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης από το αρμόδιο ελληνικό δικαιοδοτικό όργανο ήτοι μέχρι του κρισιολόγησης αυτού από το Συμβούλιο Εφετών¹³⁹.

Βέβαια υποστηρίχθηκε και η θέση, με την οποία και συμφωνώ, ότι στην έννοια της δίωξης πρέπει να υπάγεται, όχι μόνο η άσκηση ποινικής δίωξης, κατά την έννοια του άρθρου 43 ΚΠΔ, αλλά και η διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης¹⁴⁰. Και αυτό διότι υπάρχει νομοθετική βούληση να καταστεί η προσαγωγή των ημεδαπών μόνο κατ' εξαίρεση δυνατή, όπως επίσης και από το ότι δεν θα πρέπει να εξαρτηθεί η προσαγωγή ή μη από το συμπτωματικό γεγονός της άσκησης ποινικής δίωξης και κατ' επέκταση μη προσαγωγή, ενώ αν διενεργείται ακόμη προκαταρκτική εξέταση να λαμβάνει χώρα προσαγωγή και παράδοση¹⁴¹.

¹³⁶ Βλ. Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, όπως ανωτέρω, Ποιν.Δικ., σελ. 778

¹³⁷ Βλ. το πρώτον ΑΠ 591/2005, σε Συμβ. Ποιν.Χρ. ΝΕ' (2005), σελ. 842

¹³⁸ ΑΠ 2135/2005, σε Συμβ., Ποιν.Χρ. ΝΣΤ' (2006), σελ. 598

¹³⁹ ΑΠ 2135/2005, σε Συμβ., Ποιν.Χρ. ΝΣΤ' (2006), σελ. 599-600

¹⁴⁰ Βλ. Η. Αναγνωστόπουλο, Η έννοια της δίωξης στα άρθρα 11 εδ. η' και 12εδ. α' Ν. 3251/2004 (Με αφορμή την υπ' αριθμ. 591/2005 απόφαση του Αρείου Πάγου και την απόφαση του Γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου της 18^{ης} Ιουλίου 2005), Ποιν.Χρ. ΝΕ' (2005), σελ. 855-856

¹⁴¹ Βλ. Η. Αναγνωστόπουλο, όπως ανωτέρω, Ποιν. Χρ. ΝΕ' (2005), σελ. 856

Κατ' άλλη άποψη, γίνεται δεκτή μια ακόμη ευρύτερη ερμηνεία της «δίωξης» της περ. η' του άρθρ. 11 του Ν. 3251/2004, έτσι ώστε να απαγορεύεται η προσαγωγή ημεδαπού σε κάθε περίπτωση που η συγκεκριμένη πράξη επιβάλλεται να διώκεται στη χώρα μας, είτε έχει ήδη ασκηθεί τυπικά δίωξη σε βάρος, είτε δεν έχει ασκηθεί μεν ποινική δίωξη αλλά διενεργείται προκαταρκτική εξέταση, καθώς και όταν υφίσταται απλά υποχρεωτική προοπτική δίωξης του ημεδαπού στην Ελλάδα¹⁴².

Στην περίπτωση μη διώξεως στην Ελλάδα, ο ημεδαπός προσάγεται, καθόσον, το ευρωπαϊκό ένταλμα εκτελείται, αφού διασφαλιστεί ότι θα διαμεταχθεί στο Ελληνικό κράτος, ώστε να εκτίσει την επιβληθείσα ποινή ή το στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφαλείας.

Βέβαια και στην περίπτωση αυτή ανακύπτουν ζητήματα σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο, κατά την διαμεταγωγή, αφού ούτε η απόφαση – πλαίσιο ούτε ο Ν. 3251/2004 προβλέπουν κάποια σχετική διαδικασία και έτσι υποστηρίχθηκε η άποψη ότι εφαρμόζεται η Σύμβαση για την μεταφορά καταδίκων του 1983. Ζητήματα ανακύπτουν σχετικά με την μετατροπή (προσαρμογή) ή όχι της επιβληθείσας ποινής, αλλά και ένα ανάλογο του προβλήματος του άρθρ. 11 περ. στ' του Ν. 3251/2004, σχετικά με την περίπτωση που ο ημεδαπός καταδικάστηκε για πράξη μη αξιόποινη στην Ελλάδα.

Όπως και ανωτέρω, υποστηρίζονται τρεις απόψεις: κατά την πρώτη, η τυχόν δίωξη του ημεδαπού στην Ελλάδα, παραβιάζει το πνεύμα της απόφασης – πλαίσιο αλλά είναι και αξιόποινη (άρθρ. 239 περ. β' ΠΚ), κατά την δεύτερη άποψη, εξετάζουμε την περίπτωση συνδρομής του διττού αξιοποίνου και δεν εκτελείται το ευρωπαϊκό ένταλμα και τέλος, σύμφωνα με την τρίτη άποψη, στην περίπτωση που η πράξη δεν είναι *in abstracto* έγκλημα στην Ελλάδα, δεν αποκλείεται η διαμεταγωγή στην ημεδαπή για να εκτίσει

¹⁴²Βλ. Χ. Μυλωνόπουλο, Έκθεση [του Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής] στο σχέδιο νόμου «Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, τροποποίηση του ν. 2928/2001 για τις εγκληματικές οργανώσεις και άλλες διατάξεις», Ποιν.Χρ. ΝΔ' (2004), σελ. 1048

την επιβληθείσα ποινή, οι, δε, υποστηρικτές της ισχυρίζονται ότι δεν αντίκειται ούτε στο Σύνταγμα, ούτε στη Σύμβαση για την μεταφορά καταδίκων του 1983, αλλά ούτε και στο άρθρ. 2 παρ. 2 ΠΚ, λόγω μη άσκησης ίδιας ποινικής εξουσίας και λόγω υποχώρησης του κοινού νόμου (άρθρ. 2 παρ. 2 ΠΚ) έναντι της νεότερης και ειδικής ρύθμισης του Ν. 3251/2004¹⁴³.

II.2.) Η παραγραφή του εγκλήματος και της ποινής

Το άρθρο 4 παρ. 4 της απόφασης – πλαίσιο προβλέπει ως δυνητικό λόγο μη εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης την παραγραφή του εγκλήματος ή της ποινής σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους – μέλους εκτέλεσης του εντάλματος. Εν όψει των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζει ο θεσμός της παραγραφής, ως θεσμός δημόσιας τάξης, στο πλαίσιο της εσωτερικής μας έννομης τάξης, ο έλληνας νομοθέτης έκρινε ορθότερη την ένταξή του στους υποχρεωτικούς λόγους, προβλέποντας στην περ. δ' του άρθρ. 11 του Ν. 3251/2004, ότι η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης αποκλείεται αν έχει επέλθει παραγραφή του εγκλήματος ή της ποινής σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους και η αξιόποινη πράξη υπάγεται στην αρμοδιότητα των ελληνικών δικαστικών αρχών σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους.

Με την προϋπόθεση, δηλαδή, ότι για την πράξη την οποία αφορά το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, θεμελιώνεται ελληνική ποινική εξουσία, κατ' άρθρα 6-8 ΠΚ, και προς διευκόλυνση της εκδόσεως, καθίσταται αποφασιστικό ως προς το ζήτημα της εξέτασης της παραγραφής του εγκλήματος ή της ποινής αποκλειστικά το ποινικό δίκαιο του κράτους εκτέλεσης. Γεγονός το οποίο σημαίνει την μη εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, ακόμη και αν κατά το δίκαιο του κράτους – μέλους έκδοσης δεν έχει χωρήσει παραγραφή αλλά έχει γίνει κατά το δίκαιο του κράτους εκτέλεση, όπως και το αντίστροφο.

¹⁴³ Βλ. Δ. Μουζάκη, όπως ανωτέρω, σελ. 533

Υπήρξαν κάποιες αρεοπαγιτικές αποφάσεις¹⁴⁴, που κάνοντας αναφορά στο άρθ. 9 παρ. 1 περ. β' ΠΚ, σε συνδυασμό προς το άρθρο 6 παρ. 1 ΠΚ, δημιούργησαν την εσφαλμένη εντύπωση της εξέτασης της παραγραφής, τουλάχιστον σε ένα πρώτο επίπεδο, κατ' εφαρμογή του δικαίου του κράτους εκδόσεως του εντάλματος, η δε παραπομπή το άρθ. 9 παρ. 1 περ. β' ΠΚ ήταν περιττή, αφού το εν λόγω άρθρο δεν αναφέρεται στο ζήτημα προσδιορισμού τα ελληνικής ποινικής εξουσίας.

Δικαιολογητική βάση, της εν λόγω διάταξης είναι η ανακοπή του μέτρου της έκδοσης του εκζητουμένου στην περίπτωση που κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους έχει εξαλειφθεί το αξιόποινο της πράξης, λόγω παρέλευσης του χρόνου της παραγραφής, αφού σε περίπτωση εκτελέσεως ο θεσμός της παραγραφής, ως θεσμός δημοσίας τάξεως, δεν θα έβρισκε ουσιαστικό αντίκρισμα.

Περαιτέρω, όπως και ανωτέρω αναφέρθηκε, η υπ' αριθμ. 144/2013 απόφαση του Συμβ. Εφ. Αθηνών, κρίνοντας ότι υφίσταται αρμοδιότητα και τω ελληνικών δικαστηρίων, λόγω εν μέρει τελέσεως του αδικήματος και στην Ελλάδα, δέχθηκε ότι: ...β) του άρθ. 11 περ. δ του ιδίου νόμου, με την αιτιολογία ότι η εν λόγω διάταξη που αφορά την παραγραφή του εγκλήματος, δεν εφαρμόζεται στην υπό κρίση υπόθεση, αφού το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έχει εκδοθεί προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής, αλλά και στην προκειμένη περίπτωση εξετάζεται η παραγραφή της ποινής, σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους, αφού οι αξιόποινες πράξεις υπάγονται στην αρμοδιότητα των ελληνικών δικαστικών αρχών, σύμφωνα με τους ελληνικούς ποινικούς νόμους (άρθρα 5, 6, 16 ΠΚ), η οποία (παραγραφή της ποινής) δεν έχει επέλθει, καθόσον δεν έχουν παρέλθει δέκα έτη από την αμετάκλητη επιβολής της (άρθρο 114γ ΠΚ).

Τέλος, η παραγραφή του εγκλήματος ή της ποινής, κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους, ελέγχεται ακόμα και ως προς τις αξιόποινες

¹⁴⁴ ΑΠ 383/2008, ΑΠ394/2008 και ΑΠ 1024/2008

πράξεις του καταλόγου του άρθ. 10 παρ. 2 Ν. 3251/2004, ως προς τις οποίες δεν εξετάζεται η συνδρομή του in abstracto διττού αξιολογίου.

II.3.) Λόγοι συνδεόμενοι με τον περιορισμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην χώρα εκδόσεως του ευρωπαϊκού εντάλματος

II.3.1) Η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων ως ορίων στην παράδοση του εκζητουμένου

Στην παρ. 3 του άρθρου 1 της απόφασης – πλαίσιο ρητά ορίζεται ότι: «Η παρούσα απόφαση – πλαίσιο δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την τροποποίηση της υποχρέωσης σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των θεμελιωδών νομικών αρχών, όπως διατυπώνονται στο άρθρ. 6 της ΣυνθΕΕ». Η πρόβλεψη αυτή απαντά και στο άρθρ. 1 παρ. 3 του εσωτερικού νόμου ενσωμάτωσης.

Η υποχρέωση προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων δηλαδή, δια του τρόπου αυτού διακήρυξής τους, αποκτά το χαρακτήρα γενικής αρχής, που πρέπει να διέπει όλη τη διαδικασία έκδοσης και εκτέλεσης ενός ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

Η διατύπωση της εν λόγω διατάξεως γεννά το ερώτημα, αν η παραβίαση των διακηρύξεων του άρθρου 6 ΣυνθΕΕ συνιστά όριο στην εκτέλεση ενός ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Και αυτό γιατί λείπει μια σαφής ρύθμιση, η οποία να χαρακτηρίζει το γενικό όρο της τήρησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων του καταζητούμενου προσώπου ρητώς ως λόγο άρνησης εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, σε περίπτωση παραβίασης¹⁴⁵. Δικαιολογητικός λόγος της έλλειψης αυτής θα μπορούσε να θεωρηθεί το γεγονός, ότι η εν λόγω απόφαση – πλαίσιο βασίζεται στις αρχές της αμοιβαίας αναγνώρισης και εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών.

¹⁴⁵ Βλ. Δ. Μουζάκης, όπ. αν., Νομική Βιβλιοθήκη, 2009, σελ. 358

Άλλωστε η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης στηρίζεται «στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και στο κράτος δικαίου». Υπάρχει λοιπόν, μεταξύ των κρατών – μελών ένα κοινό υπόβαθρο, το οποίο εκ πρώτης όψεως δεν δικαιολογεί την επίδειξη καμίας δυσπιστίας σχετικά με το αν ένα κράτος, που εξέδωσε ένα ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης σεβάστηκε τα θεμελιώδη δικαιώματα του συγκεκριμένου ατόμου. Το κράτος αυτό έχει την ευθύνη και το κράτος, από το οποίο ζητείται η έκδοση οφείλει να δείξει εμπιστοσύνη.

Πίσω από αυτή τη ρύθμιση βρίσκεται η σκέψη, ότι όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης είναι συμβαλλόμενα κράτη στην ΕΣΔΑ και δεσμεύονται από αυτήν. Έχει έτσι εξασφαλιστεί ένα ενιαίο επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Υπό αυτή την έννοια, η παρ. 3 του άρθρ. 1 της απόφασης – πλαίσιο αποτελεί μια επιβεβαίωση αυτού, που ήδη ισχύει.

Χαρακτηριστικές είναι οι υπ' αριθμ. 12 και 13 αιτιολογικές σκέψεις της απόφασης-πλαίσιο, στις οποίες αναφέρεται ότι: «Η παρούσα απόφαση-πλαίσιο σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται από το άρθρο 6 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και εκφράζονται στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης», «Τα κράτη-μέλη δεν εμποδίζονται να εφαρμόζουν τους συνταγματικούς τους κανόνες σε σχέση με το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη». «Κανείς δεν μπορεί να απομακρυνθεί, να απελαθεί ή να εκδοθεί προς κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη και εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση».

Από αυτές τις διατάξεις προκύπτει, ότι οι λόγοι άρνησης εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης δεν απαριθμούνται περιοριστικά στην απόφαση-πλαίσιο και ως εκ τούτου ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων συνιστά μία επιπλέον προϋπόθεση για την εκτέλεση του

εντάλματος¹⁴⁶. Τόσο λοιπόν, το κράτος έκδοσης όσο και το κράτος εκτέλεσης δεσμεύονται από τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως αυτά κατοχυρώνονται στην ΕΣΔΑ και στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και όπως προκύπτουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου. Με τις διατάξεις αυτές αναγνωρίζεται η συνύπαρξη του Συντάγματος, της ΕΣΔΑ και του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, τα οποία αποτελούν σημαντικές πηγές δικαίου για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του εκζητούμενου προσώπου. Τα επιμέρους αυτά συστήματα ισχύουν ταυτόχρονα εντός της εσωτερικής έννομης τάξης και για το λόγο αυτό ο κάθε εσωτερικός νόμος ενσωμάτωσης θα πρέπει να ερμηνεύεται στη βάση του ευρύτερου ευρωπαϊκού δικαιοσύνητος συστήματος¹⁴⁷. Η παραπομπή άλλωστε στο άρθρο 6 ΣυνΕΕ είναι σημαντική, καθώς σε αυτή αποτυπώνεται η νομολογία του ΔΕΕ για τα θεμελιώδη δικαιώματα, της οποίας έμπνευση αποτέλεσε η ΕΣΔΑ και η νομολογία του ΕυρΔΔΑ.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η πρόταση του Γενικού Εισαγγελέα στην υπόθεση 465/07¹⁴⁸: «Η κοινοτική νομολογία ενσωματώνει την ΕΣΔΑ για δύο κυρίως λόγους. Πρώτον επειδή η δέσμευση κάθε κράτους μέλους έναντι της ΕΣΔΑ τονίζει το καθεστώς των δικαιωμάτων αυτών ως αντιστοιχούντων στις κοινές αξίες των κρατών μελών, τα οποία επομένως επιθυμούν κατ' ανάγκην να τα διαφυλάξουν και να τα εντάξουν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Δεύτερον, η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην κοινοτική έννομη τάξη υπάρχει παράλληλα προς τα άλλα ευρωπαϊκά συστήματα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων». «Είναι σημαντικό κάθε υφιστάμενο σύστημα προστασίας να μεριμνά, διατηρώντας την αυτονομία του, να κατανοεί πως τα άλλα συστήματα ερμηνεύουν και αναπτύσσουν αυτά τα ίδια θεμελιώδη δικαιώματα, προκειμένου όχι μόνο να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι

¹⁴⁶ Βλ. Δ. Μουζάκης, όπ. αν., Νομική Βιβλιοθήκη, 2009, σελ 362

¹⁴⁷ Βλ. Ό. Τσόλκα. Σεβασμός θεμελιωδών δικαιωμάτων. Κανονιστική σημασία και λειτουργία του ά. 6 παρ. 1 και 3 ΣυνΕΕ και του ΧΘΔΕΕ.

¹⁴⁸ Απόφαση της 9.9.2008 παρ. 22,23

συγκρούσεως, αλλά και να αρχίσει μια διαδικασία άτυπης δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού χώρου προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ο ευρωπαϊκός χώρος που θα δημιουργηθεί κατ' αυτόν τον τρόπο, θα είναι προϊόν των διαφόρων επί μέρους συνεισφορών των διαφορετικών συστημάτων προστασίας, που υπάρχουν σε ευρωπαϊκό επίπεδο».

Με βάση, λοιπόν όλα τα παραπάνω, η απόφαση – πλαίσιο πρέπει να ερμηνεύεται με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποκλείεται η παράδοση προσώπου, όταν αυτή παραβιάζει τα θεμελιώδη δικαιώματα του καταζητούμενου προσώπου ή τον εκθέτει σε σοβαρό κίνδυνο παραβίασης. Κάθε, δε, κατάσταση σύγκρουσης μεταξύ της υποχρέωσης εκτέλεσης του εντάλματος και σεβασμού των δικαιωμάτων του καταζητούμενου προσώπου δίνει το προβάδισμα στη δεύτερη. Οποιαδήποτε παραβίαση του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ αποκλείει την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Η αρχή εκτέλεσης του εντάλματος οφείλει να ελέγχει αν η ποινική διαδικασία, η οποία οδήγησε στην έκδοση αυτού συνάδει με την ΕΣΔΑ.

Αντίθετη άποψη, υποστηρίζει ότι η ευθύνη καταμερίζεται μεταξύ του κράτους έκδοσης και του κράτους εκτέλεσης του εντάλματος, ανάλογα με την διαδικασία που διεξάγεται στο έδαφός του¹⁴⁹.

Στο Χάρτη Θεμελιωδών δικαιωμάτων (ά. 50) ρητά αναγνωρίζεται ως διεθνής δεσμευτική αρχή η θεμελιώδης αρχή *ne bis in idem*. Εκφράσεις της απαντούν στην απόφαση-πλαίσιο, συνακόλουθα στο Ν. 3251/2004. Όψεις της, όπως έχουν προσδιοριστεί από το ΔΕΕ, εμφανίζονται στο νόμο όχι ως υποχρεωτικοί, αλλά ως δυνητικοί λόγοι άρνησης εκτέλεσης του εντάλματος. Πρόκειται για τις περιπτώσεις β) και γ) του ά. 12. Ένα παράδειγμα: Στην περ. γ) προβλέπεται ότι η αρμόδια δικαστική αρχή μπορεί να αρνηθεί την εκτέλεση του εντάλματος, αν ο εκζητούμενος έχει δικαστεί αμετακλήτως για τη σχετική αξιόποινη πράξη σε κράτος μέλος της Ένωσης, ώστε να κωλύεται η μεταγενέστερη άσκηση δίωξης. Τούτο θα μπορούσε λ.χ. να συμβεί, όταν το

¹⁴⁹ Βλ. Δ. Μουζάκης, όπ. Αν., σελ. 365 επ.

δικαστήριο αυτού του άλλου κράτους μέλους έπαυσε την ποινική δίωξη λόγω παραγραφής. Σύμφωνα, όμως με τη νομολογία του ΔΕΕ επί της ερμηνείας της διάταξης της Σύμβασης Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν (υπόθεση Gasparini της 28.9.2006¹⁵⁰), η ανωτέρω αρχή εφαρμόζεται και στην περίπτωση αυτή. Είναι λοιπόν ευνόητο, ότι κατ' αναλογική εφαρμογή δεν τίθεται στο ανωτέρω παράδειγμα ζήτημα διακριτικής ευχέρειας για την εκτέλεση ή μη του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης¹⁵¹.

Αυτό προκύπτει από την απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση της 16.11.2010, C 261-09, που αποτέλεσε αντικείμενο προδικαστικής παραπομπής στο ΔΕΕ¹⁵². Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι σκέψεις του Γενικού Εισαγγελέα στην πρότασή του, στις οποίες αναφέρει ότι «η ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στο γράμμα και στους σκοπούς της απόφασης-πλαίσιο πρέπει να λάβει υπόψη όλους τους επιδιωκόμενους από την εν λόγω πράξη σκοπούς. Μολονότι αληθεύει ότι η αμοιβαία αναγνώριση αποτελεί μέσο, που ενισχύει τη συνοχή του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, είναι εξίσου βέβαιο ότι η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών συνιστά προϋπόθεση, που νομιμοποιεί την ύπαρξη και την ανάπτυξη του εν λόγω χώρου. Η απόφαση- πλαίσιο επανειλημμένως αντικατοπτρίζει την άποψη αυτή με τις αιτιολογικές σκέψεις 10, 12, 13, 14, καθώς και με το άρθρο 1 παρ. 3. Η ευχέρεια του καταδικασθέντος να εκτίσει την ποινή του στον τόπο όπου έχει τους προσωπικούς και συναισθηματικούς του δεσμούς αποτελεί εγγύηση αντλούμενη από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, που η απόφαση- πλαίσιο θέλησε να κατοχυρώσει. Επιπλέον, η ανάγκη να ερμηνευτεί η απόφαση- πλαίσιο υπό το πρίσμα των θεμελιωδών δικαιωμάτων κατέστη επιτακτικότερη κατόπιν της θέσεως σε ισχύ του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων». «Η πλημμέλεια της νομοθετικής τεχνικής μπορεί

¹⁵⁰ Βλ. αναλυτικά για την υπόθεση αυτή Η. Αναγνωστόπουλου, *Ne bis in idem*. Ευρωπαϊκές και διεθνείς όψεις, 2008, σελ. 58 επ.

¹⁵¹ Βλ. Ο. Τσόλκα, *Ζητήματα εφαρμογής του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης υπό το πρίσμα της δικαστικής προστασίας θεμελιωδών δικαιωμάτων*, σελ 16

¹⁵² C-261/09 της 16.11.2010, παρ. 38, 40

και πρέπει να θεραπευτεί μέσω της ερμηνείας, χωρίς να απαιτείται η δημιουργία νέου λόγου, που να δικαιολογεί τη μη εκτέλεση». Αυτή η τελευταία σκέψη του Γενικού Εισαγγελέα αντικατοπτρίζει ακριβώς την άποψη, ότι η απαρίθμηση των λόγων άρνησης εκτέλεσης ενός ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, που προβλέπονται στην απόφαση- πλαίσιο δεν είναι περιοριστική. Αντιθέτως, τα δικαστικά όργανα έχουν την υποχρέωση να ελέγχουν και να ερμηνεύουν τον εσωτερικό νόμο ενσωμάτωσης υπό το πρίσμα των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ευρωπαϊκού δικαίου.

Στην παρ. 2 του άρθρου 1 του άρθρ. 1 του Ν. 3251/2004 αναφέρεται ότι «η εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων και αρχών, που διατυπώνονται στο ισχύον Σύνταγμα και στο άρθρο 6 της ΣυνΕΕ. Σε κάθε περίπτωση, ο εκζητούμενος δεν απομακρύνεται, ούτε απελαύνεται, ούτε εκδίδεται σε κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη και εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση».

Και ενώ φαίνεται κατ' αρχήν ο εθνικός νομοθέτης να μεταφέρει αυτούσια τη ρύθμιση της παρ. 3 του άρθρου 1 της απόφασης-πλαίσιο και της υπ' αριθμ. 13 αιτιολογικής της σκέψης. Ωστόσο, υπάρχει μία διαφορά. Στο σχετικό άρθρο της απόφασης- πλαίσιο γίνεται παραπομπή στο άρθρο 6 της ΣυνΕΕ και ως εκ τούτου στις συνταγματικές αρχές, οι οποίες είναι κοινές στα κράτη-μέλη, σε αντίθεση με τον εσωτερικό νόμο, ο οποίος παραπέμπει και στο ισχύον Σύνταγμα.

Στο σημείο αυτό, πρέπει να επιχειρηθεί μία σύμφωνη με το ευρωπαϊκό δίκαιο ερμηνεία, καθώς η διαδικασία που ακολουθείται στο κράτος έκδοσης του εντάλματος πρέπει να ανταποκρίνεται στην ευρωπαϊκή δημόσια τάξη, όπως αυτή αποτυπώνεται στο άρθρο 6 ΣυνΕΕ.

II.3.2) Παροχή εγγυήσεων ως όρος εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

Η πρόταση της Επιτροπής για την έκδοση απόφασης-πλαίσιο προέβλεπε ότι, στην περίπτωση που το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εκδίδεται επί τη βάσει αποφάσεως που είχε εκδοθεί ερήμην, η υπόθεση θα εκδικαζόταν εκ νέου υποχρεωτικά στο εκδόν κράτος μέλος μετά την παράδοση του καταζητούμενου προσώπου¹⁵³. Ωστόσο, η αναγκασία αυτή παροχή εγγυήσεως από τη δικαστική αρχή έκδοσης του εντάλματος αποτυπώθηκε στην απόφαση-πλαίσιο τελικώς ως δυνητική.

Στο άρθρο 13 παρ. 1 του Ν. 3251/2004 προβλέπεται ότι: «Αν το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έχει εκδοθεί προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας, που έχει επιβληθεί με απόφαση ερήμην του εκζητούμενου και το πρόσωπο αυτό δεν είχε κλητευθεί αυτοπροσώπως ούτε είχε ενημερωθεί κατ' άλλον τρόπο σχετικά με την ημερομηνία και τον τρόπο διεξαγωγής της ακροαματικής διαδικασίας, που οδήγησε στην ερήμην του εκδοθείσα απόφαση, η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης από την αρμόδια δικαστική αρχή μπορεί να εξαρτηθεί από την προϋπόθεση ότι η δικαστική αρχή έκδοσης του εντάλματος θα παράσχει επαρκείς εγγυήσεις, ώστε να διασφαλίζεται ότι ο εκζητούμενος με το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης θα έχει τη δυνατότητα να ζητήσει να δικαστεί εκ νέου στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος και να παρίσταται κατά τη λήψη της απόφασης».

Ο δικαιολογητικός λόγος θέσπισης του άρθρου 13 παρ.1 του Ν 3251/2004 είναι προφανής. Μία ερήμην καταδικαστική απόφαση πλήττει θεμελιώδη δικαιώματα του κατηγορουμένου και κυρίως του στερεί τη δυνατότητα, αφενός να κάνει χρήση των υπερασπιστικών του δικαιωμάτων, τα οποία απαιτούν την προσωπική του παρουσία, και αφετέρου να τύχει δικαστικής ακρόασης. Για το λόγο αυτό, το εκάστοτε κράτος εκτέλεσης του

¹⁵³ Πρόταση απόφασης-πλαίσιο του Συμβουλίου για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ κρατών-μελών, COM (2001) 522, Βρυξέλλες 19.9.2001 (άρθρο 35)

ευρωπαϊκού εντάλματος θα πρέπει όχι μόνο *in abstracto* αλλά και *in concreto* και με βάση την αλλοδαπή έννομη τάξη να διασφαλίζει ότι τα δικαιώματα αυτά θα ικανοποιηθούν, έστω και εκ των υστέρων.

Είναι άλλωστε χαρακτηριστική η νομολογία του ΕυρΔΔΑ αναφορικά με τις ερήμην καταδικαστικές αποφάσεις. Ιδιαίτερως σημαντική είναι η υπόθεση *Colozza κατά Ιταλίας*¹⁵⁴, με την οποία το Δικαστήριο απεφάνθη σχετικά με την απουσία του κατηγορουμένου στο ακροατήριο. Εν συντομία, το κριτέο ζήτημα στη συγκεκριμένη περίπτωση ήταν η κοινοποίηση των δικασίμων σε πρόσωπα άγνωστης διαμονής και η συνακόλουθη συναγωγή από τις ιταλικές αρχές ενός τεκμηρίου παραιτήσεως από τη συμμετοχή του κατηγορουμένου στην επί ακροατηρίου διαδικασία λόγω της φυγοδικίας του. Το ΕυρΔΔΑ έκρινε ότι δεν είχε γίνει κοινοποίηση προσωπικά στον κατηγορούμενο, έτσι ώστε αυτός αν θέλει να παραιτηθεί ρητώς από το δικαίωμά του να εμφανιστεί στο δικαστήριο και να υπερασπιστεί τον εαυτό του. Όταν μία εθνική νομοθεσία επιτρέπει τη διεξαγωγή μιας δίκης παρά την απουσία κατηγορουμένου, ο κατηγορούμενος αυτός θα πρέπει μία φορά τουλάχιστον κατά τη διάρκεια της όλης ποινικής διαδικασίας να μπορεί να επιτύχει, ώστε κάποιο δικαστήριο θα αποφανθεί για τη βασιμότητα της εναντίον του κατηγορίας, αφού τον ακούσει. Τα κράτη- μέλη της ΕΣΔΑ είναι ελεύθερα να επιλέξουν τα κατάλληλα μέτρα, ώστε το δικονομικό τους σύστημα να ανταποκρίνεται για το συγκεκριμένο θέμα στις απαιτήσεις του άρθρου 6 παρ.1. Το ΕυρΔΔΑ είναι αρμόδιο να κρίνει αν τα μέτρα που ελήφθησαν είναι πρόσφορα να επιτύχουν το σκοπό αυτό. Πάντως οι δυνατότητες, που προσφέρει το εθνικό δίκαιο πρέπει να είναι αποτελεσματικές και δεν πρέπει να βαρύνεται ο κατηγορούμενος να αποδείξει ότι δεν αποσκοπούσε να φυγοδικήσει, ούτε ότι η απουσία του οφειλόταν σε γεγονός ανώτερης βίας¹⁵⁵

¹⁵⁴ Υπόθεση της 12.2.1985

¹⁵⁵ Οι ίδιες σκέψεις ακολουθήθηκαν και στην υπόθεση *Σταμουλακάτου κατά Ελλάδας* από την Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

¹⁵⁶.Επίσης στην υπόθεση Krombach κατά Γαλλίας¹⁵⁷ το ΕυρΔΔΑ έκρινε ως προς την ίδια κατεύθυνση ότι μία διαδικασία, που διεξάγεται με απουσία του κατηγορουμένου δεν είναι αυτή καθαυτή ασύμβατη με το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, ωστόσο υπάρχει αρνησιδικία, εφόσον ένα άτομο που καταδικάστηκε ερήμην δεν μπορεί να πετύχει μεταγενέστερα να κριθεί εκ νέου από ένα δικαστήριο η ουσιαστική και νομική βασιμότητα της εις βάρος του κατηγορίας. Η παρουσία του κατηγορουμένου σε μία ποινική διαδικασία είναι κεφαλαιώδους σημασίας, λόγω του δικαιώματος ακρόασης και της ανάγκης ελέγχου της αξιοπιστίας των εκατέρωθεν ισχυρισμών¹⁵⁸.

Παρατηρείται λοιπόν, μία ιδιαίτερη «ευαισθησία» σχετικά με τα δικαιώματα του κατηγορουμένου σε περίπτωση ερήμην καταδικαστικών αποφάσεων στον υπό ευρεία έννοια ευρωπαϊκό χώρο. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζεται η ρύθμιση του Ν. 3251/2004, κατά την ελληνική νομολογία στο θέμα αυτό:

Στην «κατ' άλλο τρόπο ενημέρωση» που απαιτείται στο νόμο, συγκαταλέγονται οι διάφοροι τρόποι πλασματικής επίδοσης των ποινικών δικογράφων¹⁵⁹. Η έννομη τάξη αρκείται όμως σε αυτή τη διατύπωση, γιατί έτσι καθίσταται δυνατό να προχωρήσει η διαδικασία¹⁶⁰. Ωστόσο, αυτοί οι τρόποι επίδοσης δεν εξασφαλίζουν ότι ο εκζητούμενος έλαβε πράγματι γνώση της δικασίμου και για το λόγο αυτό οι συγκεκριμένες περιπτώσεις πρέπει να εξετάζονται με ιδιαίτερη περίσκεψη. Παρ' όλ' αυτά έχει διατυπωθεί στην ελληνική νομολογία η αντίθετη άποψη, ότι η δικαστική αρχή εκτέλεσης του εντάλματος δεν έχει την εξουσία ουσιαστικού ελέγχου της νομότυπης ή μη κλητεύσεως του εκζητουμένου κατά τη δίκη, στην οποία

¹⁵⁶ Βλ. Δ. Σπινέλλη, Η απουσία του κατηγορουμένου για πλημμέλημα από τη δίκη στο ακροατήριο, Ποιν, Χρ. ΝΑ (2001), σελ 1059

¹⁵⁷ Υπόθεση της 13.2.2001

¹⁵⁸ Βλ. Ποιν. Χρον ΝΑ, σελ 736 επ

¹⁵⁹ Βλ. Δ. Μουζάκη, όπ. αν., Νομική Βιβλιοθήκη, 2009, σελ 552

¹⁶⁰ Βλ. Δ. Σπινέλλη, Η απουσία του κατηγορουμένου για πλημμέλημα από τη δίκη στο ακροατήριο, Ποιν, Χρ. ΝΑ (2001), σελ 105.

εκδόθηκε η καταδικαστική σε βάρος του απόφαση¹⁶¹ ¹⁶² . Σχετικά με τη γνώση του εκζητούμενου, αυτή πρέπει να περιλαμβάνει τόσο την ημερομηνία όσο και τον τόπο της ακροαματικής διαδικασίας. Η θεωρητική δυνατότητα μίας τέτοιας γνώσης δεν αρκεί, αλλά θα πρέπει να βασίζεται σε μία επίσημη κρατική ενέργεια. Έτσι, η γνώση αυτή τεκμαίρεται όταν ο εκζητούμενος ήταν παρών κατά την αρχική δικάσιμο, όμως η δίκη αναβλήθηκε παρόντος αυτού για μεταγενέστερη δικάσιμο, στην οποία αν και του ανακοινώθηκε, αυτός δεν εμφανίστηκε¹⁶³. Σχετικά με την εκ νέου εκδίκαση της υπόθεσης, αυτή θα πρέπει να μπορεί να οδηγήσει στην ανατροπή της αρχικής απόφασης, που εκδόθηκε ερήμην, παρουσία του ήδη καταδικασθέντος, σύμφωνα με τις διατάξεις της ποινικής δικονομίας και με όλες τις νομικές εγγυήσεις της υπεράσπισης¹⁶⁴.

Με βάση όλα τα παραπάνω, και ιδίως τη νομολογία του ΕυρΔΔΑ, η δυνητική διατύπωση στο άρθρο 13 («η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης από την αρμόδια δικαστική αρχή μπορεί να εξαρτηθεί από...») είναι προβληματική. Και αυτό, γιατί όπως αναφέρθηκε ανωτέρω στο άρθρο 1 παρ 2 του Ν 2351/2004, ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Σύμβασης είναι μία θεμελιώδης αρχή και συνιστά ένα όριο στην εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Για το λόγο αυτό λοιπόν, αν ο εκζητούμενος δεν έχει κλητευθεί αυτοπροσώπως ούτε έχει ενημερωθεί σχετικά με την ημερομηνία και τον τόπο διεξαγωγής της ακροαματικής διαδικασίας, δεν υφίσταται απλώς διακριτική ευχέρεια της δικαστικής αρχής εκτέλεσης του εντάλματος να εξαρτήσει την εκτέλεσή του υπό την

¹⁶¹ Απ 1594/2007, Ποιν. Λόγος 2007, σελ. 1138

¹⁶² Βλ. και την ΑΠ 1673/2006, με την οποία απορρίφθηκε έφεση Αλβανού υπηκόου- εκζητούμενου κατά του βουλεύματος, με το οποίο το Συμβ.Εφετών γνωμοδότησε υπέρ της έκδοσής του στην Αλβανία, προκειμένου να σικαστεί για τις πράξεις της ανθρωποκτονίας από πρόθεση. Ο εκζητούμενος ισχυρίστηκε ότι παραβιάστηκε η αρχή της δίκαιης δίκης, καθώς η σε βάρος του εκδοθείσα στην Αλβανία απόφαση εκδόθηκε ερήμην του και χωρίς την κλήτευσή του. Στο Συμβ. Εφ. Δε συγχωρείται όταν επιλαμβάνεται αίτησης έκδοσης να προβεί σε έρευνα για τη νομότυπη ή μη κλήτευση του εκζητούμενου. Σε Ποιν. Δικ. Σελ. 386

¹⁶³ Βλ. και την ΑΠ 1853/2007 σε Ποιν. Δικ σελ 537

¹⁶⁴ Εφετείο Θεσσαλονίκης 135/2005, Ποιν. Χρ. 2005, σελ 847

προϋπόθεση της εκ νέου εκδίκασης της υπόθεσης στο κράτος έκδοσης του εντάλματος, αλλά υποχρέωση¹⁶⁵.

Αναφορικά με τις εγγυήσεις, που απαιτούνται από το κράτος εκτέλεσης, προκειμένου αυτό να προχωρήσει στην παράδοση του εκζητούμενου προσώπου, και την επάρκεια αυτών, αποφαίνεται η δικαστική αρχή κατά την κρίση της. Το γεγονός αυτό στην πράξη δημιουργεί προβλήματα και εμποδίζεται έτσι η αποτελεσματική δικαστική συνεργασία. Προς το σκοπό της πρόβλεψης σαφών και κοινών λύσεων, με τις οποίες θα καθορίζονται οι λόγοι απόρριψης και το περιθώριο εκτίμησης που παρέχεται στην εκτελούσα αρχή, κινείται η Πρωτοβουλία των Κυβερνήσεων της Σλοβενίας, της Γαλλίας, της Τσεχίας, της Σουηδίας, της Σλοβακίας, του Ηνωμένου Βασιλείου και της Γερμανίας για την έκδοση απόφασης- πλαίσιο του Συμβουλίου «για την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων που εκδίδονται ερήμην», η οποία οδήγησε στην υιοθέτηση της απόφασης –πλαίσιο του Συμβουλίου της 26.2.2009¹⁶⁶ «για την τροποποίηση των αποφάσεων πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ,....., και την κατοχύρωση, δια του τρόπου αυτού, των δικονομικών δικαιωμάτων των προσώπων και την προώθηση της εφαρμογής της αμοιβαίας αναγνώρισης αποφάσεων, που εκδίδονται ερήμην του ενδιαφερομένου προσώπου στη δίκη»¹⁶⁷.

Με αυτή την απόφαση- πλαίσιο επέρχονται και οι αντίστοιχες τροποποιήσεις στην απόφαση- πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης¹⁶⁸. Προτείνεται, λοιπόν, να τεθεί παράγραφος 4 στο άρθρο 1 της απόφασης- πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, στην οποία θα αναφέρεται ο ορισμός της ερήμην εκδοθείσας απόφασης («οποιαδήποτε ποινή ή μέτρο ασφαλείας, όταν το συγκεκριμένο άτομο δεν εμφανίστηκε αυτοπροσώπως στη διαδικασία, η οποία οδήγησε στην εν λόγω απόφαση»).

¹⁶⁵ Βλ. Δ. Μουζάκη, όπ. αν., Νομική Βιβλιοθήκη, 2009, σελ.557

¹⁶⁶ Αυτή η απόφαση- πλαίσιο θα πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή από τα κράτη- μέλη το αργότερο μέχρι τις 28.3.2011

¹⁶⁷ ΕΕ L 81/24 της 27.3.2009

¹⁶⁸ Βλ. Δ. Μουζάκη, όπ. αν., Νομική Βιβλιοθήκη, 2009, σελ 559

Επίσης να παρεμβληθεί ένα άρθρο «4 α», σύμφωνα με το οποίο η εκτελούσα δικαστική αρχή θα μπορεί να αρνηθεί την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, εάν το πρόσωπο δεν εμφανίστηκε αυτοπροσώπως στη δίκη, που οδήγησε στην έκδοση απόφασης, εκτός εάν στο ένταλμα αναφέρεται ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο: α) είχε κλητευτεί αυτοπροσώπως, είτε είχε ενημερωθεί για την προγραμματισμένη ημερομηνία και τον τόπο διεξαγωγής της δίκης, είτε είχε με άλλο τρόπο ενημερωθεί ώστε να αποδεικνύεται σαφώς ότι τελούσε εν γνώσει της προγραμματισμένης δίκης και είχε ενημερωθεί ότι σε περίπτωση που δεν εμφανιστεί στη δίκη μπορεί να εκδοθεί απόφαση, ή β) γνώριζε την προγραμματισμένη δίκη και είχε δώσει εντολή σε δικηγόρο να τον εκπροσωπήσει στη δίκη, ή γ)αφού του επιδόθηκε η απόφαση και ενημερώθηκε για το δικαίωμά του να δικαστεί εκ νέου ή να ασκήσει ένδικο μέσο αυτός δηλώσει ρητώς ότι δεν αμφισβητεί την απόφαση ή δεν έχει ζητήσει να δικαστεί εκ νέου ή να ασκήσει ένδικο μέσο εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας ή η απόφαση δεν του έχει επιδοθεί αυτοπροσώπως αλλά θα του επιδοθεί μετά την παράδοσή του και θα ενημερωθεί ρητά τόσο για το δικαίωμά του να ασκήσει ένδικο μέσο όσο και για την προθεσμία, που προβλέπεται γι' αυτό.

III) Νομολογία ΔΕΕ

ΥΠΟΘΕΣΗ C 306/09

Σημαντική αναφορικά με την προστασία, που απολαμβάνει ο εκζητούμενος σε περίπτωση εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής με απόφαση εκδοθείσα ερήμην είναι η απόφαση, που εκδόθηκε από το ΔΕΕ στις 21.10.2010, μετά την υποβολή προδικαστικού ερωτήματος από το Συνταγματικό Δικαστήριο του Βελγίου.

Το ΔΕΕ αρχικά σημείωσε ότι «στην περίπτωση, κατά την οποία η ερήμην καταδικαστική απόφαση, στην οποία βασίζεται το ένταλμα σύλληψης δεν έχει καταστεί εκτελεστή, η επιδίωξη και ο σκοπός της παραδόσεως είναι

ακριβώς να καταστήσουν δυνατή τη συνέχιση της δίωξης ή την κίνηση νέας διαδικασίας, δηλαδή να πραγματοποιηθεί η παράδοση του εκζητούμενου προσώπου με σκοπό την άσκηση ποινικής δίωξης. Δεδομένου ότι, η κατάσταση προσώπου που καταδικάστηκε ερήμην και που έχει ακόμα τη δυνατότητα να ζητήσει την επανάληψη της διαδικασίας είναι συγκρίσιμη με την κατάσταση προσώπου κατά του οποίου έχει εκδοθεί ένταλμα σύλληψης με σκοπό την άσκηση της ποινικής δίωξης, κανένας αντικειμενικός λόγος δεν απαγορεύει σε δικαστική αρχή εκτέλεσης που εφάρμοσε το άρθρο 5, σημείο 1 της απόφασης- πλαίσιο 2002/584 να εφαρμόσει και την προϋπόθεση που περιέχει το άρθρο 5, σημείο 3 της ίδιας αποφάσεως («όταν το πρόσωπο, κατά του οποίου εκδόθηκε ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης προς το σκοπό της δίωξης είναι υπήκοος ή κάτοικος του κράτους εκτέλεσης, η παράδοση μπορεί να εξαρτηθεί από την προϋπόθεση ότι...θα μεταχθεί στο κράτος μέλος εκτέλεσης, ώστε να εκτίσει εκεί την ποινή ή το μέτρο ασφαλείας που θα απαγγελθεί στο κράτος έκδοσης του εντάλματος»).

Επιπλέον, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα άρθρα 4, σημείο 6 («αν το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έχει εκδοθεί προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής ή μέτρου ασφαλείας και ο καταζητούμενος διαμένει στο κράτος εκτέλεσης, είναι υπήκοος ή κάτοικός του και αυτό το κράτος δεσμεύεται να εκτελέσει την ποινή ή το μέτρο ασφαλείας») και 5, σημείο 3 έχουν την έννοια ότι, όταν το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος έχει μεταφέρει στην εσωτερική έννομη τάξη το άρθρο 5, σημεία 1 και 3 της εν λόγω απόφασης- πλαίσιο, η εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, εκδοθέντος με σκοπό την εκτέλεση ποινής επιβληθείσας με ερήμην εκδοθείσα δικαστική απόφαση, κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου 5 σημείο 1, μπορεί να εξαρτάται από τον όρο ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο, που είναι υπήκοος του κράτους εκτέλεσης ή διαμένει σε αυτό, θα μεταχθεί στο κράτος αυτό προκειμένου, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, να εκτίσει την ποινή που ενδεχομένως θα του

επιβληθεί μετά το πέρας νέας δίκης διεξαχθείσας παρουσία του στο κράτος εκδόσεως του εντάλματος».

Με τις σκέψεις του αυτές το Δικαστήριο εξομοιώνει την περίπτωση της έκδοσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης προς το σκοπό της δίωξης με την περίπτωση της έκδοσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης προς το σκοπό της εκτέλεσης ποινής, που επιβλήθηκε με ερήμην απόφαση, η οποία όμως δεν έχει περιβληθεί ακόμα ισχύ δεδικασμένου. Η εξομοίωση αφορά τις εγγυήσεις, που πρέπει να παρέχονται στον εκζητούμενο¹⁶⁹.

Ενδιαφέρουσες είναι και οι σκέψεις που διατύπωσε ο Γενικός Εισαγγελέας στην εν μέρει, με την απόφαση του Δικαστηρίου, διαφοροποιημένη πρότασή του. «Ένα ένταλμα σύλληψης, που παρέχει τη δυνατότητα στον κατηγορούμενο να δικαστεί εκ νέου στο κράτος έκδοσης του εντάλματος συνιστά τυπικώς ένταλμα εκτελέσεως ποινής ή μέτρου ασφαλείας, το οποίο κατά τη στιγμή που το θιγόμενο πρόσωπο δηλώνει ότι επιθυμεί να δικαστεί εκ νέου, μετατρέπεται ουσιαστικά σε ένταλμα για την άσκηση ποινικής δίωξης. Η μετάλλαξη αυτή ουδόλως μπορεί να συνεπάγεται απώλεια των εγγυήσεων, που προβλέπει η απόφαση- πλαίσιο για κάθε πρόσωπο, κατά του οποίου έχει εκδοθεί ένταλμα συλλήψεως. Αντιθέτως, το αποτέλεσμα που παράγει το άρθρο 5, στοιχείο 1, το οποίο σκοπεί στην επίλυση του προβλήματος που εγείρουν οι ερήμην εκδιδόμενες αποφάσεις, μπορεί μεν να συνίσταται στην αλλαγή της φύσεως του εντάλματος συλλήψεως, εντούτοις δεν θίγει τα δικαιώματα, που χορηγεί το δίκαιο της Ένωσης στα ενδιαφερόμενα πρόσωπα¹⁷⁰».

ΥΠΟΘΕΣΗ C 396/2001

Σημαντική αναφορικά με την προστασία, που απολαμβάνει ο εκζητούμενος σε περίπτωση εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης προς το σκοπό της δίωξης, χωρίς να έχει προηγηθεί ακρόαση του

¹⁶⁹ Βλ. Δ. Μουζάκη, Πρακτικά προβλήματα από την εφαρμογή του Ν 3251/2004 για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, Ποιν. Δικ. 1/2012, σελ 57 επ.

¹⁷⁰ Βλ. Αριθμ. 50 των προτάσεων

εκζητούμενου, είναι η απόφαση, που εκδόθηκε από το ΔΕΕ στις 26.02.2013, μετά την υποβολή προδικαστικού ερωτήματος, που υποβλήθηκε στο πλαίσιο δίκης σχετικής με την εκτέλεση στη Ρουμανία τεσσάρων ευρωπαϊκών ενταλμάτων σύλληψης, τα οποία εξέδωσαν οι γερμανικές αρχές, κατά Ρουμάνου υπηκόου, στο πλαίσιο ποινικής δίωξης που ασκήθηκε εναντίον του για το αδίκημα της ληστείας.

Το ΔΕΕ έκρινε ότι οι δικαστικές αρχές εκτέλεσης δεν μπορούν να αρνηθούν να εκτελέσουν ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης που έχει εκδοθεί στο πλαίσιο άσκησης ποινικής δίωξης για το λόγο ότι πριν την έκδοση αυτού δεν παρασχέθηκε στον καταζητούμενο δυνατότητα ακρόασης στο κράτος μέλος, αφού η μη παροχή στον καταζητούμενο δυνατότητας ακρόασης δεν καταλέγεται μεταξύ των προβλεπόμενων λόγων μη εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης στην απόφαση – πλαίσιο.

Παράλληλα δέχθηκε ότι ο εκζητούμενος έχει δικαίωμα ακρόασης (σκ. 42) από την δικαστική αρχή εκτέλεσης, υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζονται σε συμφωνία με την δικαστική αρχή έκδοσης.

ΥΠΟΘΕΣΗ C-399/2011

Με την εν λόγω απόφαση το δικαστήριο απάντησε αποφαστικά σχετικά με αν “το άρθρο 4α, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαisiού 2002/584 έχει την έννοια ότι απαγορεύει στη δικαστική αρχή εκτελέσεως, στις προσδιοριζόμενες με την ως άνω διάταξη περιπτώσεις, να εξαρτά την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως εκδοθέντος για τους σκοπούς της εκτελέσεως ποινής από την προϋπόθεση ότι η εκδοθείσα ερήμην καταδικαστική απόφαση μπορεί να αναθεωρηθεί εντός του κράτους μέλους εκδόσεως”, καθώς δύνανται να αρνηθούν την εκτέλεση ενός τέτοιου εντάλματος μόνο στις προβλεπόμενες από το άρθρο 3 αυτής περιπτώσεις υποχρεωτικής μη εκτελέσεως καθώς και στις απαριθμούμενες στα άρθρα 4 και 4α περιπτώσεις προαιρετικής μη εκτελέσεως. Και πέραν αυτού η

δικαστική αρχή εκτελέσεως δεν μπορεί να εξαρτά την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως από άλλες προϋποθέσεις πλην εκείνων στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 5 της αποφάσεως-πλαisiού (όπως άλλωστε έγινε δεκτό και στην προπαρατεθείσα απόφαση Radu).

Η εν λόγω απόφαση αποφαινόμενη για την έκταση εφαρμογής, του άρθρου 4α, παράγραφος 1, της αποφάσεως - πλαisiού 2002/584, αντικειμένου του υπό κρίση ερωτήματος, θέτει τρία κριτήρια την γραμματική ερμηνεία της διατάξεως, την οικονομία και την ratio της διατάξεως αυτής.

Η γραμματική προσέγγιση του άρθρου 4α, παράγραφος 1, της αποφάσεως – πλαisiού, επιβεβαιώνει ότι η εν λόγω διάταξη προβλέπει προαιρετικό λόγο μη εκτελέσεως ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως εκδοθέντος για τους σκοπούς εκτελέσεως ποινής ή μέτρου ασφαλείας στερητικών της ελευθερίας, εφόσον ο ενδιαφερόμενος δεν παρέστη αυτοπροσώπως στη δίκη η οποία κατέληξε στην καταδίκη του.

Κατά την εν λόγω απόφαση η ανωτέρω ευχέρεια, συνδυάζεται με τέσσερις εξαιρέσεις, στερούσες τη δικαστική αρχή εκτελέσεως από τη δυνατότητα αρνήσεως εκτελέσεως του επίδικου ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως. Εξ αυτού προκύπτει ότι το συγκεκριμένο άρθρο 4α, παράγραφος 1, απαγορεύει, σε τέσσερις υποθετικές περιπτώσεις, το να εξαρτά η αρμόδια δικαστική αρχή εκτελέσεως την παράδοση προσώπου καταδικασθέντος ερήμην από τη δυνατότητα αναθεωρήσεως της καταδικαστικής αποφάσεως με την αυτοπρόσωπη παρουσία του ιδίου. Και θεωρεί ότι και το δεύτερο κριτήριο της οικονομίας της ανωτέρω διατάξεως επιβεβαιώνει ότι η γραμματική προσέγγιση κινείται προς την ορθή κατεύθυνση ερμηνείας, αφού το αντικείμενο της αποφάσεως-πλαisiού 2009/299 έγκειται, αφενός, στην κατάργηση του άρθρου 5, σημείο 1, της αποφάσεως-πλαisiού 2002/584, το οποίο παρείχε υπό ορισμένες προϋποθέσεις τη δυνατότητα εξαρτήσεως της εκτελέσεως ενός ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως για τους σκοπούς της εκτελέσεως ποινής επιβληθείσας ερήμην, από την προϋπόθεση

διασφάλισης εντός του κράτους μέλους εκδόσεως νέας διαδικασίας εκδικάσεως της υποθέσεως παρουσία του ενδιαφερομένου και, αφετέρου, στην αντικατάσταση της ανωτέρω διατάξεως από το άρθρο 4α.

Και έτσι πλέον η ανωτέρω διάταξη περιορίζει τη δυνατότητα αρνήσεως εκτελέσεως ενός τέτοιου εντάλματος θέτοντας, όπως διευκρινίζεται στην αιτιολογική σκέψη 6 της αποφάσεως-πλαisiού 2009/299, «προϋποθέσεις υπό τις οποίες δεν χωρεί άρνηση της αναγνώρισεως και εκτελέσεως αποφάσεως που εκδόθηκε σε δίκη στην οποία το ενδιαφερόμενο πρόσωπο δεν εμφανίστηκε αυτοπροσώπως».

Η ουσιαστική πρόβλεψη, του άρθρου 4α, παράγραφος 1, της αποφάσεως - πλαisiού 2002/584, στα σημεία α' και β', είναι η υποχρέωση της δικαστικής αρχής εκτελέσεως στην παράδοση καταδικασθέντος ερήμην προσώπου, εφόσον το πρόσωπο αυτό είχε ενημερωθεί εν ευθέτω χρόνο σχετικά με την προγραμματισμένη ημερομηνία διεξαγωγής της δίκης και σχετικά με το ενδεχόμενο εκδόσεως αποφάσεως σε περίπτωση μη εμφανίσεώς του ή το οποίο, τελόν εν γνώσει της προγραμματισμένης δίκης, είχε δώσει εντολή σε δικηγόρο να το υπερασπισθεί, οπότε η εν λόγω δικαστική αρχή δεν μπορεί να εξαρτά την παράδοση από το ενδεχόμενο νέας δίκης παρουσία του ενδιαφερομένου εντός του κράτους μέλους εκδόσεως.

Και καταλήγοντας στην εξέταση της σχετικής προβλέψεως υπό το πρίσμα της ratio της διατάξεως αποφαίνεται καταφατικά και για το τρίτο κριτήριο πώς αυτή η ερμηνεία του άρθρου 4α επιβεβαιώνεται και από τους επιδιωκόμενους από τον νομοθέτη της Ένωσης στόχους, όπως αυτοί προκύπτουν τόσο από τις αιτιολογικές σκέψεις 2 έως 4 όσο και από το άρθρο 1 της αποφάσεως-πλαisiού 2009/299. Βούληση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν η, μέσω της θεσπίσεως της αποφάσεως-πλαisiού, διευκόλυνση της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις με τη βελτίωση της αμοιβαίας αναγνώρισεως των δικαστικών αποφάσεων μεταξύ των κρατών μελών διά

της εναρμονίσεως των λόγων μη αναγνωρίσεως των αποφάσεων οι οποίες εκδόθηκαν μετά από δίκη στην οποία ο ενδιαφερόμενος δεν εμφανίστηκε αυτοπροσώπως.

Όπως υπογραμμίζεται ειδικότερα με την αιτιολογική σκέψη 4, βούληση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να καταστεί εφικτό, μέσω του ορισμού των κοινών αυτών λόγων, «στην εκτελούσα αρχή να εκτελέσει την απόφαση παρά την απουσία του ενδιαφερομένου από τη δίκη, τηρουμένου πλήρως του δικαιώματος υπερασπίσεως του ενδιαφερομένου».

Συμπερασματική Αξιολόγηση

Η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης μετέβαλε σημαντικά τις ισχύουσες ρυθμίσεις σχετικά με την έκδοση. Υπόβαθρο της απόφασης - πλαίσιο υπήρξε ο υψηλός βαθμός εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών - μελών και στόχος της η ελεύθερη κυκλοφορία των ποινικών δικαστικών αποφάσεων. Η δημιουργία ενός ενιαίου δικαστικού χώρου όμως, θέτει σε αμφισβήτηση το προστατευτικό πλαίσιο που διαμορφώνεται, σχετικά με την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του εκζητουμένου προσώπου.

Η διαφορετική περιγραφή της νομοτυπικής μορφής των εγκλημάτων στις εθνικές νομοθεσίες, επειδή δημιουργούν προβλήματα κατά την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, πρέπει να αντιμετωπιστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο, κάτι το οποίο μπορεί να γίνει με νομοθετικές πρωτοβουλίες που θα κατατείνουν στην σύγκλιση των εθνικών νομοθεσιών και στην ομοιογένεια των ποινικών φαινομένων.

Οι ατομικές ελευθερίες, τις οποίες πρωτίστως θίγει η εν λόγω απόφαση - πλαίσιο, δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση να θίγονται, να αγνοούνται ή να υποβιβάζονται. Βέβαια, η Ένωση στο πέρασμα των χρόνων έχει αποδείξει ότι μεριμνά για την προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων

του ατόμου, ειδικά όταν αυτό περιβάλλεται με την ιδιότητα του κατηγορουμένου.

Παρότι βασική κατεύθυνση της απόφασης – πλαίσιο ήταν να μπορεί να παραδίδεται από ένα κράτος – μέλος σε άλλο, κάθε κατηγορούμενος ή υπόδικος για τα εγκλήματα που περιγράφονται σε αυτή, ακόμη κι αν πολίτης του κράτους από το οποίο ζητείται η παράδοση. Ωστόσο, όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιμετωπίζουν με σοβαρή επιφύλαξη την παράδοση των πολιτών τους σε μια άλλη χώρα για να δικασθεί ή να εκτίσει την ποινή εκεί ή το μέτρο ασφαλείας.

Στην απόφαση – πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης προβλέπονται τόσο ρητά όσο και μη ρητά τα θεμελιώδη δικαιώματα, ως όρια στην εκτέλεσή του. Σχετικά, με τις ρητώς διατυπωμένες ρυθμίσεις, αυτές συνιστούν άλλοτε δυνητικούς και άλλοτε υποχρεωτικούς λόγους μη εκτέλεσης ενός ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

Είναι γεγονός, ότι η απόφαση – πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, ως η πρώτη προσπάθεια αναγνώρισης αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων εντός της Ένωσης, συνάντησε αρκετές δυσκολίες στην εφαρμογή της. Αυτό συνδέεται με το ζήτημα της νομικής φύσης του εν λόγω θεσμού, με τις διαφορές στα ποινικά συστήματα των κρατών –μελών, αλλά και με την έλλειψη επαρκούς συμμόρφωσης προς τις επιταγές της ΕΣΔΑ. Τη λύση στο πρόβλημα αυτό επιχείρησε να δώσει η ίδια η Ένωση, η οποία προχώρησε στην τροποποίηση της διάταξης για τις ερήμην καταδικαστικές αποφάσεις, καθώς και στη θέσπιση νομικών πράξεων σχετικά με τα δικονομικά δικαιώματα υπόπτων, κατηγορουμένων και καταζητουμένων.

Έτσι λοιπόν βλέπουμε, ότι τα δικονομικά δικαιώματα του εκζητούμενου προσώπου διευρύνονται σημαντικά. Από την άλλη πλευρά, η νομολογία του ΔΕΕ δείχνει το δρόμο για μία, σύμφωνη με τις απαιτήσεις της ΕΣΔΑ, ερμηνεία των εθνικών διατάξεων προς την κατεύθυνση της παροχής

διευρυμένων εγγυήσεων από το κράτος εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

Επίλογος

Το Συμβούλιο, αναζητώντας ένα σύγχρονο και αποτελεσματικό -σε σχέση με τον προγενέστερο θεσμό της έκδοσης- μηχανισμό προώθησης της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, αποφάσισε το 2002 να εκδώσει την απόφαση – πλαίσιο, ως πρώτο μέτρο εφαρμογής της αμοιβαίας αναγνώρισης δικαστικών αποφάσεων, με σκοπό τη δημιουργία ενός ενοποιημένου χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

Η επιλογή του συγκεκριμένου νομικού μέσου και η συνακόλουθη ανάγκη ενσωμάτωσης στις επιμέρους έννομες τάξεις των κρατών – μελών αναδεικνύει τόσο τις διαφορές των συστημάτων όσο και την ανάγκη διαφύλαξης των δικαιωμάτων του εκζητούμενου.

Αναμφισβήτητα, η νομοθεσία για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης κατά την εφαρμογή της στην πράξη πολλές φορές προβληματίζει τον εφαρμοστή του δικαίου, αλλά και τον δικαστικό λειτουργό σε σχέση, κυρίως, με δυσεπίλυτα νομικά ζητήματα που πηγάζουν κατά βάση από τον διεθνικό-πανευρωπαϊκό χαρακτήρα της και την προσπάθεια που γίνεται να συγκεραστούν διαφορετικές κρατικές ποινικοοικονομικές νομοθεσίες και αντιλήψεις. Καθώς τόσο η συμβατότητα των δικονομικών συστημάτων των κρατών – μελών όσο και η εναρμόνιση της ποινικής ύλης δεν έχει επιτευχθεί.

Στο πλαίσιο, λοιπόν, αυτό πρέπει να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται η ισχύουσα νομοθεσία, κατατείνοντας στην εφαρμογή των αρχών της ασφάλειας δικαίου, της αναλογικότητας, της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων μέσα στην εσωτερική αγορά, της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων, της αμοιβαίας εμπιστοσύνης στο δικαστικό σύστημα των άλλων χωρών, ακόμα και στην περίπτωση που θα υπήρχε διαφορετικό αποτέλεσμα με βάση την νομοθεσία του κράτους εκτέλεσης, του σεβασμού

των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με πνεύμα δικαίου και επιείκειας, χωρίς προσκόλληση στο γράμμα του νόμου, αλλά με αναζήτηση του πνεύματος αυτού.

Με την αυτονόητη προϋπόθεση οι δικονομικοί κανόνες, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι προβλέψεις μιας αποτελεσματικής δικαστικής συνδρομής, όπως οι εμπεριεχόμενοι στο ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως, πρέπει αφενός μεν να κατατείνουν στην εμπέδωση ενός ενιαίου χώρου δικαιοσύνης και ασφάλειας συμβάλλοντας στην ταχεία αλλά και αποτελεσματική απονομή δικαιοσύνης, αφετέρου όμως πρέπει να θεσπίζονται αλλά και ερμηνεύονται κατά τρόπο που να μην θίγει θεμελιώδεις πτυχές του συστήματος του ποινικής δικαιοσύνης εκάστου κράτους μέλους της Ένωσης. Διότι μόνο με την τελευταία προϋπόθεση καθιστά εφικτή τη δυνατότητα προσέγγισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών στον τομέα του ποινικού δικαίου, που είναι αναγκαία για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής πολιτικής της Ένωσης σε τομέα στον οποίο εφαρμόζονται μέτρα εναρμόνισης.

Βιβλιογραφία και Αρθρογραφία

ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ Β., Το έγκλημα της εκβίασης (συμβολή στην ερμηνεία του άρθρου 385 ΠΚ), εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 1995

ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ Σ., Προς μια νέα γενιά «κοινώς επικίνδυνων εγκλημάτων»; Το παράδειγμα της διαφθοράς, ΠοινΔικ 2000.1021

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Η., Απάτη και κοινοτική απάτη (άρθρα τέταρτο έως έκτο Ν. 2803/2000), ΠοινΧρον 2001.759

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Η., Η έννοια της «δίωξης» στα άρθρα 11 εδ. η' και 12 εδ. α' του Ν. 3251/2004, ΠοινΧρον 2005.855

ΒΑΣΙΛΑΚΑΚΗ Ε., Ποιν. Δικ. 2004, 204 επ.

ΒΑΣΙΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Π. Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – Κριτικές παρατηρήσεις στις ποινικές διατάξεις του Ν. 2331/1995, ΠοινΧρον 1996.1361 (1363)

ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΥ Α., Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και αποδοχή προϊόντων εγκλήματος, ΠοινΧρον 1999.991

ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ Χ., Ναρκωτικά: η ποινικο –θεραπευτική αντιμετώπιση ενός κοινωνικού προβλήματος, ΠοινΔικ 2004.1184,

ΚΑΙΑΦΑ – ΓΚΜΠΑΝΤΙ Μ., Ο νόμος για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, Ποιν. Δικ. 2004.837

ΚΑΙΑΦΑ – ΓΚΜΠΑΝΤΙ Μ., Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης: Οι ρυθμίσεις του Ν. 3251/2004 και η μετάβαση από την έκδοση στην «παράδοση», ΠοινΔικ. 11/2004, σελ. 1302

ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ Α., Προστασία του Περιβάλλοντος και ποινικό δίκαιο, σε ΜΑΓΓΑΝΑ Α. (εκδ. επιμ), Δικαιώματα Ανθρώπου – Έγκλημα – Αντεγκληματική Πολιτική, Τιμητικός Τόμος για την Α. Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου, Τόμος Α', εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2003

ΚΑΛΦΕΛΗΣ Κ., Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης (Μονοδιάστατη ενοποίηση των ευρωπαϊκών κατασταλτικών μηχανισμών;), ΠοινΔικ 2006. 199

ΚΥΡΙΤΣΑΚΗ Ι., Το Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και η αρχή του διττού αξιοποίνου, Θεσ. 2008

ΜΑΝΩΛΕΔΑΚΗΣ Ι., Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, άρθρα 372-384 Α ΠΚ, 12^η έκδοση, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα - Θεσσαλονίκη, 2004

ΜΑΝΩΛΕΔΑΚΗΣ Ι., Η διαλεκτική έννοια των εννόμων αγθών, εκδ. Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 1973

ΜΑΝΩΛΟΠΟΥΛΟΥ-ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗ Κ., Οι διεθνείς συμφωνίες έκδοσης εγκληματιών από τις οποίες δεσμεύεται η Ελλάδα, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Μ., Ποινικός Κώδικας, Ερμηνεία - Εφαρμογή, Δίκαιο και Οικονομία, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 2003

ΜΟΥΖΑΚΗΣ Δ., Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2009

ΜΟΥΖΑΚΗΣ Δ., Πρακτικά προβλήματα από την εφαρμογή του Ν 3251/2004 για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, Ποιν. Δικ. 1/2012

ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Χ., Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, Ποιν.Λ. 2003.2260

ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Χ., Έκθεση Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής, ΠοινΛ2004.966.

ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Χ., Η κοινοτική απάτη, ΠοινΛ 2004.7

ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Χ., Καταχρηστική αίτηση έκδοσης και ne bis in idem, ΠοινΧρον 2004.481

ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Χ., Η αρχή της ειδικότητας στην έκδοση, Ποιν. Χρ. 1993, 117 επ.

ΝΙΚΟΛΟΥΔΗ Π., Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ΠοινΔικ 2000.1133 και ΠοινΧρον 2000.769

ΠΑΝΟΥΣΗΣ Γ., Ποιος ο διαφθορεύς του κρατούμενού μας; (Διαφθορά και φυλακή), ΠοινΔικ 2004.315

ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ Ν., Η καταστολή της διάδοσης των ναρκωτικών στην Ελλάδα, 2η έκδοση, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2004

ΠΑΥΛΟΥ Σ., Διωκτικές εκτροπές στην εφαρμογή του Ν. 2331/1995, για το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος και ο απαιτούμενος εξορθολογισμός της εφαρμογής του, ΠοινΧρον 2003.193

ΠΑΥΛΟΥ Σ., Το ποινικό δίκαιο και οι «αποφάσεις – πλαίσιο» της ΕΕ, ΠοινΧρον 2004.961 (974)

ΣΑΡΕΛΗ Α., Βιασμός – Η τυποποίηση του στον ελληνικό ΠΚ, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 1999

ΣΠΙΝΕΛΛΗΣ Δ., Το έννομον αγαθόν και η σημασία του εις την σύγχρονον διαδασκαλία του Ποινικού Δικαίου, ΠοινΧρον 1971.721

ΣΠΙΝΕΛΛΗΣ Δ., Η απουσία του κατηγορουμένου για πλημμέλημα από τη δίκη στο ακροατήριο, Ποιν, Χρ. ΝΑ (2001)

ΣΠΙΝΕΛΛΗ Κ.Δ., Ναρκωτικά: από το φαινόμενο στα μοντέλα ή τη δικαιοπολιτική αντιμετώπιση, σε ΒΕΜΜΑΝ Γ. / ΣΠΙΝΕΛΛΗ Δ. (επ.), Ποινικό Δίκαιο – Ελευθερία – Κράτος Δικαίου, Τιμ. Τόμος για τον Γ.Α. Μαγκάκη, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 1999

ΣΤΑΘΕΑΣ Γ., Ερμηνεία του νέου Νόμου περί ναρκωτικών (Νόμος 1729/1987, 2161/1993), Αθήνα, 1993

ΣΥΛΙΚΟΣ Γ., Επισημάνσεις για την πρακτική εφαρμογή του Ν. 2331/1995 για την «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες», Πραξ/λογ/ΠΔ 2002.233

ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ – ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ Ε., Το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες πράξεις – Προβλήματα από τη μέχρι σήμερα εφαρμογή του Ν. 2331/1995, ΠοινΔικ 2003.288

ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ – ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ Ε., Ο νόμος για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης Ποιν. Δικ. 7/2004 (Έτος 7^ο), σελ. 779 επ.

ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ – ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ Ε., Ποινικό Δίκαιο – Ειδικό Μέρος, 3η έκδοση, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 1998

ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ – ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ Ε., Νομιμοποιητική βάση και όρια δικαιοδοσίας του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, ΝοΒ 2003.401(402)

ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ – ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ Ε., Νομιμοποιητική βάση και όρια δικαιοδοσίας του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, ΝοΒ 2003.401 (409,413)

ΤΣΟΛΚΑ ΟΛ., Απάτη σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (άρθρα τέταρτο του Ν. 2803/2000)

ΤΣΟΛΚΑ ΟΛ., Ευρωπαϊκό Ένταλμα σύλληψης, Ποιν. Χρον. ΝΒ' 2002, σελ. 107 επ.

ΤΣΟΛΚΑ ΟΛ., Προβλήματα και εμπόδια συνεπεία της διαφορετικής νομικής διατύπωσης βασικών εγκλημάτων στα κράτη μέλη, σελ. 9

ΤΣΟΛΚΑ ΟΛ., Σεβασμός θεμελιωδών δικαιωμάτων. Κανονιστική σημασία και λειτουργία του ά. 6 παρ. 1 και 3 ΣυνθΕΕ και του ΧΘΔΕΕ

ΤΟΓΙΑΣ Στ., Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης και έκδοση αλλοδαπών Επίκαιρες νομολογιακές τάσεις, ΠοινΔικ12/2013

ΦΙΛΙΟΠΟΥΛΟΣ Π., Κοινοτικό δίκαιο και εθνικό ποινικό δίκαιο, ΠοινΧρον 2003.289 (309-311)

ΦΥΤΡΑΚΗΣ Ε., Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης σε εφαρμογή, Νέες εξελίξεις, νέες ανησυχίες, ΠοινΔικ 2006.210

ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ Ι., Ο Ν. 3028/2002 «Για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς», ΕλλΔνη 2004.652

ΧΛΟΥΠΗΣ Γ., Διασυνοριακό και υπερεθνικό οργανωμένο έγκλημα, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη 2004

ΧΡΥΣΙΚΟΣ Δ., Η έκδοση ως θεσμός του Ποινικού Δικαίου (ανάλυση και ερμηνεία υπό το πρίσμα της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου), σειρά Μελέτες Ποινικά Χρονικά 7, Δίκαιο και Οικονομία, Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα, 2003

ΧΩΡΑΦΑΣ Ν., Ποινικόν Δίκαιον, 9η έκδοση, (επιμέλεια Κ. Σταμάτη), εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 1978

ANDRE CLIP, European Criminal Law, Intersentia Anterp-Oxford-Portland 2009

BLEKXTOON R., Commenatry on article by article basis, σε R. Blekxtoon, W. Van Ballegooij, Handbook on the European arrest warrant

BANNALIER K, T. CHRISTAKIS, O. CORTEN, B. DELCOURT (επιμ.), Le droit international Terrorism: A policy-oriented assessment, Harvard International Law Journal 2002.93

BALLEGOOIJ W., Handbook on the European arrest warrant

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

www.constitutionalism.gr

<http://www.nomikaxronika.gr/article.aspx?issue=41#>

<http://untreaty.un.org>

<http://eur-lex.europa.eu>